

SAVUKOSKEN KUNNAN ASUKKAIDEN HYVINVOINTI- JA TERVEYSKATSAUS

Hyvinvointikysely Savukosken kunnan asukkaille ja Savukosken
kunnan laaja hyvinvointikertomus 2019-2022

Parkkima Jenna

Opinnäytetyö
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)

2020

Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja

Tekijä	Jenna Parkkima	Vuosi	2020
Ohjaajat	Susanna Kantola, Tiina Pekkala		
Toimeksiantaja	Savukosken kunta		
Työn nimi	Savukosken kunnan asukkaiden hyvinvointi- ja terveyskatsaus		
Sivu- ja liitesivumäärä	40 + 59		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla Savukosken kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa. Tavoitteena oli edistää Savukosken kunnan asukkaiden terveyden- ja hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja kannattavuutta asukkaiden toiveet huomioon ottaen. Lisäksi laadin Savukosken kunnalle laajan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman seuraavalle neljälle vuodelle. Hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma auttaa kuntaa hahmottamaan kunnan nykytilannetta ja auttaa parantamaan entisestään terveys- ja hyvinvointipalveluita.

Opinnäytetyön tietoperusta koostuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä Savukosken kunnan asukkaille. Se sisältää väestörakenteen kehittymisen Savukosken kunnassa, hyvinvointi käsitteenä ja sen eri ulottuvuudet sekä terveyden edistäminen ja sen tukeminen kuntalaisille. Tietoperusta on kerätty tutkittuun tietoon perustuvista kirjoista ja internetlähteistä.

Tutkimusmenetelmänä työssä on käytetty määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Tutkimusaineisto kerättiin kyselytutkimuksella keväällä 2019. Vastauksia tuli yhteensä 109, joista 11 oli lapsia. Lapsille oli oma kyselylomake. Vastausprosentti oli näin ollen noin 10% kunnan asukasluvusta. Kyselyaineistoa analysoidessa tutustuin siihen ensin tekemällä Excelillä taulukoita ja kaavioita sekä kirjoittamalla puhtaaksi avoimien kysymysten vastaukset eli litteroimalla ne. Analysoinnissa on käytetty myös sisällönanalyysimenetelmää.

Tutkimuksessa selvisi kuntalaisten terveydestä- ja hyvinvoinnista positiivisia puolia, mutta jonkin verran myös kehitettävää ja huolen aiheita. Vastauksissa korostuivat jaksaminen, palveluiden kehittäminen, osallistaminen, huoli alkoholin tai muiden päihteiden käytöstä, työhyvinvointi sekä luonnon merkitys terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.

Avainsanat

Savukoski, hyvinvointi, terveys, terveyden edistäminen, hyvinvointikertomus, määrällinen tutkimus

School of Northern wellbeing
and Services
Degree Programme in Nursing and
Health Care
Bachelor of Health Care

Author	Jenna Parkkima	Year	2020
Supervisor	Susanna Kantola, Tiina Pekkala		
Commissioned by	Municipality of Savukoski		
Subject of thesis	Wellness and health overview of the residents of Savukoski municipality		
Number of pages	40 + 59		

The purpose of this thesis is to describe the wellness and health of the residents of Savukoski municipality. The aim was to promote the availability and profitability of health and wellness services for the residents of Savukoski, taking into account their hopes and wishes. In addition, a comprehensive wellness report and wellness plan for the Savukoski municipality for the next four years was made. The wellness report and wellness plan may help the municipality to outline the current situation in the municipality and to further improve the health and wellness services.

The theoretical frame of reference of this thesis consists of the promotion of health and wellness of the residents of Savukoski municipality. The theoretical data includes demographic development in the Savukoski municipality, the concept of wellness and its various dimensions, as well as the promotion of health and its promotion to the municipalities. The theoretical information has been gathered from books and internet sources based on the researched information.

The research method used in this study is quantitative. The survey was implemented in the spring of 2019. A total of 109 responses were received, of which 11 were children. Children had their own questionnaire. The response rate was thus around 10% of the municipality's population. When analyzing the survey data, tables and charts in Excel were made and the answers to the open questions were transcribed. Content analysis has also been used to analyze the results.

The study revealed positive aspects about health and wellness in Savukoski yet there was also some room for improvement and concerns. Responses emphasized coping, service development, involvement, concern about the use of alcohol or other substances, wellness at work, and the role of nature in health and wellness.

Key words Savukoski, wellness, health, health promotion, wellness report, quantitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT	7
3 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN SAVUKOSKEN KUNNAN ASUKKAILLE	8
3.1 Väestörakenteen kehittyminen Savukosken kunnassa	8
3.2 Hyvinvointi käsitteenä ja sen eri ulottuvuudet	9
3.3 Terveyden edistäminen ja sen tukeminen kuntalaisille	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
4.1 Kvantitatiivinen tutkimus	15
4.2 Tutkimukseen osallistujat ja aineiston keruu	16
4.3 Aineiston analysointi	17
5 TUTKIMUSTULOKSET	19
5.1 Vastaajien taustatiedot	19
5.2 Kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista	20
5.3 Kuntalaisten toiveita kunnan hyvinvointi- ja terveystalveluiden kehittämiseksi	23
6 POHDINTA	26
6.1 Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden pohdintaa	26
6.2 Tutkimustulosten tarkastelua	28
6.2.1 Hyvinvoinnin ja terveyden erityispiirteitä syrjäseudulla	28
6.2.2 Mahdollisia kehityskohteita kunnan asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyen	29
6.3 Tutkimusprosessi ja oman ammatillisen kasvun pohdinta	34
6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	35
LÄHTEET	36
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Syksyllä 2018 THL:n asiantuntijaryhmän tekemässä arvioissa kerrottiin, että yleisesti Lapissa väestö on vähentynyt ja kehityksen ennustetaan jatkuvan. Väestö on ikääntynyttä. Työllisiä on keskimääräistä vähemmän ja työttömyys on yleistä, rakenne- ja nuorisotyöttömiä on keskimääräistä enemmän. Pienituloisuusaste on muuta maata suurempi ja taloudellinen huoltosuhde on korkea. Sairastavuus ja ennen aikainen kuolleisuus ovat keskimääräistä suurempia. Tapaturmaindeksi on maan korkein. 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona useampi kuin koko maassa keskimäärin. (THL 2018.) Monipuolisista terveyden- ja hyvinvoinnin palveluista ja etuuksista huolimatta moni jää kuitenkin edelleen vaille tarvitsemaansa apua. Palvelut ovat joko hajallaan tai tietoa ja apua niiden löytämiseen ei ole. Etenkin syrjäseudulla asuvilla palveluiden saatavuus voi olla huomattavasti vaikeampaa ja palveluiden tarjonta suppeampaa kuin isommissa kaupungeissa. (Kivimäki 2017.)

Hyvinvointivaltion tehtävänä pidetään yleensä hyvän elämän lähtökohtien tarjoamista kaikille kansalaisille. Kuntalain 1 § (410/2015 1 §) mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 12 §) velvoittaa kuntia valmistelemaan vuosittain raportin, sekä kerran valtuustokaudessa laajemman hyvinvointikertomuksen valtuustolle. Hyvinvointikertomus tehdään suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Siihen kerätään tietoja asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmän kyvystä vastata näihin tarpeisiin. Sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista. Se myös auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet (THL 2019.)

Vaikka eliniän odote on kaiken kaikkiaan pidentynyt, kuilu yhteiskunnan eniten ja vähiten terveiden välillä ei ole kuitenkaan hävinnyt. Monet yksilön terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä valinnoista ovat sidoksissa niihin mahdollisuuksiin ja arvoihin, joita yhteiskunta kunakin ajankohtana osoittaa. Terveys ja hyvinvointi ovatkin viime vuosina nousseet suomalaisten tärkeimmiksi arvoiksi (Pietilä 2012, 17.) Toivon, että nämä arvot näkyvät myös tulevaisuudessa yhä enemmän kunnan päätösten takana. Syrjäseutuja unohtamatta.

Opinnäytetyöni käsittelee hyvinvoinnin ja terveyden tilaa Savukoskella. Savukoski on noin tuhannen asukkaan kunta Itä-Lapissa. Sieltä on pitkät välimatkat isompiin kaupunkeihin, jotka tarjoavat runsaammin erilaisia hyvinvointi- ja terveyspalveluita. Haasteena onkin hyvinvointi- ja terveyspalveluiden riittävän kattava tarjonta kaikille ikäryhmille. Tähän vaikuttaa paljon myös kunnan taloudellinen tilanne. Kunnan täytyy tarkkaan miettiä, minkälaisia palveluita lähtee tulevaisuudessa tuottamaan. Tästä syystä laadin kuntalaisille hyvinvointikyselyn, jotta kunta pystyy hieman kartoittamaan kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja hyvinvointipalveluiden tarvetta. Hyvinvointikysely on tehty yhteistyössä Savukosken kunnan kanssa, joka oli työni toimeksiantaja. Kyselyn avulla olen saanut vastauksia esimerkiksi kysymyksiin: miten asukkaat arvioivat oman hyvinvointinsa kuntalaisina, minkälaisia hyvinvointi- ja terveyspalveluita kuntaan kaivataan sekä mitä erityispiirteitä syrjäseudulla asuvilla korostuu hyvinvointiin ja terveyteen liittyen ja nouseeko esille jotakin tiettyjä kehityskohteita. Tutkimuksessa korostuu kuntalaisten omat näkemykset kunnan hyvinvoinnin ja terveyden tilasta. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman monen kuntalaisen ääni kuuluviin, jotta Savukosken kunta voisi jatkossa vastata kuntalaisten hyvinvointiin liittyvien palveluiden tarpeeseen entistä paremmin.

Kyselytutkimuksen lisäksi olen laatinut Savukosken kunnalle päätöksenteon ja suunnittelun tueksi laajan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman. Tällä valtuustokaudella kunta ulkoisti kertomuksen laadinnan ja ehdotti sitä osaksi opinnäytetyötäni. Hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa on hyödynnetty paljon hyvinvointikyselyn tuloksia.

2 TYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla Savukosken kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa. Toimeksiantajana työlle oli Savukosken kunta ja sen hyvinvointityöryhmä (Liite 1.). Hyvinvointityöryhmä laatii kerran valtuustokaudessa kunnalle laajan hyvinvointikertomuksen. Tällä valtuustokaudella työryhmä ulkoisti kertomuksen laadinnan ja tein sen osana opinnäytetyötäni. Hyvinvointityöryhmä on koko ajan ollut yhteistyössä kanssani ja järjestimme kokouksia noin kerran kuukaudessa, joissa käsitelimme työn eri vaiheita. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tueksi laadin kuntalaisille hyvinvointikyselyn yhteistyössä kunnan kanssa. Kyselyn tuloksia on hyödynnetty paljon hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa. Tässä opinnäytetyössä käsitelen kyselytutkimuksen tuloksia laajemmin.

Tavoitteena oli edistää Savukosken kunnan asukkaiden terveys- ja hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja kannattavuutta asukkaiden toiveet huomioon ottaen. Hoitotyön kannalta tavoitteena oli löytää mahdollisesti uutta tietoa syrjäseudun asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden erityispiirteistä ja mahdollisuuksista tuottaa hyvinvointipalveluita vaikka resurssit ovat melko pienet. Omia tavoitteita työn suhteen oli kehittää ja näyttää valmiuksiani soveltaa jo opittua tietoa ja taitoa tässä käytännön asiantuntijatehtävässä. Halusin myös oppia paremmin tutkivan työtavan käyttämisen, tieteellisen ja kriittisen ajattelun ja samalla selvittää sairaanhoitajan ammatin tulevaisuuden näkymiä tässä kunnassa.

Tutkimusongelmat:

1. Miten asukkaat arvioivat oman hyvinvointinsa kuntalaisena?
2. Minkälaisia hyvinvointi- ja terveyspalveluita kuntaan kaivataan?
3. Mitä erityispiirteitä syrjäseudulla asuvilla korostuu hyvinvointiin ja terveyteen liittyen?
4. Mitä kehityskohteita nousee esille?

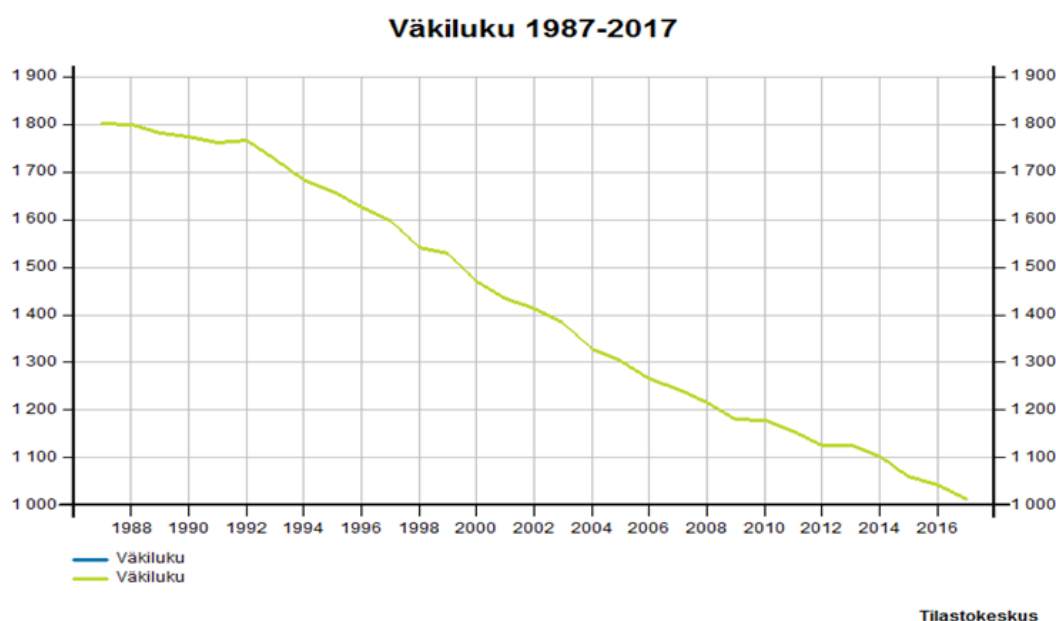
3 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN SAVUKOSKEN KUNNAN ASUKKAILLE

3.1 Väestörakenteen kehittyminen Savukosken kunnassa

Savukosken kunta on perustettu Keisarillisen senaatin päätöksellä vuonna 1916, mutta kunnassa on ollut asutusta jo esihistorialliselta ajalta. Asutus syntyi jokien varsille hyvien kulkuyhteyksien takia ja hyvät riistamaat ja kalavedet vetivät yhä enemmän ihmisiä asuttamaan kuntaa. Kunnan yksinä voimavaroina ovat vielä tänä päivänäkin hyvät riistamaat ja kalavedet sekä marja- ja sienimaat. (Savukosken kunta 2019.) Pinta-alaltaan Savukoski on Suomen harvaan asutuina kunta, 0,20 asukasta/km, ja asutus on keskittynyt kunnan etelä osaan. Asukkaita kunnassa on noin tuhat. (Kuntien avainluvut 2017.) Pinta-alaa kunnassa on 6470km. Savukoskella on yhteensä kahdeksan kylää: Kuosku, Lunkkaus, Martti, Nousu, Ruuvaaja, Savukosken kirkonkylä, Tanhua ja Värriö. (Savukosken kunta 2019.)

Tyypillistä Savukoskelaista maisemaa ovat laajat erämaat, josta yksittäiset tunturit kohoavat ympäristöään halliten. Noin 1/3 kunnan pinta-alasta on säilytetty erilaisiksi luonnonsuojelualueiksi. Luonnolle antavat leimansa myös isot suoalueet sekä useat upeat joet, joista suurin on kunnan läpi virtaava Kemijoki. Kunnan voimavarana onkin kaunis, monimuotoinen luonto kaikkine mahdollisuuksineen. Korvatunturia ja joulupukkia unohtamatta. Savukoski on rauhallinen kasvu- ja elinympäristö, jossa on turvallista elää ja asua. (Savukosken kunta 2019.)

Vuonna 2017 kunnan väkiluku oli 1012 asukasta. Väkiluku on laskenut tasaisesti vuodesta 1987 ja ennusteen mukaan lasku jatkuu edelleen (Kuvio 1.). Työikäisten osuus kunnan väkiluvusta oli 58,1%, yli 64 –vuotiaiden osuus 31,8% ja alle 15 –vuotiaiden osuus 10,1%. Syntyneiden enemmisyys oli -23 henkilöä ja muuttotappiota oli -9 henkilöä edellisvuoteen. (Tilastokeskus 2019.)

Kuvio 1. Savukosken väkiluku 1987-2017 (Tilastokeskus 2019).

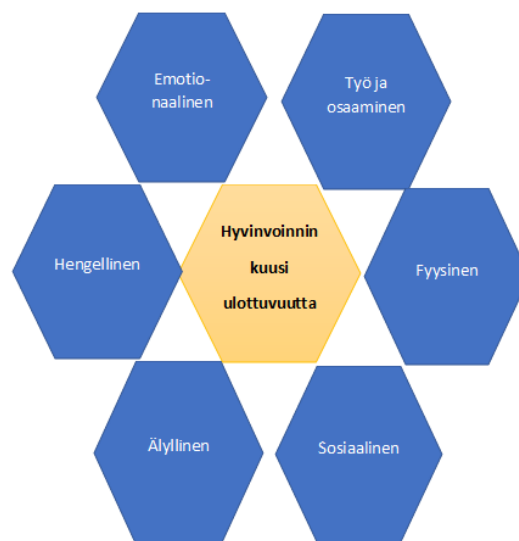
Väestörakennetta mitataan ns. taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2017 Savukosken kunnan taloudellinen huoltosuhte oli 174,3. Huoltosuhte on pikkuhiljaa laskenut viimeisten vuosien ajan, mutta se on epätasapainoinen. (Tilastokeskus 2019.)

3.2 Hyvinvointi käsitteenä ja sen eri ulottuvuudet

Suomessa hyvinvointikäsitteen määritteli Erik Allardt vuonna 1976 pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa. Määritelmä on siitä asti ollut käytetyin hyvinvoinnin kuvaaja. Allardtin mukaan hyvinvoinnilla on kolme ulottuvuutta: having (elinolot ja elintaso), loving (yhteisöön liittyvät suhteet) ja being (mahdollisuudet toteuttaa itseään ja olla arvostettu). (Forss ym. 2014, 21.) Allardtin mukaan elintason kuuluvat osatekijät ovat tulot, asumistaso, työllisyys, koulutus ja terveys. Yhteisyyssuhteet muodostuvat paikallis- ja perheyhteisyyden sekä ystävyyssuhteiden osatekijöistä. Itsensä toteuttamisen muotoihin sisältyvät arvonanto, korvaamattomuus, poliittiset resurssit ja mielenkiintoinen vapaa-ajan toiminta. Erittäin tärkeä tarve ihmisessä on identiteetin rakentaminen. Siihen sisältyy käsitys

omista kyvyistä ja tietoisuus omasta taustasta ja omista ryhmäjäsensyyksistä. Al-lardtin mukaan on tärkeää kiinnittää huomiota kansalaisten ryhmien ja yhteisöjen saamaan tunnustukseen ja kunnioitukseen. (Paahtama 2016.)

Laajasti käytössä oleva Hettlerin malli (Kuvio 2.) jakaa hyvinvoinnin kuuteen eri osa-alueeseen: sosiaalinen, älyllinen, henkinen, tunteellinen, ammatillinen ja fyysinen (Rasi 2014). Hyvinvointi -käsite viittaa suomen kielessä sekä yksilölliseen hyvinvointiin että yhteisötason hyvinvointiin. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat mm. elinolot, kuten asuinolot ja ympäristö, työhön ja koulutukseen liittyvät seikat, kuten työllisyys ja työolot, sekä toimeentulo. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi taas luetaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. (THL 2015.)

Kuvio 2. Hyvinvoinnin kuusi ulottuvuutta, Hettler 1976 (Rasi 2014, muokattu)

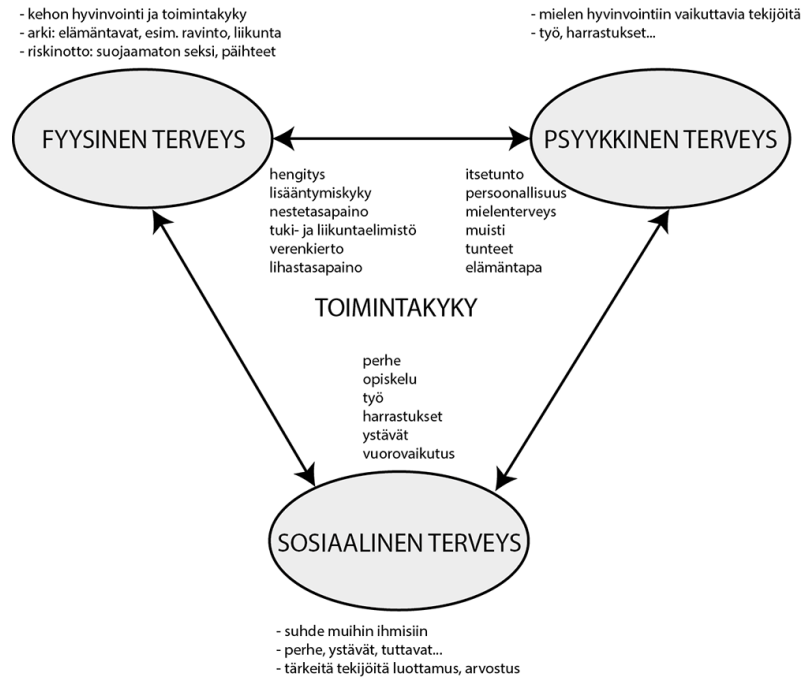
Hyvinvointivaltion tehtävänä pidetään yleensä hyvän elämän lähtökohtien tarjoamista kaikille kansalaisille (THL 2015). Hyvinvointivaltion syntyä ja rakennetta tutkiva sosiaalipolitiikka määrittelee hyvinvoinnin kansalaisten elämänlaadun turvaamiseksi kaikissa elämäntilanteissa. Se perustuu ajatukseen, jonka mukaan ihmisen elämänlaatu koostuu taloudellisesta hyvinvoinnista, ystävyys-suhteista ja itsensä toteuttamisen mahdollisuudesta. (Ikonen ym. 2016.) Kuntalain 1 § (Kuntalaki 410/2015 1 §) mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa

hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

Suotuisa taloudellinen kehitys on hyvinvoinnin perusta. Kunnat toteuttavat sosi-
aali- ja terveydenhuollon omilla alueillaan lakien ja asetusten mukaisesti. Laki määrää, mitkä palvelut kuntien on järjestettävä ja rahoitettava. Tätä varten kunnat saavat valtiolta rahaa eli valtionosuutta. (Forss ym. 2014, 24 & 29.) Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen muodostuen kunnan ikärakenteen, sairastavuuden ja muiden laskennallisten kustannusten määräytymistekijöiden perusteella. Sairastavuuskerroin perustuu terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon osatekijöihin määrittäen tietyille sairauksille erilliset painokertoimet niiden yleisyyden ja hoitokustannusten perusteella. (THL 2019.)

3.3 Terveyden edistäminen ja sen tukeminen kuntalaisille

Terveyden käsite on haastava ja kiistelty. Yhtä oikeaa luonnehdintaa ei ole. Pikemminkin on lukuisa joukko erilaisia määritelmiä, jotka kukin valaisevat terveyden olemuksesta tärkeitä sävyjä. (Kannas ym. 2010, 18.) Maailman terveysjärjestön WHO:n määritelmän mukaan terveys on täydellisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila (Kuvio 3.). WHO:n määritelmää on arvosteltu voimakkaastikin siksi, että tällaista tilaa ei kenenkään ole mahdollista saavuttaa. Määritelmää on myöhemmin kehitetty korostamalla terveyden dynaamisuutta ja "spirituaalisuutta". (Huttunen 2018.) WHO on uudistanut Ottawan asiakirjassa 1986 terveyskäsitteen määrittelyä. Ottawan sopimus korostaa tiettyjä edellytyksiä terveydelle. Näitä ovat rauha, taloudelliset resurssit, ruoka ja suoja, vakaa ekosysteemi sekä kestävä resurssien käyttö. WHO pitää terveyttä perustavanlaatuisena ihmisoikeutena. (Paahtama 2016.)

Kuvio 3. WHO:n terveyden määrittely (Mattila 2018).

Terveys on koko ajan muuttuva tila, johon vaikuttavat sairaudet ja fyysinen ja sosiaalinen elinympäristö, mutta ennen kaikkea ihmisen omat kokemukset ja hänen arvonsa ja asenteensa (Huttunen 2018). Yksi yleisimmistä määrittelyistä terveydelle on yksinkertaisesti normaalius, ja sairaus on normaalista tilasta poikkeava tila. Jokainen ihminen määrittää terveytensä omalla tavallaan, ja tämä määrittely on lopulta se tärkein. Oma koettu terveys saattaa poiketa paljonkin lääkärin arviosta ja muiden ihmisten käsityksestä. Ihminen voi tuntea itsensä terveeksi, vaikka hänellä on vaikeitakin vammoja tai sairauksia, joihin hän saa hoitoa. (Blaxter 2005, 4.)

Positiivinen terveys on myös hyödyllinen käsite terveyden olemuksen pohdinnassa. Se ymmärretään hyvinvoinnin tilana, ihmisen kokemana terveyden tunteena. (Kannas ym. 2010, 19.) Omakohtaiseen arvioon vaikuttavat voimakkaasti hänen tavoitteensa ja se, millaisessa ympäristössä – fyysisessä ja sosiaalisessa – hän elää (Huttunen 2018).

Terveyden edistäminen on osa kansanterveystyötä ja sen merkitystä painotetaan terveydenhuoltolaissa (Sairaanhoitajaliitto 2014). Terveyttä voi edistää monella tavalla. WHO jakaa terveyden edistämisen toimintatavat viiteen osa-alueeseen:

terveyttä tukeva yhteiskuntapolitiikka ja päätöksenteko, terveellisen ympäristön aikaansaaminen, yhteisöjen toiminnan kehittäminen, väestön terveystiedotus ja terveystieteiden sekä terveystieteiden suuntaaminen uudelleen. (Kannas ym. 2010, 36.) Etiikka muodostaa terveyttä edistävän toiminnan perustan. Etiikan tehtävänä on antaa valmiuksia vastata niihin moninaisiin kysymyksiin, joita kohdataan jokapäiväisessä elämässä. Terveystieteiden edistämisen eettistä perustaa tarkastellaan niin yksilö-, yhteisö- kuin yhteiskuntatasolla ja tarkastelussa huomioidaan kulttuuriset, ajalliset ja globaalit näkökohdat. (Pietilä 2012, 15.)

Kuntapolitiikassa terveyden edistäminen on kaikkien hallinnonalojen yhteinen tehtävä. Terveystieteiden tehtävien lisäksi se on vaikuttamista eri tavoin terveyden taustatekijöihin eli determinantteihin. Peruselementtejä ovat yhteistyö ja sitoutuminen terveyttä edistävään toimintaan. (Sairaanhoidtajaliitto 2014.) Terveystieteitä tukeva yhteiskuntapolitiikka tarkoittaa sitä, että terveys tulisi ottaa huomioon kaikilla päätöksenteon tasoilla (Kannas ym. 2010, 36).

Terveystieteidenhuollossa valtiolla on pääasiassa ohjaava rooli ja kunnilla toimeenpanijan ja palvelujen järjestäjän rooli (Ståhl & Rimpelä 2010). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on kehittynyt kunnissa myönteiseen suuntaan kahden vuoden tarkastelu jaksolla. Valtaosa on nimennyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot, ja poikkihallinnollinen yhteistyö on yleistynyt. Myönteisestä kehityssuunnasta huolimatta kuntien hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä löytyy myös kehittämiskohteita. Valtuuston hyväksymä laaja hyvinvointikertomus puuttui edelleen vuonna 2015 joka viidennestä kunnasta ja vaikutusten ennakoimismenetelmää käytetään lautakuntien päätösten sekä kuntastrategioiden valmistelussa hyvin satunnaisesti. Myös väestöryhmien välisten terveyserojen käsittely johtoryhmässä ja tietojen raportointi valtuustolle on edelleen harvinaista. Positiivinen kehityskulku tulisi taata myös jatkossa. Tarvitaan rakenteita ja ratkaisuja, jotka vahvistavat väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä myös tulevaisuudessa. (Ståhl ym. 2015.) Terveystieteiden tulisi olla yhtenä perusteena, kun laaditaan lakeja, kohdennetaan määrärahoja tai päätetään esimerkiksi tupakoinnista kouluaikana (Pietilä 2012, 16). Sote-uudistuksen yhteydessä tulee huolehtia, että kuntaan jää riittävästi asiantuntemusta, sillä suurin osa poikkihallinnollista työtä koordinoivista asiantuntijoista on nyt sijoitettu sosiaali- ja terveystoimeen.

Lisäksi tulee kehittää kannustinjärjestelmiä, joiden avulla varmistetaan, että kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen säilyy kuntien toiminnan keskiössä. (Ståhl ym. 2015.) Terveysteen panostaminen ei ole lisäkustannus vaan investointi, joka tuottaa hyvinvointia (Pietilä 2012, 16).

Nykyinen Terveystenhuoltolaki 12 § (Terveystenhuoltolaki 1326/2010 12 §) velvoittaa seuraavaan: ”Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus”. Asukkaiden hyvinvoinnin edistymisen kannalta olennaista on, millainen painoarvo mitatuille tuloksille laiteaan, mitä johtopäätöksiä niistä tehdään, ja mitä toimintaa se synnyttää tai ei synnyttä (Kauppinen & Kilpeläinen 2019).

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi kunnissa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista. Hyvinvointikertomus auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet. Se myös ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. (THL 2019.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Tämä tutkimus on kvantitatiivinen. Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä (Heikkilä 2014). Määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, jonka tuloksena syntyy luku-arvoja sisältävä havaintoaineisto, jota analysoidaan tilastollisin analyysimenetelmin (Vilpas 2015). Se vastaa kysymyksiin, kuinka paljon tai miten usein (Vilka 2007,13).

Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Aineiston keruussa käytetään yleensä standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. (Heikkilä 2014.) Luonnon ilmiöiden ja henkilöitä koskevien asioiden tutkiminen määrällisellä tutkimuksella on mahdollista siten, että tutkittavat asiat muutetaan rakenteellisesti. Teoreettiset ja käsitteelliset asiat muutetaan sellaiseen muotoon, että tutkittava ymmärtää asian arkiymmärryksellään. (Vilka 2007,15.) Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja usein selvitetään myös eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan yleensä kartoitettua olemassa oleva tilanne, mutta ei pystytä riittävästi selvittämään asioiden syitä. (Heikkilä 2014.)

Tein tutkimuksen tilaustyönä Savukosken kunnalle osana kunnan laajaa hyvinvointikertomusta. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman monen kuntalaisen ääni kuuluviin, jotta pystyttiin selvittämään kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja mahdollisia toiveita ja tarpeita hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Valitsin määrällisen tutkimuksen, koska sen menetelmän avulla sain parhaiten selvitettyä vastaukset tutkimusongelmiin.

4.2 Tutkimukseen osallistujat ja aineiston keruu

Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu: kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla (Vilkkä 2007, 27). Kyselytutkimus on tärkeä tapa kerätä ja tarkastella tietoa muun muassa erilaisista yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Se on enimmäkseen määrällistä tutkimusta, jossa sovelletaan tilastollisia menetelmiä. (Vehkalahti 2008, 11-13.) Kyselytutkimuksessa käytetään enimmäkseen suljettuja osioita, mutta avoimiakin tarvitaan (Vehkalahti 2008, 25).

Käytin kyselytutkimuksessani strukturoituja kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Strukturointi tarkoittaa sitä, että tutkittava asia ja sen ominaisuudet suunnitellaan ja vakioidaan. Strukturoinnissa tutkittavat asiat vakioidaan lomakkeeseen kysymyksiksi ja vaihtoehtoiksi ennalta niin, että kaikki ymmärtävät kysymyksen samalla tavalla. (Vilkkä 2007,15.) Valmiit vastausvaihtoehdot selkeyttävät mitausta sekä helpottavat tietojen käsittelyä olennaisesti (Vehkalahti 2008, 25). Avoimet kysymykset voivat kuitenkin tuottaa tietoa, jota strukturoidulla kysymyksellä ei voida saada. Avoin kysymys ei sulje mitään vastausvaihtoehtoa pois strukturoidun kysymyksen tavoin. (Kananen 2011, 31.) Sanalliset vastaukset ovat työläämpiä käsitellä, mutta joissain tilanteissa avoimet osiot toimivat suljettuja valintavaihtoehtoja paremmin. Avovastauksista saatetaan saada tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa, joka voisi jäädä muuten kokonaan havaitsematta. (Vehkalahti 2008, 25.)

Keväällä 2019 laadin Savukosken kuntalaisille hyvinvointikyselyn (Liite 2.) yhteistyössä hyvinvointityöryhmän kanssa. Kyselyn alussa oli lyhyesti teksti, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja se, että tutkimukseen vastattiin nimettömästi, eikä vastaaja tule niistä ilmi. Kannustimeksi kyselyyn osallistumiseen kaikkien vastaajien kesken arvottiin yksi 100 euron lahjakortti mille tahansa kunnan palveluntarjoajalle sekä kaksi kuntosalilipuketta. Kaikki, jotka halusivat osallistua samalla arvontaan, täyttivät erilliselle arpalapulle nimensä, osoitteensa ja puhelinnumerosa ja lappu jätettiin vain arpalapuille tarkoitettuun laatikkoon. Arvontaan osallistuneiden henkilöiden henkilötietoja käsiteltiin henkilötietolain mukaisesti ja se

mainittiin myös kyselyn alussa. Ennen arvonnin järjestämistä olin yhteydessä poliisin lupapalveluun, varmistuakseni, että kaikki menee oikeaoppisesti.

Kyselyssä oli 10 strukturoitua kysymystä ja kaksi avointa kysymystä sekä lopuksi vapaa kommenttikenttä. Kyselyitä jaettiin kunnan eri toimipisteisiin, missä ihmiset pystyivät täyttämään lomakkeen ja palauttivat sen sitten tekemääni kyselylomakelaatikkoon. Tarkoituksena oli yrittää tavoittaa mahdollisimman paljon eri ikäryhmiin kuuluvia kunnan asukkaita. Vastausaikaa oli kolme viikkoa. Vastauksia tuli yhteensä 98.

Laadin myös muutaman kysymyksen lapsille (Liite 5.) ja kävin haastattelemassa lapsia päiväkodissa ja esikoulussa. Näin ollen sain myös lasten äänen kuuluviin. Keräsin tietoa laajasti myös kunnan eri toimijoilta ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta. Näitä menetelmiä hyödyntäen laadin Savukosken kunnalle laajan hyvinvointikertomuksen (Liite 6.). Hyvinvointikertomus tehtiin koko ajan yhteistyössä kunnan hyvinvointiryhmän kanssa.

4.3 Aineiston analysointi

Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin. Analyysitavat voidaan jäsentää karkeasti kahdella tavalla: selittämiseen ja ymmärtämiseen. (Hirsjärvi ym. 1997, 224.) Käytin näistä kahdesta enemmän selittämiseen pyrkivää lähestymistapaa. Selittämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään usein tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi ym. 1997, 224).

Kun aineisto oli koossa, tutustuin siihen ensin tekemällä Excelillä taulukoita ja kaavioita sekä kirjoittamalla puhtaaksi avoimien kysymysten vastaukset eli litte-roimalla ne. Analyysimenetelmän valintaan vaikuttavat käytetyt mittarit ja niiden mittaustasot. Mielipidekysymyksiä, joissa on eriportaisia asteikkoja saman- ja erimielisyydestä, käytetään varsin paljon. Kysymysten tuloksia esitetään usein prosenttijakaumina ja tulkinnat tehdään prosenteista. (Kananen 2011, 85, 96.) Tyyppillisin kyselytutkimusaineiston muoto on havaintomatriisi. Sen vaakarivejä kutsutaan havainnoiksi. Ne koostuvat kyselyyn osallistuneiden henkilöiden vastauksista. Yleensä yhtä vastaajaa kohti on yksi havainto. Havaintomatriisiin pystyrivejä

kutsutaan muuttujiksi. Jokaista kyselylomakkeen osiota vastaa yksi tai useampi muuttuja. (Vehkalahti 2008, 51-52.) Vastajamäärät olen ilmoittanut prosenttien lisäksi suluissa n -merkinnällä.

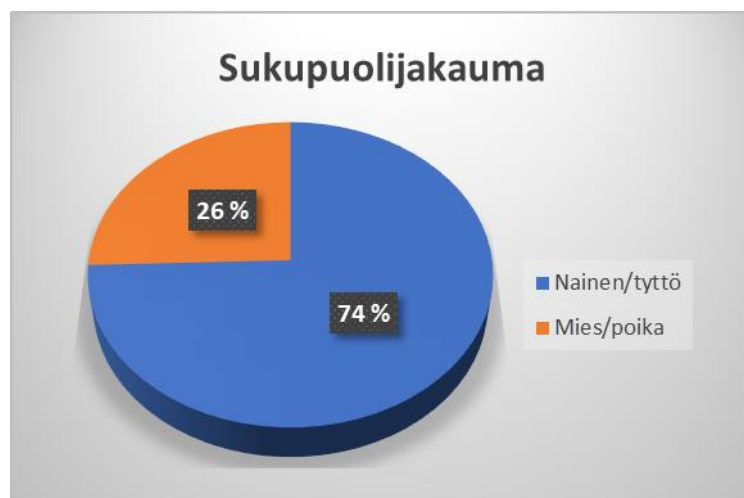
Käsittelin saamiani vastauksia osittain myös sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on diskurssianalyysin tapaan tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tekstiaineistosta esille tekstissä esiintyvät merkitykset. Tutkittavasta asiasta pyritään saamaan esiin tiivistetty ja yleistävä kuvaus ilman, että aineiston informaatioarvoa menetetään. Sisällönanalyysissa halutaan tuoda esille tekstissä esiintyvät yhtäläisyydet ja erot sekä kuvata niitä sanallisesti. Se on siis tarkoituksenmukainen analyysitapa silloin, kun aineiston keskeisiä asioita halutaan kuvata tiivistetysti sanallisessa muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 114.)

Sisällönanalyysin ohella puhutaan joskus myös sisällön erittelystä. Sisällön erittelystä puhuttaessa tarkoitetaan kvantitatiivista dokumenttien analyysia, jossa kuvataan määrällisesti jotakin tekstin tai dokumentin sisältöä. Tutkimusongelmasta riippuen voidaan esimerkiksi laskea tiettyjen sanojen esiintymistiheyttä tietyissä dokumenteissa. Sisällönanalyysilla voidaan siis tarkoittaa niin laadullista sisällönanalyysia kuin sisällön määrällistä erittelyä ja näitä molempia voidaan hyödyntää samaa aineistoa analysoidessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

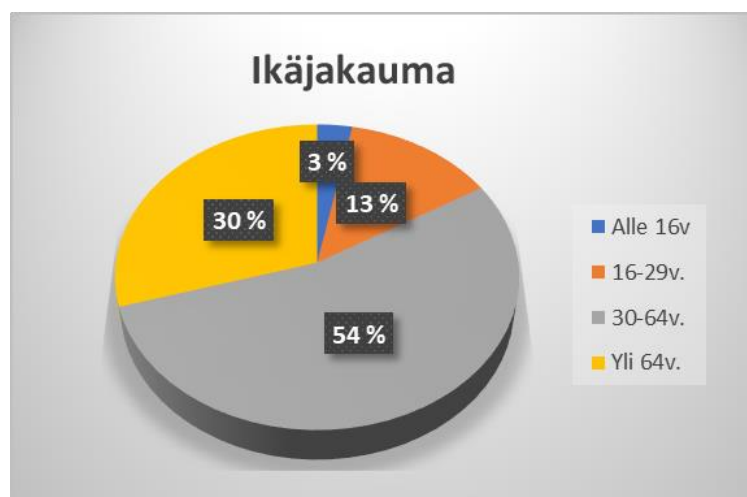
5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselytutkimukseen tuli yhteensä 98 vastausta, joista 74% (n=73) oli naisia/tyttöjä ja 26% miehiä/poikia (n=25) (Kuvio 4.). 54% vastaajista oli työikäisiä eli tässä tapauksessa 30-64-vuotiaita, 30% yli 64-vuotiaita, 13% nuoria eli tässä tapauksessa 16-29-vuotiaita ja 3% alle 16-vuotiaita (Kuvio 5.). Lapsille suunnattuihin kysymyksiin vastasi 11 3-7-vuotiasta lasta (Liite 5.).

Kuvio 4. Kyselytutkimuksen sukupuolijakauma

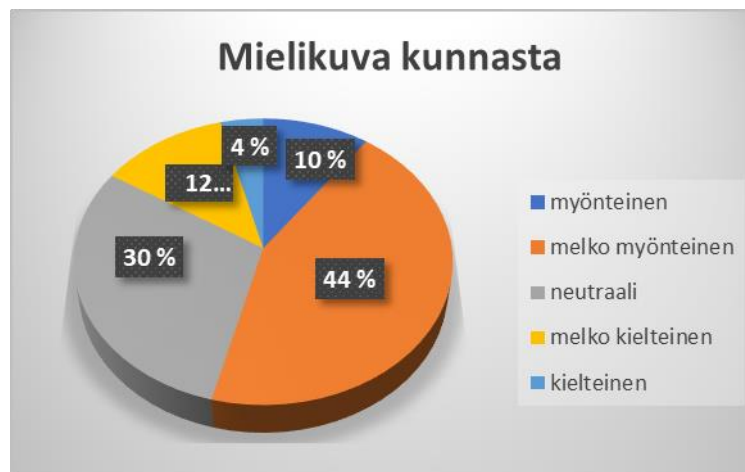

Kuvio 5. Kyselytutkimuksen ikäjakauma

5.2 Kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista

Kyselytutkimuksen perusteella koettu hyvinvointi vaihteli hieman ikäryhmittäin. Pääasiassa kuntalaiset tuntevat voivat melko hyvin, mutta joitakin asioita kyselystä erottui. Suurimmalla osalla vastaajista oli joko melko myönteinen (44%) tai neutraali (30%) mielikuva Savukosken kunnasta, mutta 12%:lla oli melko kielteinen mielikuva ja muutamalla jopa kielteinen (n=4) (Kuvio 6.). Kyselytutkimuksen vapaissa kentissä (Liite 4.) nousi esille etenkin työikäisten ja ikäihmisten huoli palveluiden ja palveluiden laadun heikkenemisestä. Myös kunnan yleistä ilmapiiriä kritisoitiin siltä osin, että asioita ei aina katsota kovin kauaskantoisesti ja kehityksen koettiin tulevan hieman jälkijunassa. Myös työhyvinvoinnissa koettiin olevan puutteita.

Hyvinvointia tuottavista tekijöistä yleisesti katsottuna eniten korostuivat luonto sekä perhe ja ystävät (Kuvio 7.). Kunnan koettiin olevan luonnonläheinen, rauhallinen ja turvallinen. Työikäisillä näiden lisäksi korostui myös harrastukset. Ikäihmisillä eniten hyvinvointia tuottaa selkeästi harrastukset. Kunnassa onkin tarjolla paljon erilaisia tapahtumia ja aktiviteettia ikäihmisille.

Kuvio 6. Mielikuva kunnasta

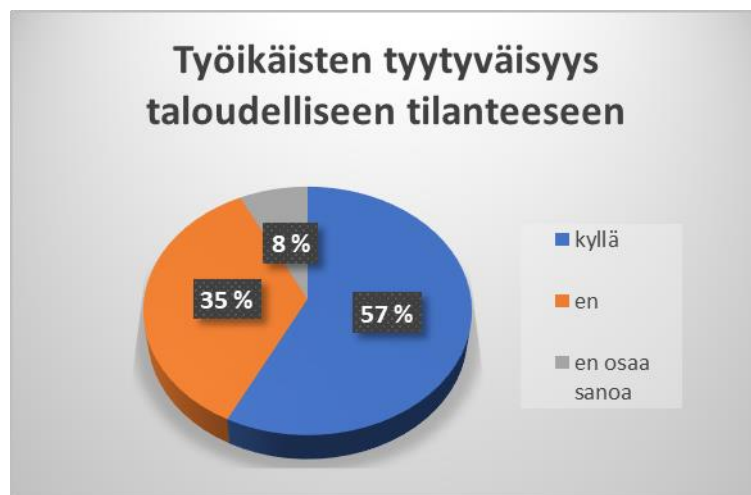
Kuvio 7. Hyvinvointia tuottavat asiat

Yksinäisyyttä toisinaan kokee 29% (n=29) vastanneista (Kuvio 8.). Eniten yksinäisyyttä kokevat nuoret ja työikäiset. Kyselytutkimuksen vapaissa kysymyksentissä (Liite 4.) nousi esille nuorten mielipide siitä, että palvelut ovat kaukana eikä kunnan myönteisyys nuoriin, opiskeluun ja yrittäjyyteen ole hyvä. Eniten omasta tai jonkun läheisen päihteiden käytöstä on huolissaan alle 16-vuotiaat (100% vastanneista, n=3) ja työikäiset (30% vastanneista). Kunnan sosiaali- ja terveystalvueluita kaikista ikäryhmistä käyttää suurin osa (73%) 0-5 kertaa vuodessa. 65% (n=65) vastanneista on tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa, mutta tässäkin löytyi eroja ikäryhmittäin. Työikäisistä 35% (n=19) (Kuvio 9.) ei ole tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa, kun taas esimerkiksi ikäihmiset (70%) ovat siihen tyytyväisiä. Vapaissa kentissä nousikin esille muutaman työikäisen vastauksen kohdalla, että palkka on työhön nähden liian pieni. Tilastojen mukaan Savukoskella ansiotulot ovat hieman muita vastaavan kokoisia kuntia alhaisemmat (Liite 6.).

Merkille pantavaa on, että iäkkäät arvioivat oman hyvinvointinsa melko hyväksi. Esimerkiksi elämäntapansa ja ihmissuhteensa enemmistö iäkkäistä arvioi hyväksi. Heillä oli myös selkeästi myönteisin mielikuva kunnasta. Muilla ikäryhmillä arviointi oli enemmän jakaantunutta (Kuvio 10.). Varsinkin yleinen jaksaminen oli keskinkertaista n. 30% nuorista ja työikäisistä (Kuvio 11. ja Liite 3.).

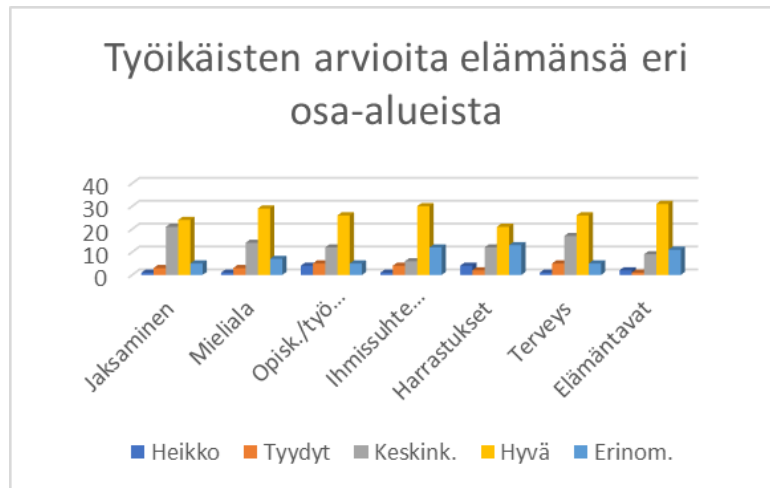
Kuvio 8. Yksinäisyyden kokeminen

Kuvio 9. Työikäisten tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen

Kuvio 10. Kuntalaisten arvioita elämänsä eri osa-alueista

Kuvio 11. Työikäisten arvioita elämänsä eri osa-alueista

Lapsille suunnattujen kysymysten perusteella ainakin varhaiskasvatuksessa osallisena olevat lapset vaikuttavat olevan onnellisia eikä ylimääräisiä huolia ja murheita haastatelluilla lapsilla (n=11) ollut. Hyvinvointia ja iloa heille tuottaa muun muassa erilaiset harrastukset, perhe ja ystävät sekä lemmikit ja tietysti leikkiminen. Surua tuottavia asioita ei montaa löytynyt. Yhdellä lapsista vaivasi pitkään jatkunut yskä ja yhden mielestä esikoulussa on liian pienet tilat (Liite 5.). Joitakin puutteita kuitenkin löytyi, joihin he tahtoisivat parannusta.

5.3 Kuntalaisten toiveita kunnan hyvinvointi- ja terveystalveluiden kehittämiseksi

Lapsille suunnattujen kysymysten vastausten perusteella (Liite 5.) lapset toivoivat kuntaan enemmän lapsille suunnattuja tapahtumia ja esimerkiksi hiihtokisoja. Erään lapsen mielestä esikoulussa on liian pienet tilat ja toisen lapsen mielestä siellä on välillä liikaa meteliä ja huoneissa kaikuu ikävästi. Savukoskelle ollaankin rakentamassa piakkoin uutta koulua, joten todennäköisesti ainakin tilan puutteisiin tulee muutosta (Ruokangas 2018). Erään lapsen mielestä esikoulussa leikitään liian vähän ja hän kaipasikin enemmän leikkiaikaa esikoulupäivään. Myös hyvää pulkkamäkeä kaivattiin ja uima-allasta. Savukosken koulun takapihalla on talvisin pieni pulkkamäki, mutta sen turvallisuus on hieman kyseenalaista. Pulkkamäen loppupäässä on jonkin verran puita ja mäki on melkein joen törmässä, joten vaarana voi, varsinkin alkutalvesta, olla joen heikot jäät.

Nuoret toivoivat enemmän heille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja myös enemmän pakollista liikuntaa lukioon. Vaikka henkiseen hyvinvointiin onkin panostettu edellisvuonna, niin silti osa vastaajista toivoi, että kuraattori olisi aina käytettävissä ja psykologikin useammin kuin kaksi kertaa kuukaudessa. Hammaslääkärin palveluita myös kaivattiin kuntaan. Nuoret olivat huolissaan tulevaisuudestaan kunnassa ja toivoivat lisää tulevaisuuteen tähtääviä tilaisuuksia, työtä ja toimeentuloa sekä suurempaa panostusta ja huolta opetukseen.

Työikäisten kohdalla korostuivat myös toiveet paremmista harrastusmahdollisuuksista ja harrastetiloista sekä erilaiset viriketoiminnot esimerkiksi työttömille, mielenterveys asiakkaille ja kehitysvammaisille. Kuntaan kaivattiin helpommin tavoitettavia mielenterveyspalveluita, perhepalveluita ym. erityispalveluita. Myös erilaisia keskustelumahdollisuuksia kaivattiin vaikeiden elämäntilanteiden kohdassa. Koska välimatkat ovat pitkät ja palvelut ovat usein kaukana, kuntaan toivottiin enemmän erilaista tekniikkaa apuun palveluiden lähelle tuomiseksi esimerkiksi terveydenhuoltoon sekä vaikkapa apteekkiin ilmainen mittausten otto paikka (esimerkiksi verenpaineenmittaus). Vastauksissa korostui myös tarve hammaslääkärille ja lääkärin toivottiin olevan useammin paikalla.

Työikäisten vastauksissa korostui huoli työpaikkojen säilyvyydestä kunnassa. Talousarvioon toivottiin enemmän varausta kunnan elinvoiman kehittämiseen. Osa vastaajista toivoi erilaisia kannustimia uusien asukkaiden houkuttelemiseksi kuntaan ja nykyisten kuntalaisten haluun pysyä kunnassa jatkossakin. Kunnan päättäjiltä toivottiin enemmän panostusta kuntalaisiin ja työntekijöihin. Kyselyssä nousi myös esille ajatuksia ja toiveita muun muassa työhyvinvoinnin kehittämistä. Osa koki, ettei kunta työnantajana panosta riittävästi työntekijöiden jaksamiseen ja erilaisia työsuhte-etuja kaivattiin, esimerkiksi TYKY-päiviä ja liikunta- ja kulttuuriseteleitä. Savukoskella joissakin työpaikoissa kärsitään myös sisäilmaongelmista, jotka vaikuttavat osaltaan melko runsaisiin sairaspöissaolojen määriin. Runsas sairaspöissaolojen määrä taas kuormittaa muuta henkilöstöä, etenkin kun sijaisia on vaikea saada. Eräs vastasi näin: ”kunnan olisi hyvä muistaa, että ilman työntekijöitä kunta ei pyöri! Hyvinvoivat työntekijät ovat tuottavia! Hyvinvoivat lapsiperheet jäävät kuntaan. Panostakaa ihmisiin, älkää imagoon”.

Ikäihmiset toivoivat kotihoitoon enemmän henkilökuntaa ja enemmän apua tavallisiin arjen askareisiin. Kyselyssä korostui myös huoli tulevaisuuden terveyspalveluiden tilanteesta. Palveluiden toivotaan pysyvän mahdollisimman lähellä ja esimerkiksi hammashoitola kovasti toivottiin kuntaan. Muitakin palveluja kaivattiin, kuten esimerkiksi harrastetiloja, parturikampaajaa, enemmän yleisiä tapahtumia kuten esimerkiksi tansseja ja yhteisiä liikuntatapahtumia.

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden pohdintaa

Tutkimuksen tarkoituksena on saada mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa (Kananen 2011, 118). Mittauksen luotettavuudesta puhuttaessa erotetaan kaksi perustetta: validiteetti ja reliabiliteetti. Lyhyesti ilmaistuna validiteetti kertoo, mitataanko sitä, mitä piti, ja reliabiliteetti kertoo, miten tarkasti mitataan. (Vehkalahti 2008, 41.) Validiteetti on hyvä silloin, kun tutkimuksen kohde-ryhmä ja kysymykset ovat oikeat. Validiteetin arviointi kohdistaa yleensä huomionsa kysymykseen, kuinka hyvin tutkimusote ja siinä käytetyt menetelmät vastaavat sitä ilmiötä, jota halutaan tutkia. Voidakseen olla validi, sovellettavan tutkimusotteen tulee tehdä oikeutta tutkittavan ilmiön olemukselle ja kysymyksenasettelulle. (Hiltunen 2009.) Validiteettipohdinta voidaan rajoittaa koskemaan sisäistä ja ulkoista validiteettia, joiden summana saadaan kokonaisvaliditeetti. Sisäinen validiteetti tarkoittaa tutkimusprosessin systemaattista luotettavuutta erotuksena reliabiliteetista ja ulkoinen validiteetti tutkimustulosten yleistettävyyttä. (Kananen 2011, 124.)

Tutkimuksen reliabelius taas tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta; tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetti on hyvä, kun tulokset eivät ole sattuman aiheuttamia. Jos tutkimus uusittaisiin, pitäisi samoissa olosuhteissa saada samat tulokset. (Hiltunen 2009.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetin todentaminen on yksinkertaista, sillä tutkimuksen vaiheet voidaan toistaa edellyttäen, että tutkimuksen kaikki vaiheet on dokumentoitu riittävän tarkasti (Kananen 2011, 123). Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja ymmärrettäviä ja haastattelut tulee tehdä huolellisesti (Hiltunen 2009).

Tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Hyvää tieteellistä käytäntöä koskevien ohjeiden soveltaminen on tutkijayhteisön itsesääätelyä, jolle lainsäädäntö määrittelee rajat. (TENK 2012.) Tutkimustyössä tulee vastaan eettisiä haasteita jokaisessa työvaiheessa. Mitä tulisi tutkia, miten tutkittavilta pyydetään suostumusta, keneltä hankitaan laitteet

ja materiaalit tai miten, milloin ja missä tulokset tulisi julkaista – ja miten tutkimusaineistoa avataan, jos mitenkään? Ennakoiva etiikka on puolestaan työkalu, jonka avulla näitä eettisiä kysymyksiä voidaan järjestelmällisesti ja yhteisöllisesti sekä havainnoida että ratkaista. Nimensä mukaan ajatus on käsitellä eettisiä kysymyksiä ennen kuin niistä syntyy eettisiä ongelmia eli hyvissä ajoin ja systemaattisesti osana tutkimusprosessia. (Mustajoki 2018.)

Toimeksiantajan toiveiden ja opiskelijaa sitovien tieteen pelisääntöjen ristiriitaa pyritään vähentämään tekemällä ennen opinnäytetyön aloittamista yhteistyösopimus toimeksiantaja - ammattikorkeakoulu - opiskelija, missä sovitaan keskeisistä opinnäytetyöhön liittyvistä pelisäännöistä. Opinnäytetyön tekeminen on ensisijaisesti opiskelijan oppimisprosessi, ja sen tulee edistää opiskelijan asiantuntijuutta, ammatillista kehittymistä ja työelämätaitoja. Pedagogisten periaatteiden mukaisesti opinnäytetyöprosessin keskeinen toimija on opiskelija. Ohjaava opettaja toimii oppimisprosessin tukijana, kannustajana ja laadunvarmistajana. Lisäksi toimeksiantaja nimeää opiskelijalle mentorin (työelämäohjaajan), jolta opiskelija saa tukea ja työelämänäkökulmaa yhteistyöprosessin aikana. (Arene 2018.)

Jo tutkimusvaiheen alussa mietin tutkimuksen reliaabeliutta ja validiutta ja suunnittelin kyselyn luotettavuuden ja eettisyyden vaatimuksiin pohjautuen. Ennen kyselyn laatimista tein tutkimuslupahakemuksen ja yhdessä ohjaajani sekä toimeksiantajani kanssa myös toimeksiantosopimuksen (Liite 1.). Kysely toteutettiin täysin anonymisti, eikä siitä pystynyt selvittämään kyselyyn vastanneiden henkilöllisyyksiä. Arvontaan osallistuneiden henkilöiden henkilötietoja käsiteltiin henkilötietolain mukaisesti ja se mainittiin myös kyselyn alussa. Ennen arvonnän järjestämistä olin yhteydessä poliisin lupapalveluun, varmistuakseni, että kaikki menee oikeaoppisesti.

Tietosuoja huomioitiin kaikissa työn eri vaiheissa. Kukaan muu kuin minä ei missään vaiheessa nähnyt täytettyjä kyselylomakkeita. Kun olin kerännyt kaikki lomakkeet ja arvontalipukkeet ja syöttänyt tiedot tietokoneelleni, hävitin lomakkeet ja arvontalipukkeet asianmukaisella tavalla. Tutkimuksessa noudatin eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä sekä avoimuutta ja

vastuullisuutta julkaisuvaiheessa. Ymmärrän, että opinnäytetyöni on julkinen asiakirja ja toimintani on ollut sen mukaista.

6.2 Tutkimustulosten tarkastelua

Tämän työn tarkoituksena oli kuvailla Savukosken kunnan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteena oli muun muassa saada ajankohtaista tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta ja toiveista palveluiden parantamiseksi tulevaisuudessa. Jotta tuloksista olisi saanut vieläkin luotettavampia ja kattavampia, olisi kyselyn vastausaikaa voinut olla enemmän. Näin ollen vastausprosentti olisi mahdollisesti ollut suurempi. Valitettavasti aikaa oli vain kolme viikkoa, koska tuloksia tarvittiin pian julkaistuaan hyvinvointikertomukseen. Opinnäytetyö kuitenkin vastaa ennalta mietittyihin tutkimusongelmiin ja antaa kuvaa Savukosken kunnan asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveydentilasta. Etenkin hyvinvointikertomuksesta löytyy kattavasti luotettavaa tietoa kunnan tilanteesta.

Kyselytutkimuksen lisäksi hyvinvointikertomuksen laadinnassa on hyödynnetty paljon myös valmiita tilastoja mm. Sotkanetistä ja Tilastokeskukselta. Tilastojen perusteella Savukoskella on ikääntyneitä vuosi vuodelta yhä enemmän, kun taas syntyvyys ja muuttovoitto ovat kunnassa pienet. Tämä johtaa mahdollisesti myös siihen, ettei työikäisiä ole joidenkin vuosien päästä enää riittävästi ja näin ollen palvelutkin ovat vaarassa vähentyä. Myöskään uusia yrityksiä ei kuntaan juurikaan synny ja nykyiset yrittäjät ikääntyvät, mikä omalta osaltaan myös voi vaikuttaa palveluiden kattavuuteen tulevaisuudessa.

Kyselyn avoimiin vastauskohtiin saadut kommentit tukivat melko paljon muita kyselyn tuloksia. Vastauksissa korostuivat jaksaminen, palveluiden kehittäminen, osallistaminen, huoli alkoholin tai muiden päihteiden käytöstä, työhyvinvointi sekä luonnon merkitys terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.

6.2.1 Hyvinvoinnin ja terveyden erityispiirteitä syrjäseudulla

Mielestäni tässä tutkimuksessa korostuivat eniten se, miten ikääntyminen ja väestön väheneminen vaikuttavat kunnan eri palveluiden kattavuuteen. Tämä ilmiö

lienee nykyään melko yleinen syrjäseuduilla. Savukoskella ikääntyneet tuntuivat voivat melko hyvin, mutta esimerkiksi työikäiset kokivat, ettei heille ole riittävän kattavasti palveluita. Myös lapset jäävät herkästi jalkoihin palveluita suunniteltaessa.

Silmiin pistävää on myös huoli omasta tai jonkun läheisen alkoholin tai muiden päihteiden käytöstä sekä yleinen jaksaminen ja joidenkin vastaajien kokema yksinäisyys. Nämä asiat voivat olla myös omalta osaltaan heijastusta syrjäseutujen palveluiden heikkenemisestä ja mahdollisesta osallistamisen puutteesta. Työikäisillä korostunut jaksamisen vähyys voi olla seurausta huonosta työilmapiiristä, kovasta työtaakasta ja työn ja harrastusten epätasapainosta.

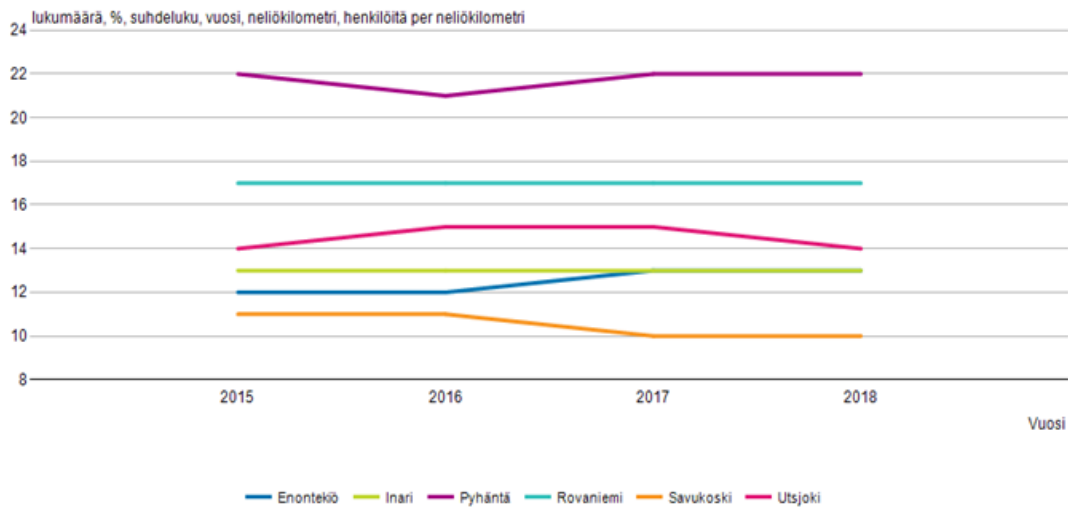
Luonnon merkitys hyvinvoinnin tuottajana korostui hyvinvointikyselyssä ja haastatteluissa. Savukoskelta on melko pitkät etäisyydet kaupunkien kattavampiin palveluihin, mutta luontoa riittää senkin edestä ja kuntalaiset tuntuvat osaavan ottaa siitä ilon irti. Paikalliset asukkaat harrastavat paljon muun muassa metsästystä, kalastusta ja marjastusta. Myös työhyvinvoinnin merkitys korostuu mielestäni paljon pienissä asuinkunnissa. Työpaikkojen määrä on vähäinen, joten vaihtoehtoja ei ole paljon. Jos työpaikka koetaan epämiellyttäväksi tai muutoin rasakaaksi, ei sitä välttämättä lähdetä kuitenkaan niin vain vaihtamaan, kun vaihtoehtoja ei juurikaan ole. Tämä voi myös näkyä siten, ettei välttämättä uskalleta ääneen puhua työpaikan epäkohdista ja näin ollen asiat eivät edisty toivotulla tavalla. Myös pelko leimaantumisesta saattaa varjostaa asioiden puheeksi ottamisessa.

6.2.2 Mahdollisia kehityskohteita kunnan asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyen

Savukoskella on turvallista ja rauhallista asua ja elää. Usein nämä asiat merkitsevät paljon lapsiperheille. Haastatteluiden perusteella ainakin varhaiskasvatuksessa osallisena olevat lapset vaikuttavat olevan onnellisia eikä ylimääräisiä huolia ja murheita haastatelluilla lapsilla ollut. Kunnan väestönkehitys on kuitenkin koko ajan menossa siihen suuntaan, että ikääntyviä aina vain enemmän. Lapsiperheiden määrä on vuosi vuodelta vähentynyt ja alle 15 –vuotiaita oli viime

vuonna alle 10% väestöstä (Kuvio 12.). Kunnan pitää silti muistaa huolehtia lasten ja lapsiperheiden tarpeista jatkossakin ja kannustaa lapsiperheitä pysymään kunnassa. Yhtenä kunnan valttikorteista on tällä hetkellä uusi ja sisäilmaltaan terve ryhmäperhepäiväkoti ja työn alla on myös uusi koulurakennus. Näitäkin asioita on hyvä hyödyntää myös uusien lapsiperheiden paikkakunnalle houkuttelemisessa.

Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Väestörakenne, Tilastokeskus

Kuvio 12. Tunnuslukuja väestöstä: alle 15-vuotiaiden osuus kunnan väestöstä. (Tilastokeskus 2019).

Huolestuttavaa on, että Savukosken kouluterveyskyselyn perusteella yli 35% 8. ja 9. luokkalaisista oppilaista oli kokenut jonkin asteista syrjintää tai koulukiusaamista. Tällaisen ilmiön ennaltaehkäisy on erityisen tärkeää lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta. Kiusatuksi tuleminen jättää usein elinikäisiä arpia ja on myös edesauttamassa mielenterveysongelmien syntyä (Kiusaaminen altistaa mielenterveysongelmille 2015). Yhtenä syynä tällaiseen voi olla syrjäkylien suppeat harrastusmahdollisuudet ja osallistuminen kirkonkylällä toteutettaviin tapahtumiin ja harrastuksiin. Lasten ja nuorten vähäisyys myös haastaa kaverisuhteita, koska valinnanvaraa ei juuri ole. On erityisen tärkeää, että lapsella olisi aina ainakin yksi turvallinen aikuinen, jolle kertoa asioista avoimesti ja, että kiusaamiseen ja syrjintään puututaan erilaisin keinoin niin kauan, että se loppuu. Esimerkiksi erilainen kerhotoiminta voisi vähentää ja ennaltaehkäistä syrjintää ja kiusaamista.

Myös järjestelmällinen yhteiskyytien järjestäminen helpottaisi syrjäkylien lasten pääsyä harrastuksiin.

Mielenterveystalon nettisivuilta löytyy tietoa Lapset puheeksi – työmenetelmistä, jonka tarkoituksena on tukea lapsen hyvää, toimivaa arkea ja ehkäistä ongelmia. Lapset puheeksi- työ perustuu ymmärrykseen lapsen pärjäävyydestä, joka muodostuu arjessa olevista lapsen suojaavista tekijöistä. Menetelmä on kaksiportainen ja siihen kuuluu Lapset puheeksi– keskustelu ja – neuvonpito. Lapset puheeksi menetelmää voidaan käyttää erilaisissa lapsen ja perheen tilanteissa. Lapsi/nuori, vanhempi ja varhaiskasvatuksen työntekijä tai opettaja keskustelevat lapsen arjesta kotona ja kehitysympäristössä. Keskustelussa kartoitetaan lapsen/nuoren suojaavia tekijöitä eli vahvuuksia sekä pärjäävyyttä uhkaavia tekijöitä eli haavoittuvuuksia. Tarvittaessa keskustelun lopuksi tehdään toimintasuunnitelma arjen tueksi. (Mielenterveystalo 2018.) Myös lasten tavoitteelliseen harrastustoimintaan voisi jatkossa panostaa enemmän laadukkaalla valmentamisella, esimerkiksi hiihto, jääkiekko, lentopallo ja jalkapallo. Erään lapsen toiveena oli, että muun muassa hiihtokisoja järjestettäisiin enemmän.

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden haastattelussa nousi esille, että hoitajat kokevat ryhmäperhepäiväkodin pihan epäkäytännölliseksi. Kesällä aurinko paahtaa suoraan pihaan eikä suojaa juurikaan ole. 2018 kesä oli erityisen kuuma ja silloin pihalle saatiin hieman suojaa avonaisesta teltasta. Tuulisen paikan vuoksi pihalla pölisevä hiekka koettiin myös häiritseväksi. Talvellakin pihassa on omat haasteensa runsaan lumen vuoksi. Hoitajat myös kaipasivat enemmän yhteistyötä esi-koulun kanssa esimerkiksi järjestämällä enemmän yhteisiä tapahtumia. Tämä tekisi siirtymävaiheen lapsille helpommaksi. Myös enemmän yhteistyötä lähikuntien kanssa kaivattiin. Lapsia on kylässä melko vähän, joten yhteistyön ja yhteisöllisyyden merkitys korostuu.

Lukiotoiminnan houkuttelevuuden lisääminen ja uudet askeleet kansainvälistymiskysymyksissä ovat tärkeitä. Kunnassa voisi kehittää myös kaksoistutkintomahdollisuutta esimerkiksi luonnonvara- ja matkailualoilla. Nuorten kiinnostus luontoon ja luonnonvaroihin on kasvanut viime vuosien aikana ja tätäkin olisi helppo hyödyntää tarjoamalla esimerkiksi erilaisia luontoon ja luonnonvaroihin

liittyviä lisäkursseja (Kajaste, A. 2017 & Niinistö, M. 2018). Myös erilaiset perinnekäsityöt voisi kiinnostaa nuoria. Tällainen saattaisi houkutella nuoria myös kaupungeista tänne opiskelemaan.

Vaikka henkiseen hyvinvointiin onkin panostettu edellisvuonna, siltikin osa oppilaista toivoisi, että kuraattori olisi aina käytettävissä ja psykologikin useammin kuin kaksi kertaa kuukaudessa. Ennaltaehkäisevän työn merkitystä korostettiin tässäkin sekä eristäytymisen ehkäisemistä ja verkostoitumista muiden maan nuorten kanssa. Nuorilla nousikin huoli lapsiin ja nuoriin kohdentuvien palveluiden vähenemisestä kunnassa ja he kokevat palveluiden olevan kaukana ja haluaisivat enemmän heille suunnattuja tapahtumia ja retkiä. Nuoret toivoivat jotakin isoa tapahtumaa, mihin tulisi muiltakin paikkakunnilta nuoria mukaan. Huomion kohteena ovat myös peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa jäävät sekä toisen asteen opinnot keskeyttävät nuoret tai nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Esimerkiksi psykologin ja psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut kattavat vain peruskoulun ja toisen asteen opiskelijat. Palvelut olisi hyvä tuoda lähemmäksi myös koulutuksen ulkopuolelle jääville nuorille. Hyvinvointipalveluiden ja sivistys - ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä voisi kehittää toimintaa kaikille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Savukosken Etsivä nuorisotyö toimii tässä asiassa aktiivisesti ja toimintaa kehitetään koko ajan aina vain paremmaksi.

Jatkokoulutusmahdollisuuksien uupumisen lisäksi myös työpaikkojen vähyyks saattaa ajaa nuoria kaupunkeihin. Hyvään asuinympäristöön tulisi panostaa sekä luoda uusia työpaikkoja, jotta Savukoski olisi tulevaisuudessa houkutteleva työnantaja ja asuinkunta nuorille aikuisille. Nuoret toivovatkin, että heidän kiinnittymistä kuntaan parannettaisiin. Esimerkiksi kesätyöpaikkojen turvaaminen kaikille nuorille edesauttaisi nuorten kiinnittymistä kuntaan.

Hyvinvointikyselyssä nousi esille, että työhön liittyvissä ongelmissa ei työntekijöiden kokemuksen mukaan aina ole saanut tarvittavaa apua ja huomiota. Työyhteisössä mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin olisi hyvä pyrkiä puuttumaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Työpaikkakohtaisia, koko henkilökunnan katta-

via, palavereita olisi hyvä järjestää enemmän, jotta kaikkien työntekijöiden ajatukset ja mahdolliset mieltä painavat asiat tulisivat esille ja käsittelyyn. Työntekijöille on tärkeää tulla kuulluksi ja olla osaltaan vaikuttamassa työhönsä liittyvissä asioissa. Myös enemmän yhteisiä TYKY –päiviä kaivattiin.

Viime aikoina on julkisessa mediassa mainostettu erilaisia yrittäjyyteen liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia myös täällä Itä-Lapin alueella. Ihmisille olisi hyvä selvittää yritysmahdollisuuksista täällä Savukosken alueella sekä ohjata ja opastaa muun muassa mahdollisista apurahoista, käytettävissä olevista tiloista yms. Työpaikkojen lisäys on välttämätöntä, koska ilman tulojen kasvua kunta ei pysty huolehtimaan pitkällä tähtäimellä lakisääteisistä velvoitteistaan. Matkailua, porotaloutta ja palveluelinkeinoja olisi hyvä kehittää ja samalla miettiä kokonaan uusia aluevaltauksia. Kunnan tehtävä on mahdollistaa asioita elinkeino- ja kaavoituspolitiikan keinoin tarjoamalla näin suotuisat olosuhteet yritystoiminnalle.

Kunnan olisi hyvä panostaa tulevaisuudessa fyysisen jaksamisen lisäksi enemmän myös työkäisten henkiseen jaksamiseen ja pyrkiä tuomaan esimerkiksi mielenterveyspalvelut helpommin lähestyttävimmiksi. Mielenterveyteen liittyvät tabut ja stigmaat pitäisi pyrkiä poistamaan. Myös työttömyys vaikuttaa haitallisesti terveyteen ja hyvinvointiin (THL 2019). Kaikkien työkäisten, myös työelämän ulkopuolella olevien, mahdollisuudet sosiaaliseen osallistumiseen tulee varmistaa. Kunnan tulisi tarjota yhteisöllisyyttä vahvistavia paikkoja, joissa kuntalaiset voivat yhdessä maksutta kokoontua, tavata ihmisiä ja tehdä asioita yhdessä. Kuntalaisten hyvinvointia voisi lisätä myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa alueen kehitykseen.

Mielenterveyden häiriöiden epäsuorat kustannukset ovat moninkertaisia suoriin kustannuksiin verrattuna (Kortela, A. 2018). Mielenterveystaitoja voi opetella esimerkiksi Suomen mielenterveysseuran järjestämässä maksuttomissa Mielenterveyden ensiapu –koulutuksissa. Tällaisista koulutuksista voisi olla hyötyä esimerkiksi lasten vanhemmille, esimiehille ja varsinkin hoitoalan työntekijöille. Olisi myös tärkeää pystyä tarjoamaan keskustelumahdollisuutta vaikeiden elämäntilanteiden tai kriisien kohdatessa. Palveluiden tulisi olla näkyvää ja helposti lähestyttävää.

Kotona asumista ja toimintakykyisyyttä tulisi tukea erilaisilla ennaltaehkäisevillä palveluilla, neuvonnalla ja ohjauksella, monipuolisilla avopalveluilla ja kuntoutuksella sekä perhehoidolla ja omaishoidon tuella. Teknologiaa tulisi hyödyntää enemmän. Oikea-aikainen palvelutarpeen arviointi ja paljon palveluja tarvitsevien palvelujen koordinointi on tärkeää. Myös melko vähäinen laitosasumisen ja tuetun asumisen paikkojen määrä tulee ottaa tulevaisuudessa huomioon.

Koska ennusteen mukaan (Kuvio 12.) työikäisten ja nuorten määrä vähentyy ja ikääntyneiden määrä kasvaa, etenkin yli 75 –vuotiaiden, olisi erityisen tärkeää saada kuntaan uusia hoitajia. Uusien työntekijöiden rekrytoinnissa on tärkeää, että kunta on kilpailukykyinen muiden lähikuntien kanssa esimerkiksi palkkatasossa ja työhyvinvoinnissa. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla myös oppisopimuskoulutus.

Pienen syrjäisen kunnan haasteena on palveluiden säilyminen lähellä. Yhtenä vaihtoehtona palveluiden lähelle tuomiseen olisi hyödyntää erilaisia etäpalveluita. Etäpalveluilla tarkoitetaan terveydenhuollossa sitä, että potilaan tutkiminen, diagnostiikka, tarkkailu, seuranta, hoitaminen, hoitoon liittyvät päätökset tai suositukset perustuvat esim. videon välityksellä verkossa tai älypuhelimella välitettyihin tietoihin ja dokumentteihin. Onnistuneen etäpalvelun edellytyksenä ovat teknologiaan liittyvät toimintavarmuus ja tietoturva, etäpalveluja antavan henkilöstön osaaminen sekä asiakkaan soveltuvuus ja valmius etäpalvelujen käyttäjänä. (Valvira 2017.) Esimerkiksi mielenterveyspalvelut ja erityislasten palvelut, kuten puheterapia, saataisiin tällä tavoin helpommin saataviksi. On silti huomattava, että kaikkia palveluita ei voi tuottaa etänä ja siksi on tärkeää varmistaa lähipalvelujen riittävä kattavuus.

6.3 Tutkimusprosessi ja oman ammatillisen kasvun pohdinta

Omia tavoitteitani työn suhteen oli kehittää ja näyttää valmiuksiani soveltaa jo opittua tietoa ja taitoa tässä käytännön asiantuntijatehtävässä. Halusin myös oppia paremmin tutkivan työtavan käyttämisen, tieteellisen ja kriittisen ajattelun ja

samalla selvittää sairaanhoitajan ammatin tulevaisuuden näkymiä tässä kunnassa. Pääsin mielestäni näihin tavoitteisiin.

Tutkimusprosessi ja koko opinnäytetyöprosessi oli erittäin mielenkiintoista ja opettavaista. Aihe sinänsä on hyvin laaja ja aluksi sitä piti melko isolla kädellä lähteä pilkkomaan tähän opinnäytetyön raporttiosuuteen. Työssä korostui myös yhteistyön merkitys. Olen koko prosessin ajan tehnyt yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kanssa, osallistunut kokouksiin ja järjestänyt tilaisuuksia. Työssä on pyritty nostamaan esille mahdollisimman monen ihmisen mielipiteitä ja tarkasteltu asioita eri näkökulmista. Olen myös kokenut pystyväni olemaan vaikuttamassa kunnan tulevaisuuteen, joka itsessään tuntuu todelta hyvältä ja olen erittäin kiitollinen tästä mahdollisuudesta, jonka sain.

Olen oppinut ymmärtämään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita paljon laajempaan kokonaisuutena ja ymmärrän nyt esimerkiksi sen, kuinka paljon eri vastuhenkilöitä ja toimijoita on vaikuttamassa näihin asioihin niin kunnan tasolla, kuin koko maan tasolla. Olen myös oppinut ymmärtämään, kuinka tietyt asiat vaikuttavat toisiinsa. Ajatellaan esimerkiksi nyt sitä, että kunnan väestö ikääntyy. Kuinka paljon se vaikuttaa kaikkiin tulevaisuuden palveluihin, mitä kaikkea tulee huomioida, jotta kunnassa saadaan palvelut pysymään, kuinka paljon valtionosuutta ja kunnan rahaa menee terveyteen ja hyvinvointiin, kuinka paljon lapsiperheet todellisuudessa tuottavat kunnalle ja vaikka mitä muuta. ”Metsä on nähtävä puilta” -ajatus on tätä työtä tehdessä kehittynyt kovasti ja aion hyödyntää oppimaani omassa elämässäni niin työssä kuin vapaa-ajalla.

6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

1. Kuntaan kaivataan enemmän yhteisöllisyyttä ja yhteen hiileen puhaltamista
2. Huoli palveluiden säilymisestä kunnassa vähintäänkin ennallaan
3. Etäpalveluilla palvelut lähemmäs
4. Huoli omasta tai jonkun läheisen päihteiden käytöstä sekä yksinäisyyden ehkäisy

LÄHTEET

Arene 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 2.12.2019. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-opinnaytetoiden-eettiset-suositukset.pdf?_t=1526903222.

Blaxter, M. 2005. Health. United Kingdom: Polity.

Forss, P. & Vatula-Pimiä, M-L. 2014. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Porvoo: Edita.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita. <http://www.tilastollinen-tutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>.

Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. Graduryhmä. Viitattu 26.4.2019. http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf.

Hirsjärvi S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, J. 2018. Mitä terveys on? Duodecim. Viitattu 26.4.2019. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00903.

Ikonen, S., Levy, M., Rautio, V-M. & Tikkala, T. 2016. Hyvinvointivaltio. e-Oppi: eYhteiskuntaoppi 1: Suomalainen yhteiskunta (YH1). Viitattu 26.9.2019. <https://peda.net/ylivieska/ylivieskan-lukio/oppiaineet/yhteiskuntaoppi/arto/yh1/e1syy/yhteiskuntaoppi/iii-valtio/1h>.

Kajaste, A. 2017. Retkeilyn suosio kovassa kasvussa – yllättävä ryhmä innostui luonnosta. Mtv Uutiset. Viitattu 15.9.2019. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/retkeilyn-suosio-kovassa-kasvussa-yllattava-ryhma-innostui-luonnosta/6593432#gs.d4l7qt>.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kannas, L., Eskola, K., Välimaa, P. & Mustajoki, P. 2010. Virtaa - terveyden perusteet. Keuruu: Otava.

Kauppinen, T. & Kilpeläinen, K. 2019. Minimitietosisällön määrittely. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Viitattu 26.4.2019. https://thl.fi/documents/966696/1449811/Minimitietosis%C3%A4lt%C3%B6+kuntien+ja+maakuntien+hyvinvointikertomukseen_2019_04_09.pdf/7064b1df-48c2-4447-a0de-df3523fe7107.

Kiusaaminen altistaa mielenterveysongelmille 2015. Duodecim. Viitattu 29.10.2019. <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/kiusaaminen-altistaa-mielenterveysongelmille/>.

Kivimäki, T. 2017. ”Suomen terveydenhoitojärjestelmä on EU:n epätasa-arvoisimpia. Viitattu 5.9.2019. <https://sosiaalivakuutus.fi/suomen-terveydenhoitojarjestelma-eun-epatasa-arvoisimpia/>.

Kortela, A. 2018. Mielenterveyshäiriöt Suomen kallein kansantauti – Jyväskylän yliopisto pystyi selvittämään myös välilliset sote-kustannukset. Viitattu 15.9.2019. <https://hoivajaterveys.fi/mielenterveyshairiot-suomen-kallein-kansantauti-jyvaskylan-yliopisto-pystyi-selvittamaan-mynos-valilliset-sote-kustannukset/>.

Kuntalaki 410/2015 1 §.

Levy, M., Rautio, V-M., Ikonen, S. & Tikkala, T. 2016. Suomalainen yhteiskunta. e-Oppi Oy. Viitattu 4.9.2019. <https://peda.net/ylivieska/ylivieskan-lukio/oppiaineet/yhteiskuntaoppi/arto/yh1/e1syy/yhteiskuntaoppi/iii-valtio/1h>.

Mattila, J. 2018. TE1 – Terve elämä: Mitä terveys on? Otavan opisto. Viitattu 5.9.2019. <https://otavanopisto.muikkuverkko.fi/workspace/te1-terve-elama>.

Mielenterveystalo 2018. Lapset puheeksi -työn maailma. Viitattu 15.9.2019. https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/lapset_puheeksi/Pages/default.aspx.

Mustajoki, H. 2018. Ennakoiva etiikka tutkimustyössä. Viitattu 2.12.2019. <https://www.vastuullinentiede.fi/fi/tutkimusty%C3%B6/ennakoiva-etiikka-tutkimusty%C3%B6ss%C3%A4>.

Niinistö, M. 2018. Nuoret naiset innostuivat luonnosta – satumainen kuva somessa sysää ihmiset vaellukselle. Yle uutiset. Viitattu 15.9.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10242351>.

Paahtama, S. 2016. Hyvinvoinnin edistämisen käsite ja sisältö. Arttu2 – tutkimusohjelman julkaisusarja nro 7/2016. Viitattu 6.9.2019. [file:///C:/Users/jenna/Downloads/1776arttu2_nro7_hyvinvointi%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/jenna/Downloads/1776arttu2_nro7_hyvinvointi%20(1).pdf).

Pietilä, A-M. 2012. Terveyden edistäminen - teoriasta toimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

Ruokangas, P. 2018. Savukoski haluaa uuden koulun. Viitattu 17.9.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10433858>.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 3.9.2019. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html.

Savukosken kunta 2019. Yleistä. Viitattu 26.4.2019. http://www.savukoski.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=9&Itemid=20.

Ståhl, T. & Rimpelä, A. 2010. Terveyden edistäminen tutkimuksen ja päätöksenteon haasteena. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 12.9.2019. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80332/5d1a9fc1-a8f0-4f82-a958-0e93ed98a42f.pdf?sequence=1#page=46>.

Ståhl T, Wiss K, Hakamäki P & Saaristo V. 2015. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen kunnassa – rakenteet, vastuut, seuranta ja voimavarat. Tutkimuksesta tiiviisti 31, syyskuu 2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Viitattu 10.9.2019. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126897/URN_ISBN_978-952-302-527-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Sairaanhoitajaliitto 2014. Terveyden edistäminen käsitteenä ja käytännössä. Viitattu 26.4.2019. <https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/terveyden-edistaminen-kasitteena-ja-kaytannossa/>.

TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 2.12.2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 12 §.

THL 2015. Hyvinvointi. Viitattu 24.4.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>.

THL 2018. Tiedosta arviointiin, tavoitteena paremmat palvelut. Viitattu 26.4.2019. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137225/Lappi%20asian-tuntija-arvio%20-%20harjoitus%20syksy%202018.pdf?sequence=4&isAllowed=y>.

THL 2019. Hyvinvointikertomusten minimitietosisältö. Viitattu 1.4.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/tiedon-hyodyntaminen/hyvinvointikertomusten-minimitietosisalto>.

THL 2019. Kunnan hyvinvointikertomus. Viitattu 30.3.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/kunnan-hyvinvointikertomus>.

THL 2019. Työllisyys. Viitattu 29.10.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/tyollisyys>.

THL 2019. Valtionosuusjärjestelmä. Viitattu 4.9.2019. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/talous-ja-politiikka/kustannukset-ja-vaikuttavuus/valtionosuusjarjestelma>.

Tilastokeskus 2017. Kuntien avainluvut. Viitattu 26.4.2019. <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2017&active1=742>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 5. painos. Helsinki: Tammi.

Valvira 2017. Potilaille annettavat terveydenhuollon etäpalvelut. Viitattu 29.10.2019. https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

- Liite 1. Toimeksiantosopimus
- Liite 2. Hyvinvointikysely
- Liite 3. Kyselytutkimuksen tulokset
- Liite 4. Kyselytutkimuksen vapaiden vastauskenttien vastaukset
- Liite 5. Lapsille esitetyt kysymykset ja vastaukset
- Liite 6. Savukosken kunnan laaja hyvinvointikertomus 2019-2022

LAPIN AMK

Lapland University of Applied Sciences

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Tämä sopimus soveltuu käytettäväksi ainoastaan sellaisten opinnäytetöiden yhteydessä, joita ei toteuteta ammattikorkeakoulun ulkopuolisen rahoituksen hankkeessa.

Toimeksiantaja	Nimi (esim. yritys) Savukosken kunta Yhteystiedot (yhtevshenkilö, puhelin, sähköposti)	
	Työn aihe Savukosken kunnan laaja hyvinvointikertomus	
Tekijä	Nimi Jenna Parkkima	Opiskelijanumero A1900056
		Postinumero 98800
		Postitoimipaikka Savukoski
		Sähköpostiosoite
	Suoritettava tutkinto Sairaanhoitaja	rynnätunnus RA72H18KB
Lapin AMK	Yhteyshenkilön nimi (ohjaaja) Susanne Kantola ja Tiina Pekkala	Tehtävänimike
	Toimipaikka ja osoite Lapin ammattikorkeakoulu, Jokiväylä 11C, 96300 Rovaniemi	
	Puhelin	Sähköpostiosoite
	Toimeksiantosopimuksen eteen	
Ohjaus	Ohjaava opettaja valvoo työtä ammattikorkeakoulun puolesta ja antaa työn edellyttämiä ohjeita ja neuvoja. Ammattikorkeakoulu ja opettaja eivät ole konsulttivastuussa työstä.	
Dokumentointi	Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt ovat julkisia. Työstä laaditaan ammattikorkeakoulun opinnäyteohjeen mukainen kirjallinen esitys, josta toimitetaan yksi kansitettu kappale ammattikorkeakoulun kirjastoon tai julkaistaan sähköisessä muodossa Theseus-verkkokirjastossa. Työ arkistoidaan oppilaitoksella sekä tulostettuna että sähköisessä muodossa.	
Oikeudet	Opinnäytetyön tekijänoikeudet kuuluvat tekijälle. Toimeksiantaja saa rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin opinnäytetyön valmistuttua. Ammattikorkeakoululla on jatkuvasti voimassa oleva oikeus käyttää tuloksia omassa opetus- ja TKI-toiminnassaan. Sopijapuolilla on mahdollisuus sopia muista opinnäytetyön tuloksista koskevista oikeuksista kuitenkin niin, että tämän sopimuksen nojalla ammattikorkeakoulun saamat oikeudet säilyvät voimassa.	
Keksinnöt	Jos tekijä on osallisena keksintöön, joka patentoidaan, mainitaan hänet yhtenä keksijöistä. Mahdollisesta keksintökorvauksesta sovitaan erikseen noudattaen ammattikorkeakoulun tai toimeksiantajan keksintöohjeen linjauksia. Opinnäytetyön tai sen osan julkaiseminen tai hyödyntäminen ei saa vaarantaa sen tai sen osan suojaamista patentilla tai hyödyllisyysmallilla.	
Vastuut	Opinnäytetyön tulos toimitetaan sellaisena kuin se on. Tekijä tai ammattikorkeakoulu eivät anna tulokselle takuuta eivätkä vastaa sen soveltuvuudesta toimeksiantajan tarpeisiin. Sopijapuolet ovat vastuussa toisilleen sopimusrikkomuksen aiheuttamista välittömistä vahingoista. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.	
Lisäksi sovitaan	900 euron kertakorvaus + hyvinvointikertomuksen laatimiseen liittyvät matkat (kilometrikorvaus 0,43€/km)	
Salassapito	Ohjaavilla opettajilla ja opinnäytetyön tekijöillä on salassapitovelvollisuus työn aikana esille tulleisiin luottamuksellisiin asioihin. Toimeksiantajan tulee tarkistaa, että julkaistava opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää aineistoa. Tarvittaessa käytetään toimeksiantajan erillistä salassapitosopimusta.	
	Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) samansisältöistä kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle. Sopimus perustuu ammattikorkeakoulun hyväksymään opinnäytetyösuunnitelmaan ja se astuu voimaan allekirjoitushetkellä.	
	Paikka ja päivämäärä	Allekirjoitus
Toimeksiantaja	5.4.2019 Savukoski	<i>[Signature]</i> hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
Tekijä	5.4.2019 SAVUKOSKI	<i>[Signature]</i>
Lapin AMK	20.4.2019 Rovaniemi	<i>[Signature]</i>

SAVUKOSKEN KUNNAN HYVINVOINTIKYSELY

Haluatko olla vaikuttamassa kunnan hyvinvointiin? Jos vastasit kyllä, niin täyttäisitkö tämän pienen kyselyn.

Kyselyyn vastataan täysin anonymisti. Vastanneilla on myös mahdollisuus osallistua arvontaan:

kaikkien erillisen henkilötietolomakkeen täyttäneiden kesken arvotaan yksi (1) 100 euron lahjakortti valitsemallesi Savukosken kunnan palveluntarjoajalle sekä kaksi (2) viiden kerran kuntosalilipuketta. Jätä nimi, osoite ja puhelinnumerosi erilliselle lapulle.

Voittajiin otetaan yhteyttä henkilökohtaisesti. Arvontaan osallistumisen yhteydessä saatuja henkilötietoja käsitellään henkilötietolain mukaisesti.

Vastausaika 30.4.2019 asti.

Oletko

Mies/poika

Nainen/tyttö

Minkä ikäinen olet?

Ikä vuotta

Oletko

Työtön

Työssä

Opiskelija

Yrittäjä

Muu, mikä?

Millainen kokonaismielikuva sinulla on Savukosken kunnasta?

Myönteinen

Melko myönteinen

Neutraali

Melko kielteinen

Kielteinen

En osaa sanoa

Vapaa perustelu edelliseen kysymykseen:

Kuinka paljon käytät kunnan sosiaali- ja terveystalveluita vuoden aikana?

- 0-5 kertaa
- 5-10 kertaa
- Useammin kuin 10 kertaa

Mitkä asiat tuottavat sinulle tällä hetkellä hyvinvointia?

- Perhe/ystävät
- Parisuhde
- Harrastukset
- Luonto
- Yleiset tapahtumat
- Työ tai opiskelu
- Muu, mikä?

Arvioi omaa hyvinvointiasi seuraavilla elämäsi osa-alueilla

	Heikko	Tyydyttävä	Keskinkertainen	Hyvä	Erinomainen
Jaksaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Mieliala	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelu- /työmotivaatio	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmissuhteet	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastukset	☐	☐	☐	☐	☐
Terveys	☐	☐	☐	☐	☐
Elämäntavat	☐	☐	☐	☐	☐

Koetko olevasi yksinäinen?

- Kyllä
- Toisinaan
- En
- En osaa sanoa

Huolestuttaako sinua oma tai jonkun läheisesi alkoholin tai muiden päihteiden (myös lääkkeet) käyttö?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Oletko tyytyväinen tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseesi?

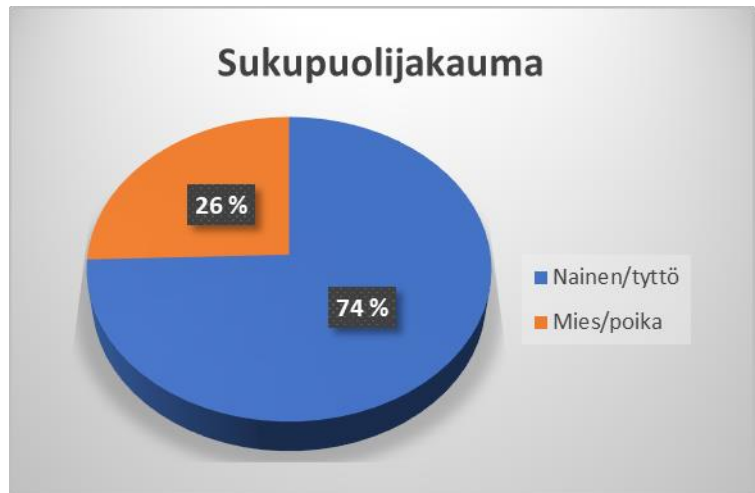
- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Minkälaisia hyvinvointipalveluita kaipasit kuntaan?

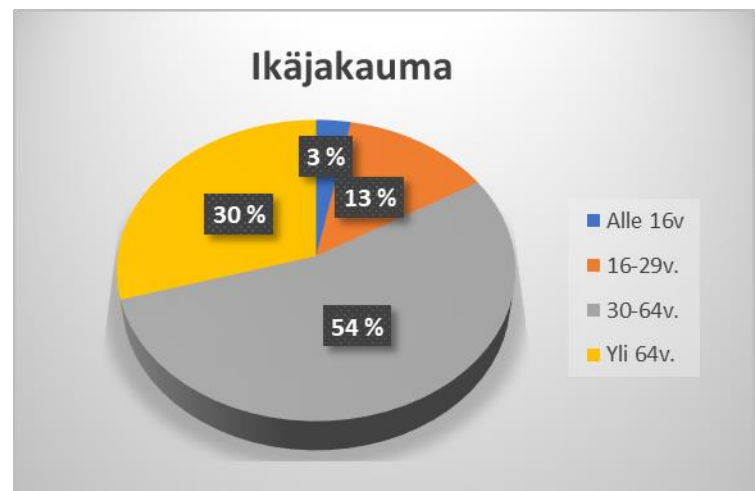
Vapaa kommenttikenttä:

KIITOS!

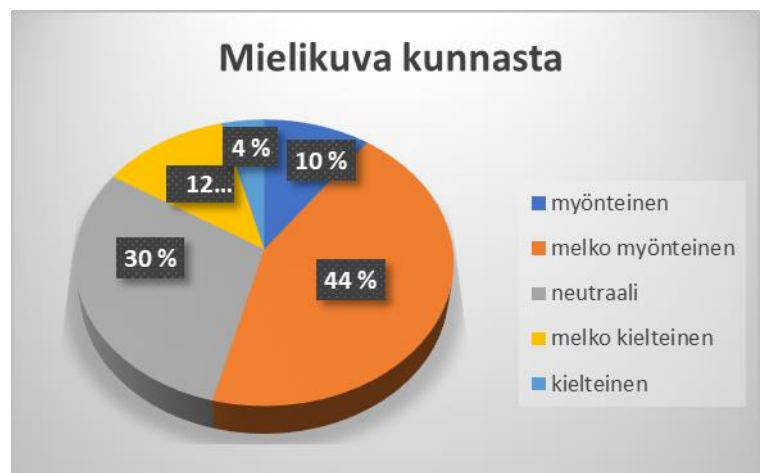
Nainen/tyttö	73
Mies/poika	25

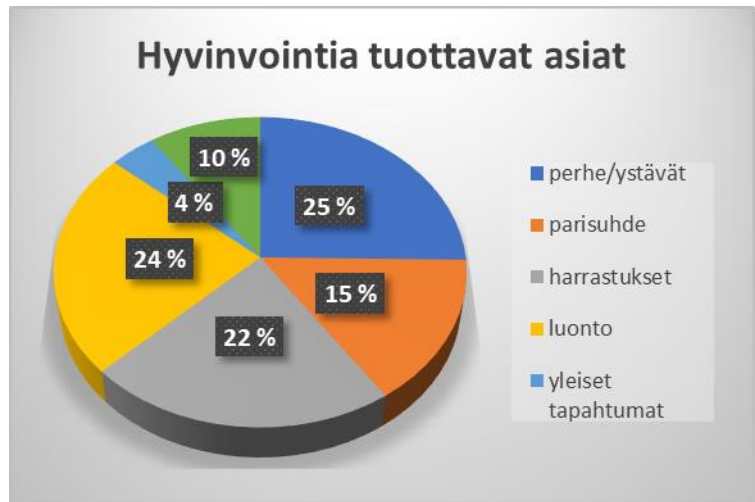
Alle 16v	3
16-29v.	13
30-64v.	53
Yli 64v.	29

myönteinen	10
melko myönteinen	44
neutraali	30
melko kielteinen	12
kielteinen	4

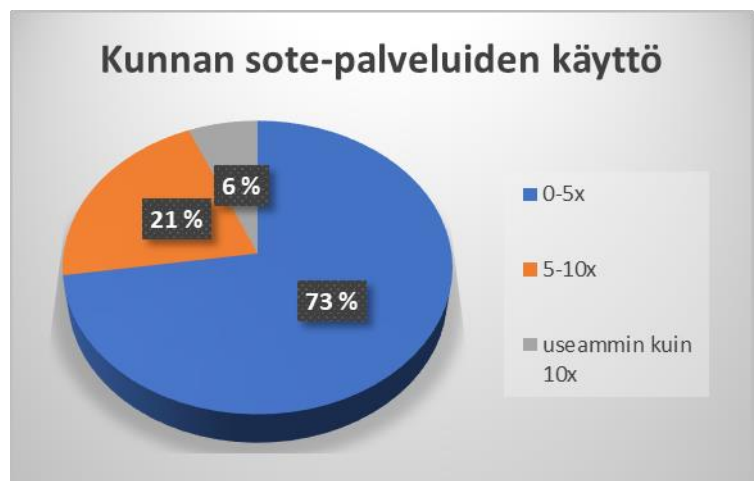
perhe/ystävät	76
parisuhde	46
harrastukset	67
luonto	71
yleiset tapahtumat	12
työ tai opiskelu	29

kyllä	1
toisinaan	29
en	66
en osaa sanoa	3

0-5x	69
5-10x	20
useammin kuin 10x	6

kyllä 22
ei 69
en osaa sanoa 8

kyllä 65
en 29
en osaa sanoa 6

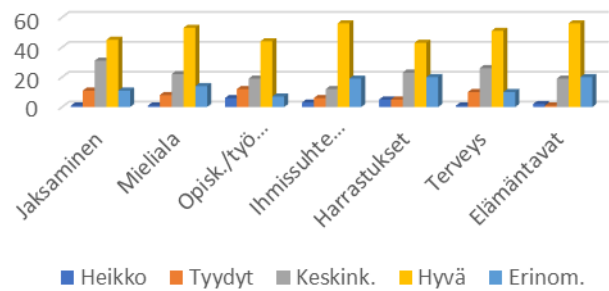

kyllä 3
ei
en osaa sanoa

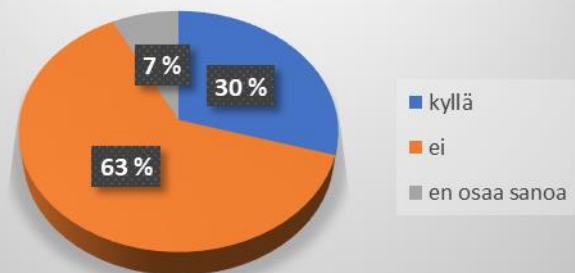
	Heikko	Tyydyt	Keskink.	Hyvä	Erinom.
Jaksaminen	1	11	31	45	11
Mieliala	1	8	22	53	14
Opisk./työmot.	6	12	19	44	7
Ihmissuhteet	3	6	12	56	19
Harrastukset	5	5	23	43	20
Terveys	1	10	26	51	10
Elämäntavat	2	1	19	56	20

Kuntalaisten arvioita elämänsä eri osa-alueista

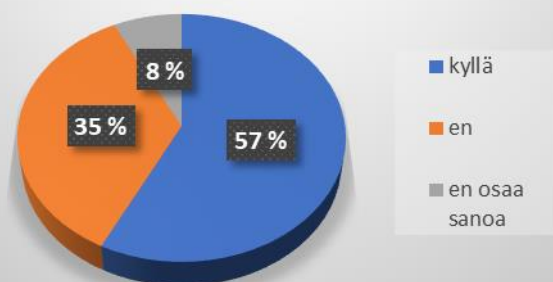
kyllä 16
 ei 34
 en osaa sanoa 4

Työikäisten huoli omasta tai läheisen alkoholin tai muiden päihteiden käytöstä

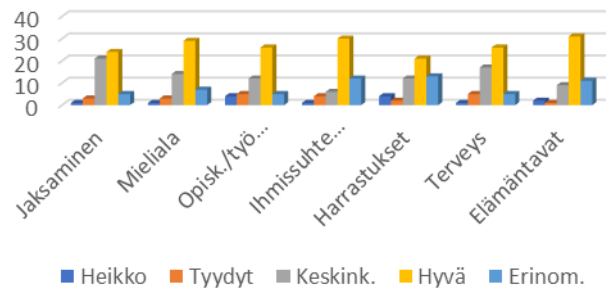
kyllä 31
 en 19
 en osaa sanoa 4

Työikäisten tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen

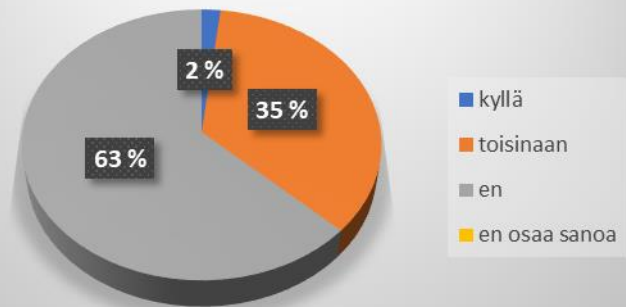
	Heikko	Tyydyt	Keskink.	Hyvä	Erinom.
Jaksaminen	1	3	21	24	5
Mieliala	1	3	14	29	7
Opisk./työmot.	4	5	12	26	5
Ihmissuhteet	1	4	6	30	12
Harrastukset	4	2	12	21	13
Terveys	1	5	17	26	5
Elämäntavat	2	1	9	31	11

Työikäisten arvioita elämänsä eri osa-alueista

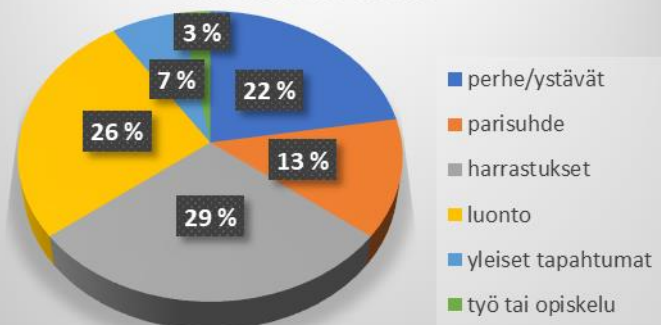
kyllä	1
toisinaan	19
en	34
en osaa sanoa	

Työikäisten yksinäisyyden kokeminen

perhe/ystävät	17
parisuhde	10
harrastukset	22
luonto	20
yleiset tapahtumat	5
työ tai opiskelu	2
Muu, mikä?	1

Ikäihmisille hyvinvointia tuottavat asiat

kyllä
 toisinaan 5
 en 23
 en osaa sanoa 1

kyllä 21
 en 7
 en osaa sanoa 2

kyllä 2
 ei 26
 en osaa sanoa 1

16-29v.

Vapaa perustelu mielikuva kohtaan:

- palvelut kaukana
- kunnan ilmapiiri on kohtuullinen
- Savukosken myönteisyys nuoriin, opiskeluun ja yrittämiseen huono
- Melko kielteinen: kaikki on kaukana ja ihmiset
- Päättäjät, esim. koulun rakentamisessa, yrittävät päästä helpolla. Tuntuu, että he miettivät vain omia intressejä. Esimerkiksi koulun sisäilmaongelma. Yritetään päästä halvalla jne. Eivät myöskään käytä tarpeeksi kulttuurin kehittämiseen.
- Työtä ja toimeentuloa. Mahollisuuksia on monia. Paikallisille vapaa kalastusoikeus ja paikallisten metsästysoikeus säilytettävä.
Harrastustoimintaan panostettava.
Lohi takaisin ja karhun kevätpyynti

Minkälaisia hyvinvointipalveluita kaipaisit kuntaan?

- kampaamo
- lisää harrastusmahdollisuuksia
- **hammaslääkäri x2**
- pakollista liikuntaa enemmän lukioon, väh 3 kertaa viikossa
- K-Market
- oma kuraattori
- lisää tulevaisuuteen tähtäviä tilaisuuksia
- kaikkia palveluita mitä saa
- ilmainen ehkäisy ja testit alle 25 -vuotiaille
- terveydenhoitaja enemmän paikalla koululla
- psykologi
- opetukseen lisää rahaa ja huolta laittaa
- nuorille jotain ja kulttuurille enemmän asiaa

30-64v.

Vapaa perustelu mielikuva kohtaan:

- tietyissä asioissa olisi paranneltavaa
- kunnan ilmapiiri vähän negatiivinen varsinkin uusien asioiden kehittämiseksi. Myös uutena asukkaana vaikea tutustua paikallisiin. Kuppikuntameininkiä.
- asioita ei katsota kovin kauaskantoisesti
- turvallinen kasvuympäristö, mutta toivoisi saavan enemmän apuja esim. erityislasten kanssa pärjäämiseen, toiset lapset pelkäävät
- sisäänpäin kääntynyt kunta, mitään uutta ei oteta nurisematta vastaan
- päättäjiltä toivon viisaita, kuntalaisten parhaaksi tehtyjä päätöksiä. Toivon, etteivät kuntalaiset olisi muualla kirjoilla olevien johdateltavissa
- ikäni täällä asuneena olen nähnyt kuinka palvelut koko ajan vähenevät ja pieni pelko jo on, että loppuvat kohta kokonaan.
Sokli hanke on elintärkeä, että saadaan työpaikkoja ja ihmisiä paikkakunnalle. Kunta ei oikein kannusta uusia muuttamaan paikkakunnalle. Savukoskella olisi montakin vetonaulaa, joita voisi markkinoida. Ilmapiiri on jakaantunut ja toisinaan melko negatiivista.
- täällä ei ole mitään, palvelutkin heikkenee
- hometilat altistavat ja pahentavat työntekijöitä → sairas poissaolot → työ kuormittuu.
Työntekijöiden eriarvoistaminen: sama työ, eri palkka esim. syrjäseutulisiä nostaa toisen palkkaa useita euroja tunnilta.
Työnantajana saa syyttää yksipuolisella kuulemisella työntekijöitä, mutta ei salli työmiesten itseään puolustavan. Missä henkilöstön oikeudet? Hoitohenkilöstöllä on myös tietyt lait ja asetukset noudatettavina – kaikilla.
- palvelut lähellä, ainakin minulle
- päätöksentekijät pelaavat omaan pussiin ja hyväveli systeemillä. Päätökset yksioikoisia, ei käytetä järkeä. Ns. perse eellä puuhun
- paikalleen jämähtänyt. Lyhytnäköistä kunnallispolitiikkaa. Kunta työnantajana ei juurikaan satsaa siihen miten työntekijät jaksavat työssään.
Ei houkuttele muuttamaan tänne, esim. lyhytaikaisille sijaisille asunnon järjestäminen edullisesti
- imagomarkkinointiin ei panosteta, joka lisäisi myös matkailua ja sitä kautta palvelujen tarvetta.
Kunnassa ajatusmallina ”täältä pitää lähteä pois”, joten omiin nuoriin panostaminen merkittävää. He ovat myös helpoin kohderyhmä paluumuutolle.
- kunnassa saa kaikki peruspalvelut. Asuinpaikkana kunta on rauhallinen ja luonnonläheinen. Kunnan tiukka talous huolestuttaa ja kiinteistöjen huono kunto sekä mahdolliset palvelujen yksityistämiset
- on hyviä puolia, mutta paljon asioita mitkä kaipaisivat muutosta. Varsinkin näin muualta tulleet huomannut, että toiminta tulee ns. jälkijunassa. Esim. tietty malli ollut toisissa kunnissa käytössä jo vuosia ja täällä siitä vasta puhutaan

- luonnonläheinen, turvallinen
- täällä on rauhaa ja hiljaisuutta
- rauhallinen asuinpaikka, palveluihin tyytyväinen
- ei ole tällä kunnalla tulevaisuutta jos ei kunnan päättäjät ala tekemään töitä sen eteen. Olla pollotellaan vaan eikä kukaan ota mistään mitään vastuuta. Lyhytnäköisiä päätöksiä tehdään eikä asioista ole mitään tietoa eikä edes haluta tietää.
"Hyväveli" järjestelmä toimii 100%, surullista seurattavaa!
- Luonto lähellä ja tällä hetkellä palvelut toimivat hyvin
- Mukavia ihmisiä, kaunis luonto, kohtuulliset palvelut (paitsi huonot hammaslääkäripalvelut)
- Kunnan ja sen yritysten pitäisi puhalttaa yhteen hiileen, jotta kunnan imagoa saataisiin nostettua ja kuntaa markkinoitua.
Kunnassa on paljon riitaisia työyhteisöjä, huonoja esimiehiä ja lisäksi kuntapolitiikka on vanhojen järien käsissä
- Olen viihtynyt vuodesta 2001 ja viihdyn edelleen
- Itsenäinen työ, joka tuo päivittäin uusia haasteita. Yhteistyötä voisi kehittää, sitoutuneisuus tärkeää. Toisinaan liikaa tekemistä.

Minkälaisia hyvinvointipalveluita kaipaisit kuntaan?

- jatkuvasti auki oleva kirjasto
- **hammaslääkäri x7**
- **enemmän yleisiä tapahtumia x3** (esim. lavatanssit)
- yhteistyö lähikuntien kanssa useammassakin hommassa
- kalastusjuttuja, luontotapahtumia
- jäätelökioski
- **parturi-kampaamo x3**
- **enemmän kunnostettuja latuja x2** (esim. Uk-puisto vetäisi hiihtäjiä muualtakin)
- käsityötilat, jossa mm. kangaspuut
- uimahalli
- kauppoja enemmän
- vammaispalveluita olisi parannettava
- yhteislaulutapahtumia, ne rentouttavat
- naisten kahvilakokoontumisia päivisin, miehet ovat vallanneet baarit niin naiset eivät voi käydä
- yhteisiä kokoontumisia
- kahvila
- koulun puutyötilat myös harrastekäyttöön
- perinnekäsityökurseja
- kunnan uimaranta, jossa myös rantalentiskenttä
- urheilukenttä kuntoon

- asiointikydyt kaikille tarvitseville
- mielenterveys asiakkaille ja kehitysvammaisille virikkeellistä toimintaa ryhmissä
- vanhusväestölle kiireetöntä seurustelupiiriä, ei vain hoitoja ja kiirettä paikasta toiseen, joskus istahettas
- tekniikka apuun, ei tarvitse lähteä aina Lks esim. tautikuvat siirtyisi poliklinikoille
- pysyvät lääkäripalvelut
- matonpesupaikka
- keski-ikäisille työssäkäyville liikuntaa yms. klo 18 jälkeen
- lapset ja nuoret huomioida harrastuksineen ympäri vuoden
- yrittäjä ystävällisyyttä
- työttömille enemmän viriketoimintaa
- tapahtumapalveluja ja toimintaa myös turistikokemuksien aikana (aitoja Lapin kokemuksia myös heille). Opastettuja elämysvaelluksia, 1-4pv. Tähän sisälle tarinankertoja ja paikalliset ruuat
- sivukylille toimintaa
- helpommin tavoitettavat mielenterveyspalvelut, perhepalvelut ym. erityispalvelut → pitkien välimatkojen vuoksi palvelujen hakeminen vaikeaa
- monipuolisia liikuntapalveluita esim. ohjattua ryhmäliikuntaa x2
- terapia-/keskustelumahdollisuus vaikeiden elämäntilanteiden kohdatessa
- **Tyky setelit työntekijöille x2**
- Lastenhoitoapua kotiin
- enemmän virkistystoimintaa lapsille ja ikäihmisille
- vanhusten ohjausta eri tilanteissa
- matonpesupaikka
- esim. Apteekkiin ilmainen verenpaineen mittaaminen, siellä kun joutuu toisinaan odottamaan ja istumaan, niin siinä samalla. Olishan se kolesterolin mittaaminen tärkeä.
- Säännöllinen työterveydenhoito ja tarkastukset eli työntekijä, ei ostopalvelu. Lääkäri useammin
- Vapaa pääsy kirjastoon lehtienlukunurkkaukseen esim. kirjastokortilla
- Olisi työtila esim. käsityöntekijöille jne.
- Lisää harrastusmahdollisuuksia nuorille ja lapsille
- Terveyskeskuksen ja hammashoitolan/hammaslääkärin palvelut Savukoskelle
- Kirjastopysäkki Värriölle
- Ohjattuja liikuntaryhmiä (pilates, hiit-treeni, crossfit -henkeen

Vapaa kommenttikenttä:

- lisää näkyvillä oloa sosiaalisessa mediassa, myönteisistä asioista
- vastattaisiin matkailijoiden kysyntään. Myös sesongin ulkopuolella
- matkailua kannattaisi kehittää ja hyödyntää jo olevia asioita kuten Korvatunturia ja joulupukkia enemmän → verkostoituminen!

Palkkojen korottaminen → helpottaisi uusien työntekijöiden saamista ja kunnassa asuvien pysyvyyttä, näin ollen myös palvelut säilyisivät tulevaisuudessakin
Kannustimia uusien asukkaiden saamiseksi ja kuntalaisten pysyvyyteen

- **palkka työhön nähden liian pieni x3**

- kunnassa jo olevia asioita pitäisi hyödyntää paremmin. Savukoskelta löytyy puhdas luonto, jota voisi hyödyntää monin tavoin. Täällä on huippu hyviä kalavesiä, pystykorvamiesten paratiisi myöskin löytyy Savukoskelta. Tähän tarvittaisiin vain yrittäjähenkisiä ihmisiä ja ihmisiä, jotka ottavat asiat hoitaakseen. Joulupukkia ja Korvatunturia hyödyntää enemmän
- olen aloittanut työelämän 14-vuotiaana vieraalla töissä ja sinne on kuulunut kaikenmoista, mutta ikinä en ole ollut syytettynä työpaikkakiusaamisesta – nyt olen! Onneksi asiakkaat ovat ihania ja auttavat jaksamaan tässä hiekkalaatikkomaisessa asiainhoidossa
- Kiky puri liikaa pieneen ansioon
- kunta satsaisi enemmän esim. hiihtolatuja ja vaellusreittien tekemiseen, metsässä ei kylän pinnassa. Kunnassa arvostettaisiin luontoa ja toimittaisiin sen mukaisesti. Säästettäisiin viimeiset metsät
- kunnan ja elinvoiman kehittäminen vaatii resurssia, selvää varausta talousarvioon
- kunnalla pitää olla jokin valttikortti, jolla saada lisää asukkaita/työntekijöitä tai edes entiset pysymään kunnassa. Jos kaikki maksut kallistuvat, mutta palkat ei nouse, tehdään asuminen kunnassa melko vaikeaksi. Palveluiden pitää olla helposti saatavilla ja niihin pitää asiakasta myös ohjata.
Kunnan olisi hyvä muista että ilman työntekijöitä kunta ei pyöri! Hyvinvoivat työntekijät ovat tuottavia! Hyvinvoivat lapsiperheet jäävät kuntaan. Panostakaa ihmisiin, älkää imagoon.
- lääkäri- ja hammaslääkäripalvelut tulee ehdottomasti säilyttää Savukoskella lähellä käyttäjiä
- Luontokeskus tärkeä. Luonnon arvot säilytettävä, luonnon moninaisuus huomioiden
- TYKY-päiviä työpaikalle (työnantajana kunta)
- Kaiken kaikkiaan mukava asuinpaikka

+64v.

Vapaa perustelu mielikuva kohtaan:

- puuttuu hammashoitola
- Savukoskea johtaa epäammattilaisista koostuva ryhmä. Ulkopaikkakuntalaiset tulleet nykyjohdon suostumuksella kuntaan töihin. Liikaa yksipuolinen puoluekenttä (keskusta). Demokratia kunnassa irvikuva
- myönteinen, koska tämä on kotiseutuni ja tykkään kodistani ja luonnosta ja rauhasta. Jos kunnalla tarkoitetaan kunnallista hallintoa, se on kielteinen. Palveluihin (mitä käytän) olen tyytyväinen, mutta hallinto on korruptoitunut. Jotkut suvut ja erityisesti poromiesten maita hallitsevat päättäviä elimiä
- jotkut asiat ovat hyvin, mutta toisissa olisi parantamisen varaa
- lääkäripalvelut ovat toimivia, ainoastaan hammashoito on kohtalaisen kaukana. Savukoski on minulle sopiva elinympäristö
- kovasti touhutaan, yritetään ja töitäkin tehtäisiin jos olisi mitä tehdä
- kunnan taloustilanteen perusteella Soklin kaivos olisi ellintärkeä. Samoin metsäerän jakoperusteiden oikeudenmukaisuus
- tähän saakka palvelut pelanneet suhteellisen hyvin. Pelottaa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan
- olen uusi Saulainen ja vastaanotto täällä ollut tosi myönteistä
- luonto, ihmiset +, tulevaisuuden näkymän –

Minkälaisia hyvinvointipalveluita kaipaisit kuntaan?

- yhteistilaisuuksien järjestäminen
- kodinhoitajia/kodinavustajia enemmän
- parturikampaajan palvelut
- kosmetologin palvelut
- **kauppoja lisää x2**
- kuivalihamarkkinat ilmaiseksi
- toritapahtumia
- julkinen liikenne on huono; kuntalaiset täysin autoriippuvaisia. Tästä pitää luopua jos jotakin aiotaan tehdä ilmastonmuutokselle.
Ainoa rakennus johon keskustassa pääsee rollaattorin kanssa on nykyinen Sale. Pitäisi olla parempi käsitys ns. muidenkin kuin terveiden tarpeista
- että kaikki pysyisi ennallaan
- erilaisia kotipalveluita kuten siivousta, lumitöitä, haravointia
- se on kuntalaisista kiinni kuinka paljon on tarjolla
- toivon, että terveyspalvelut kunnassa säilyvät. Samoin myös kirjasto

- harrastetilat
- siltatanssit
- toivon, että soteuudistuksen jälkeenkin täällä on terveydenhoitopalvelut ennallaan tai paremmin
- kotiapua, sitten kun tulee sen aika
- lisää hiihtolatuja
- mielestäni meillä on aika hyvät hyvinvointipalvelut, pysyisivät edes ennallaan
- kuntorata
- yhteisiä liikuntatapahtumia
- terveyteen liittyviä luentoja
- enemmän erilaisia kulttuuritapahtumia
- työhyvinvointiin harrastusmahdollisuudet
- uima-allas
- pieni golfrata
- koulutusmahdollisuudet (työikäisille, työttömille)
- kurssitukset
- ehdottomasti pyykinpesupaikka
- lääkärinpalvelut taattava, hammaslääkäri myös
- kuntoiluvälineitä yleisille paikoille mm. Kivitunturin retkeilyreitille
- urheilukenttä kuntoon!

Vapaa kommenttikenttä:

- eläkeläisille omat tilat
- hyvinvointipalveluja on kyllä hyvin näin pieneen kuntaan
- kovin sisäänpäin lämpiävää sakkia Savukoskella. Ongelmia paljon → ovat lähes kaikki sukua keskenään ja päätöksenteko vääristyy. Epäsopivia henkilöitä ei saada pois töistä, koska erotettava ja päättäjät riippuvaisia toisistaan
- kuntakeskuksessa ei ole laillista ajaa moottorikelkalla. Nuoriso pitää opettaa pois bensakäyttöisistä koneista.
Koirien haukunta iltaisin on häiritsevää.
Jonkinlainen ruoka ja vaatteiden jakelu köyhille pitäisi olla, sen sijaan, että ne pannaan Uffiin
- hyvät palvelut, ihanat ihmiset
- hyvä jos kunta pysyisi omana ja tuottaa palveluita
- minun mielestäni Saukotia ei saa myydä yksityisille. Nykyinen systeemi kunnan hoitamana on paras.

Samoin terveystalvelut pitää hoitaa entisellä, eli kuntayhtymä pohjalla.

Hyvinvointia toisi mukanaan Soklin kaivoksen toteutuminen. Toisi ikäihmisille töitä ja sen mukana myös ikäihmisten hyvinvointi paranee

- olisi paljon parempi jos uutisoitaisiin useammin kunnan positiivisista puolista eikä aina vain naristaisi!
- huolettua terveystalveluiden nykytila (pitäisi jo saada pysyvät, hyvät tilat ja tulevaisuus). Pitäisi lisätä kunnan kuntakuvaa parantavia toimia mm. siisteyttä kirkonkylässä ja sivukulissa

Lasten kysely ja vastaukset

Mitkä asiat tuottavat sinulle hyvinvointia/iloa?

Onko sinulla harrastuksia?

Onko asioita, jotka tekevät sinut surulliseksi?

Toivoisitko joitain palveluita Savukoskelle, mitä täältä ei jo löydy?

Oletko onnellinen?

Tyttö 4v.

- hiihto, laulu, potkupyöräily ja oma sisko tekee iloiseksi
- tykkään uida Kemijoessa
- tykkään käydä uimahallissa

Tyttö 5v.

- laulu ja pyöräily tekee iloiseksi ja tykkään kesästä ja käydä kavereiden tykönä. Myös omat koirat tekee iloiseksi
- käyn tanssiharjoituksissa

Poika 3v.

- siskon kanssa leikkiminen tekee iloiseksi
- tykkään autoista ja hiekkakakkujen tekemisestä
- käyn perhejumpassa

Tyttö 7v

- reissut, uinti ja luistelu tekee iloiseksi ja Wanhojen tanssit oli kivat
- haluaisin oppia soittamaan jotakin
- surulliseksi tekee se, kun on koko ajan yskä
- haluaisin lapsille enemmän tapahtumia ja jäätelökiskun kylälle

Tyttö 6v.

- kouluun meno tekee iloiseksi
- olisi kiva jos joka aamu linnut laulaisi
- käyn tanssikurssilla
- toivoisin, että eskarissa olisi välillä vähän hiljaisempaa, täällä kaikuu ja toivoisin hiihtokisoja enemmän ja lapsille tapahtumia

Tyttö 6v.

- kaverit ja pikkuveljen hoitaminen tekee iloiseksi ja koulu on kiva
- harrastan balettia ja luistelua
- täällä eskarissa on liian pienet tilat
- olisi kiva jos eskariin saisi tuoda kännykän, jos tulee hätä

Tyttö 7v.

- meijän koira tekee iloiseksi ja kaverit
- haluaisin isompana harrastaa liikuntaa Värriössä ja Lokassa
- toivoisin enemmän leikkimistä eskarissa

Poika 7v.

- leikkiminen, kaverit, kesällä uinti ja uimahalli tekee iloiseksi
- haluaisin lapsille tapahtumia

Poika 6v.

- koira, pikkuveljet ja leikkiminen tekee iloiseksi
- harrastan hiihtoa

Poika 7v.

- pleikalla pelaaminen, hiihto, kelkkailu, perheen kanssa pilkkiminen ja kesällä uinti tekevät iloiseksi
- koulun pihalta puuttuu kunnan pulkkamäki ja uima-allas

Poika 7v.

- pleikalla pelaaminen, kelkkailu ja isjän kanssa onkiminen ja kalastus tekevät iloiseksi

Kaikki lapset vastasivat olevansa onnellisia.

Savukosken kunnan
LAAJA
HYVINVOINTIKERTOMUS
2019-2022

1 JOHDANTO

- 1.1 Hyvinvointi ja sen edistämisen rakenteet
- 1.2 Lainsäädäntö
- 1.3 Indikaattorit hyvinvoinnin arvioinnissa

2 SAVUKOSKI ELINYMPÄRISTÖNÄ

- 2.1 Yleistä kunnasta
- 2.2 Väestörakenne
- 2.3 Työllisyys ja toimeentulo

3 VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA HAASTEET

- 3.1 Koettu hyvinvointi yleisesti
- 3.2 Sairastavuus
- 3.3 Lapset ja lapsiperheet
- 3.4 Nuoret
- 3.5 Työikäiset
- 3.6 Ikäihmiset

4 TALOUS

- 4.1 Tulot
- 4.2 Menot

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTOIMENPIDE- EHDOTUKSET

- 5.1 Lapset ja lapsiperheet
- 5.2 Nuoret
- 5.3 Työikäiset
- 5.4 Ikäihmiset
- 5.5 Tulevaisuuden entistä hyvinvoivampi kunta

6 HYVINVOINTISUUNNITELMA

1 JOHDANTO

1.1 Hyvinvointi ja sen edistämisen rakenteet

Hyvinvointi on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa.

Hyvinvointi -käsite viittaa suomen kielessä sekä yksilölliseen hyvinvointiin että yhteisötason hyvinvointiin. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat mm. elinolot, kuten asuinolot ja ympäristö, työhön ja koulutukseen liittyvät seikat, kuten työllisyys ja työolot, sekä toimeentulo. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi taas luetaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma.

Hyvinvointivaltion tehtävänä pidetään yleensä hyvän elämän lähtökohtien tarjoamista kaikille kansalaisille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet muodostuvat:

- Hyvinvointitietoa tuottavasta seuranta- ja raportointijärjestelmästä
- Poikkihallinnollista toimintaa vahvistavista johtamiskäytännöistä ja johtamisen työvälineistä
- Osaavasta henkilökunnasta
- Hyvistä toimintakäytännöistä
- Kaikki toimialat kattavasta toimeenpano-organisaatiosta

Hyvinvoivat ihmiset ovat yhteiskunnan keskeinen voimavara, sillä he ovat koko yhteiskuntaa ja sen eri sektoreita hyödyttäviä toimijoita.

1.2 Lainsäädäntö

Kunnassa tulee valmistella laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista. Hyvinvointikertomus auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet.

Suotuisa taloudellinen kehitys on hyvinvoinnin perusta. Kunnat toteuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon omilla alueillaan lakien ja asetusten mukaisesti. Laki määrää, mitkä palvelut kuntien on järjestettävä ja rahoitettava. Tätä varten kunnat saavat valtiolta rahaa eli valtionosuutta. Se määräytyy muun muassa kunnan väestön ikärakenteen, alaikäisten lasten lukumäärän, vanhusten lukumäärän ja työttömyysasteen perusteella.

Nykyinen Terveystieteidenhuoltolaki 12 § velvoittaa seuraavaan: ”Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus”.

Asukkaiden hyvinvoinnin edistymisen kannalta olennaista on, millainen painoarvo mitatuille tuloksille laitetaan, mitä johtopäätöksiä niistä tehdään, ja mitä toimintaa se synnyttää tai ei synnytä.

Kuntalain 1 § mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

1.3 Indikaattorit hyvinvoinnin arvioinnissa

Hyvinvoinnin nykytilan arviointi perustuu indikaattoreihin, jotka koostuvat omista tuoreista kyselyistä ja haastatteluista, eri alojen asiantuntijoiden mielipiteistä ja arvioista sekä erilaisista tilastotiedoista.

Tilastotiedoissa Savukosken vertailukuntina on tässä hyvinvointikertomuksessa käytetty kolmea vastaavan kokoista kuntaa: Enontekiötä, Utsjokea ja Pyhääntää. Enontekiö ja Utsjoki sijaitsevat Lapin kunnassa. Pyhäntä sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa, sen etelälaidalla ja siellä oli vuonna 2017 noin 1500 asukasta. Kahden Lapin kunnan lisäksi on hyvä verrata hieman myös eteläisempään vastaavan kokoiseen kuntaan.

Myös Inaria, Rovaniemeä, koko Lappia ja koko maata on käytetty vertailuun joissakin tilastoissa.

Savukosken kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia on pyritty huomioimaan mahdollisimman paljon tätä hyvinvointikertomusta laadittaessa.

Huhtikuussa 2019 Savukosken kuntalaisille oli jaossa hyvinvointikysely, jota on hyödynnetty tässä hyvinvointikertomuksessa. Kyselyn avulla on pystytty osittain arvioimaan kuntalaisten tämän hetkistä hyvinvoinnin tilaa sekä toiveita ja ajatuksia tulevaisuuden hyvinvointipalveluista. Kyselyyn osallistui noin 100 eri ikäistä kuntalaista.

Arvioinnissa on myös hyödynnetty kouluterveyskyselyä, Savukosken nuorten ideointipajaa, Savukosken terveyskeskuksen tilastoja sekä kaikille kuntalaisille järjestettyä avointa hyvinvointitilaisuutta. Myös lasten ääni on saatu kuuluviin haastatteluilla.

2 SAVUKOSKI ELINYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Yleistä kunnasta

Savukosken kunta on perustettu Keisarillisen senaatin päätöksellä vuonna 1916, mutta kunnassa on ollut asutusta jo esihistorialliselta ajalta. Asutus syntyi jokien varsille hyvien kulkuyhteyksien takia ja hyvät riistamaat ja kalavedet vetivät yhä enemmän ihmisiä asuttamaan kuntaa.

Kunnan yksinä voimavaroina ovat vielä tänä päivänäkin hyvät riistamaat ja kalavedet sekä marja- ja sienimaat.

Pinta-alaltaan Savukoski on Suomen harvaan asutuin kunta, 0,20 asukasta/km, ja asutus on keskittynyt kunnan etelä osaan. Pinta-alaa kunnassa on 6470km. Savukoskella on yhteensä kahdeksan kylää: Kuosku, Lunkkaus, Martti, Nousu, Ruuvaaja, Savukosken kirkonkylä, Tanhua ja Värriö.

Savukosken kunnassa tunnusomaista ovat pitkät etäisyydet. Tämä koskee Savukosken kylien etäisyyttä kirkonkylään kuin Savukosken sijaintia suhteessa naapurikuntiin ja isompiin kaupunkeihin.

Tyypillistä Savukoskelaista maisemaa ovat laajat erämaat, josta yksittäiset tunturit kohoavat ympäristöään halliten. Noin 1/3 kunnan pinta-alasta on säilytetty erilaisiksi luonnonsuojelualueiksi. Luonnolle antavat leimansa myös isot suoalueet sekä useat upeat joet, joista suurin on kunnan maisemaa halkova Kemijoki.

Kunnan voimavarana onkin kaunis, monimuotoinen luonto kaikkine mahdollisuuksineen, Korvatunturia ja Joulupukkia unohtamatta.

Savukosken kunta ei yritäkään kilpailla suurien kasvukeskusten kanssa, vaan haluaa profiloitua luonnonläheisenä paikkakuntana, jossa laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut peruspalvelut sekä turvallinen elin- ja toimintaympäristö luovat kestävä perustan elämälle.

2.2 Väestörakenne

Vuonna 2017 kunnan väkiluku oli 1012 asukasta. Väkiluku on laskenut tasaisesti vuodesta 1987 ja ennusteen mukaan lasku jatkuu edelleen.

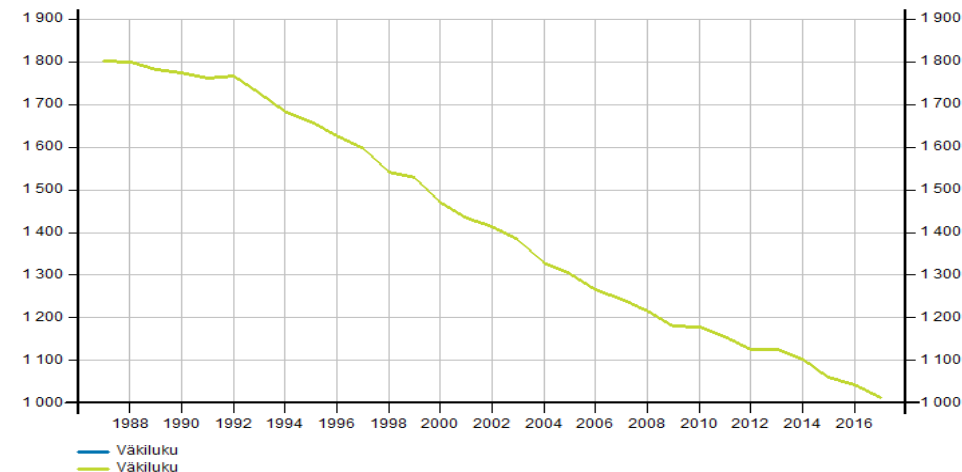
Vuonna 2017 työkäisten osuus kunnan väkiluvusta oli 58,1%, yli 64 –vuotiaiden osuus 31,8% ja alle 15 –vuotiaiden osuus 10,1%. Syntyneiden enemmisyys oli -23 henkilöä ja muuttotappiota oli -9 henkilöä edellisvuoteen.

Työkäisten ja lasten määrän ennakoitaan laskevan ja ikääntyneiden määrän kasvu on selvästi muita ikäryhmiä nopeampaa.

Pieni asukasmäärä ja väestön ikääntyminen tuovat omat haasteensa kunnan toimintaan ja hyvinvointipalveluiden tuottamiseen.

Tulevaisuudessa tuleekin miettiä erilaisia palveluratkaisuja, palveluiden laadusta kuitenkin tinkimättä.

Väkiluku 1987-2017

Tilastokeskus

Kunnan nimi:

Savukoski

Asukasluku

0...6 vuotiaat

6 vuotiaat

Peruskoulu, 7...16 vuotiaat

Lukio, 17...19 vuotiaat

Työkäiset, 20...64 vuotiaat

75...84 vuotiaat

Yli 84 vuotiaat

Eläkeikä, Yli 64 vuotiaat

Huoltosuhte

Savukoski

Verrokkit

Koko maa

Mediaani-ikä

Savukoski

Verrokkit ka

Koko maa ka

	2008	2013	2017	2020	2030	2040	2008-17	2008-17/v	2008-17	2008-17/v	2017-20	2017-20/v	2017-20	2017-20/v
Asukasluku	1 216	1 126	1 012	1 028	951	894	-204	-23	-16,8 %	-1,9 %	16	4	1,6 %	0,4 %
0...6 vuotiaat	61	48	46	48	47	47	-15	-2	-24,6 %	-2,7 %	2	1	4,3 %	1,1 %
6 vuotiaat	11	3	7	5	6	7	-4	-0	-36,4 %	-4,0 %	-2	-1	-28,6 %	-7,1 %
Peruskoulu, 7...16 vuotiaat	108	105	77	81	74	71	-31	-3	-28,7 %	-3,2 %	4	1	5,2 %	1,3 %
Lukio, 17...19 vuotiaat	52	24	26	30	23	21	-26	-3	-50,0 %	-5,6 %	4	1	15,4 %	3,8 %
Työkäiset, 20...64 vuotiaat	702	634	541	505	379	365	-161	-18	-22,9 %	-2,5 %	-36	-9	-6,7 %	-1,7 %
75...84 vuotiaat	112	96	103	118	167	173	-9	-1	-8,0 %	-0,9 %	15	4	14,6 %	3,6 %
Yli 84 vuotiaat	26	39	39	42	59	94	13	1	50,0 %	5,6 %	3	1	7,7 %	1,9 %
Eläkeikä, Yli 64 vuotiaat	293	315	322	364	428	390	29	3	9,9 %	1,1 %	42	11	13,0 %	3,3 %
Huoltosuhte	2008	2013	2017	2020	2030	2040	2008-17	2008-17/v	2008-17	2008-17/v	2017-20	2017-20/v	2017-20	2017-20/v
Savukoski	58,1	69,3	75,4	88,6	133,1	126,3	17	2	29,7 %	3,3 %	13	3	17,6 %	4,4 %
Verrokkit	69,6	76,7	91,1	100,7	121,6	118,0	21	2	30,7 %	3,4 %	10	2	10,6 %	2,7 %
Koko maa	62,9	70,2	78,3	84,2	98,1	97,8	15	2	24,5 %	2,7 %	6	1	7,5 %	1,9 %
Mediaani-ikä	2008	2013	2017	2020	2030	2040	2008-17	2008-17/v	2008-17	2008-17/v	2017-20	2017-20/v	2017-20	2017-20/v
Savukoski	51,0	54,0	57,0	58,0	62,0	60,0	6	1	11,8 %	1,3 %	1	0	1,8 %	0,4 %
Verrokkit ka	49,7	52,3	53,7	54,7	56,2	55,0	4	0	8,1 %	0,9 %	1	0	1,9 %	0,5 %
Koko maa ka	45,3	47,1	48,7	49,2	50,9	51,1	3	0	7,5 %	0,8 %	1	0	1,2 %	0,3 %

2.3 Työllisyys ja toimeentulo

Kunnan elinkeinorakenne on seuraavanlainen: alkutuotanto 42,4%, jalostus 3,3% ja palvelut 53%. Suurin työllistäjä on Savukosken kunta. Myös mm. metsätalous ja matkailu työllistävät.

Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä oli vuonna 2017 369 henkilöä. Työllisyysaste oli 64,9%, joista Savukosken kunnan sisällä työskentelevien osuus 70,5%.

Vuonna 2018 työvoima oli 462 henkilöä.

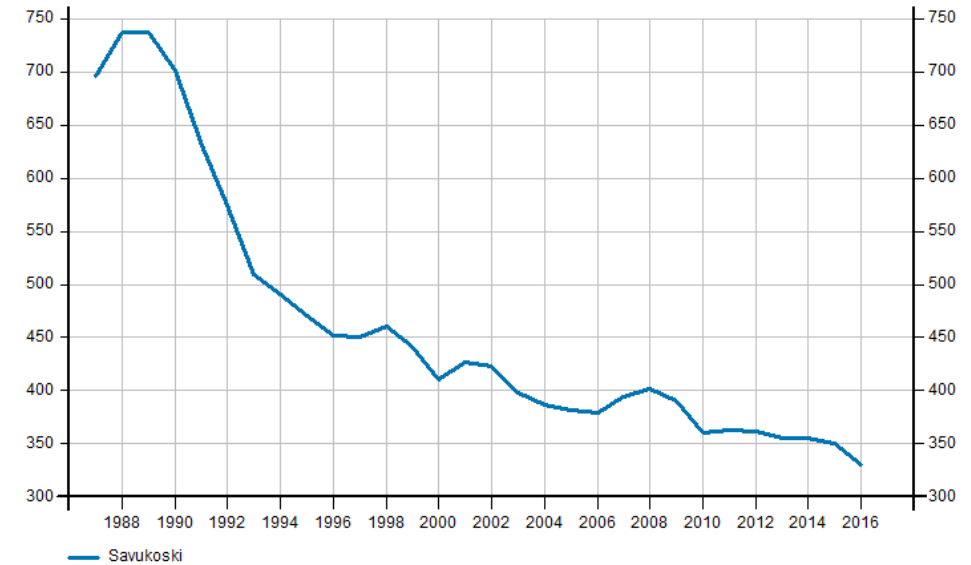
Koneellistamisen vuoksi metsätalouden työpaikat ovat vähentyneet, mutta metsätaloudella on kuitenkin edelleen merkittävä asema.

Myös porotalous on kunnassa perinteinen ja edelleen keskeinen elinkeino. Kemi-Sompion poropaliskunta onkin Suomen suurin. Porotalous antaa osatuloja vajaalle 200 poronmistajalle ja sillä on suuri kulttuurinen merkitys.

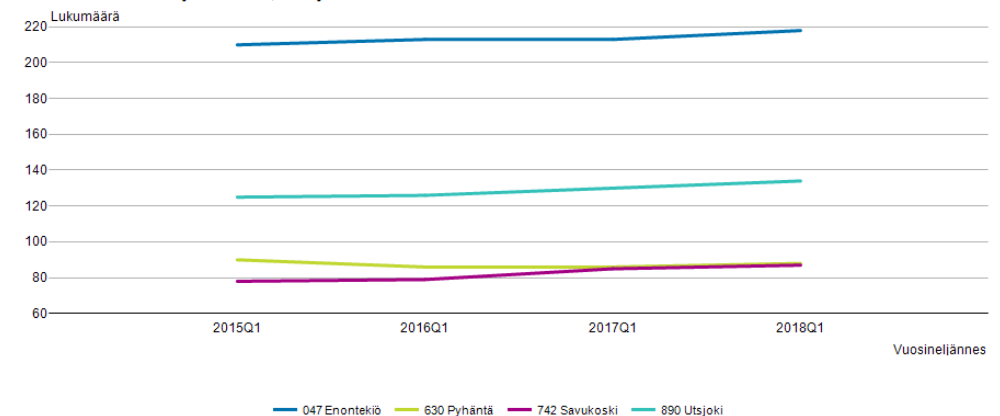
Uusia yrityksiä ei tällä hetkellä Savukoskelle juuri synny ja monet yrittäjistä ovat jo iäkkäitä. Tärkeää on pyrkiä turvaamaan sukupuolivaihdokset ja omistajanvaihdokset, jotta kunnan palvelut turvataan myös jatkossa (Savukosken talousarvio 2018).

Verrattaessa kahteen muuhun vastaavan kokoi- seen Lapin kuntaan, Savukosken yritysmäärä on huomattavasti pienempi.

Kunnassa olevien työpaikkojen lukumäärä 1987-2017

Tilastokeskus
Yrityskanta, aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten lukumäärä muuttujina Alue ja Vuosineljännes. SSSSS Toimialat yhteensä, Yrityskanta.

Koko Suomen työttömyysaste oli 2019 tammikuussa vain 6,8%. Työttömyysaste on laskenut Suomessa viime vuosina tasaisesti ja on tällä hetkellä pienempi kuin pitkään aikaan.

Työttömien osuus työvoimasta vaihtelee Lapissa Muonion 5%:sta Savukosken 16,9%:iin. Savukosken työttömien osuus työvoimasta on siis tällä hetkellä koko Lapin suurin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta nousi 4% edellisvuoteen verrattaessa. Vuonna 2018 Savukoskella oli yhteensä 68 työtöntä työnhakijaa, joista 47 miestä, 21 naista, 3 nuorta ja 45 yli 50 –vuotiasta.

Maaliskuussa 2019 tehdyssä koko Lapin työllisyyskatsauksessa kerrottiin, että pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt kolmanneksella koko Lappia tarkasteltaessa.

Savukoskella kaikista työttömistä pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden 2019 tammikuussa 15 henkilöä ja vuoden 2018 joulukuussa 18 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömyys on viime vuosina ollut tasaisesti vähenemään päin myös Savukoskella. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään mahdollisimman monelle pitkäaikaistyöttömälle vähintään lain edellyttämässä laajuudessa. Palkkatuetun työn ja työtoiminnan järjestämisellä vähennetään pitkäaikaistyöttömien kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia ja samalla vähennetään työttömyydestä aiheutuvia ongelmia.

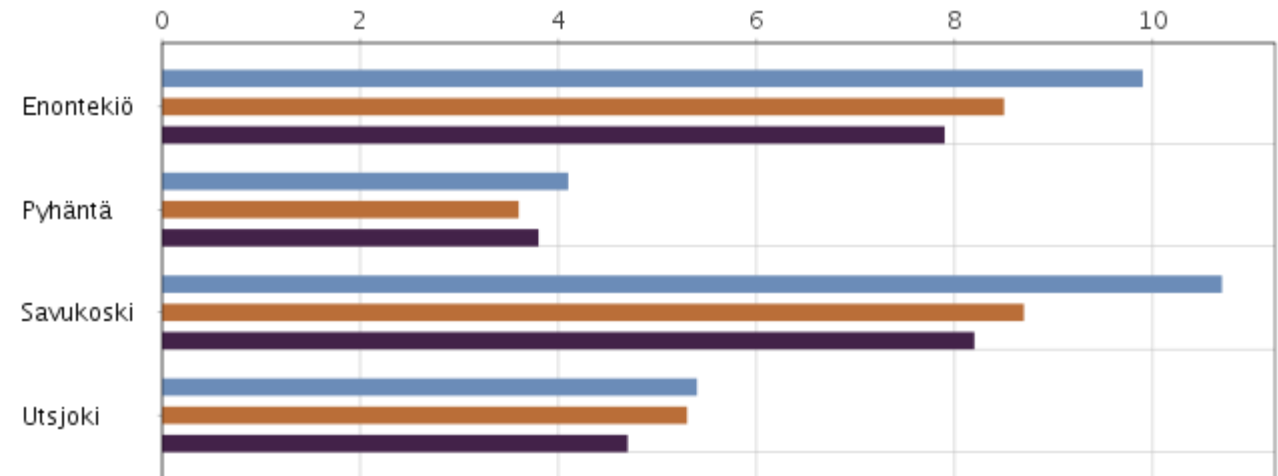
Vaikeasti työllistyviä, eli rakennetyöttömiä oli Savukoskella vuonna 2017 8,2% 15-64 –vuotiaista kuntalaisista. Se on hieman vertailukuntia enemmän.

Väestö työmarkkina-aseman mukaan muuttujina Kuukausi, Sukupuoli, Ikäluokka ja Tiedot				
				Työttömyysaste, %
2015M01	Yhteensä	15 - 74		8,8
2016M01	Yhteensä	15 - 74		9,3
2017M01	Yhteensä	15 - 74		9,2
2018M01	Yhteensä	15 - 74		8,8
2019M01	Yhteensä	15 - 74		6,8

Lähde: Tilastokeskus

Sarake1	Sarake2	Sarake3	Sarake4	Sarake5	Sarake6	Sarake7	Sarake8	Sarake9	
				Muutos		Työttömien			
				Maalis	Helmi	Maalis	maalis.19	maalis.18	työnhakijoiden
				2019	2019	2018	osuus työvoimasta		
Kunta							%	%	%
Enontekiö				117	129	153	-36	-24	13
Kemijärvi				383	432	423	-40	-9	13,1
Pelkosenniemi				44	46	61	-17	-28	10,4
Salla				193	204	244	-51	-21	13,3
Savukoski				75	74	72	3	4	16,9
Utsjoki				39	38	39	0	0	7,3
Lappi				8837	8993	9803	-966	-10	10,9

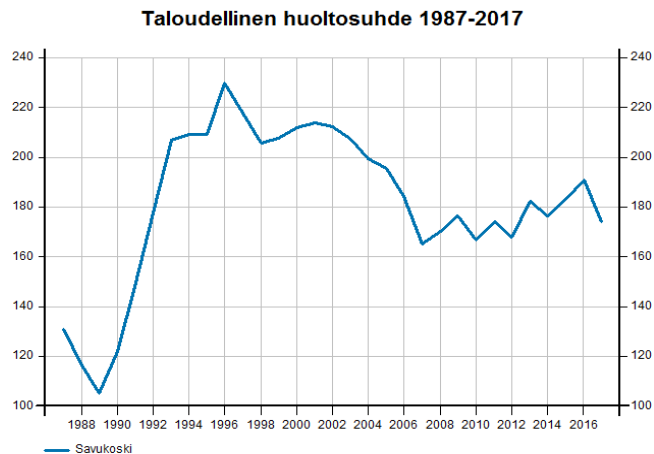
Lähde: ELY-keskus, Työllisyyskatsaus Maaliskuu 2019

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista. Sin. 2015, Orans. 2016, Viol. 2017. Lähde: Sotkanet

Väestörakennetta mitataan ns. taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

Vuonna 2017 Savukosken kunnan taloudellinen huoltosuhte oli 174,3. Huoltosuhte on pikkuhiljaa laskenut viimeisten vuosien ajan, mutta se on epätasapainoinen.

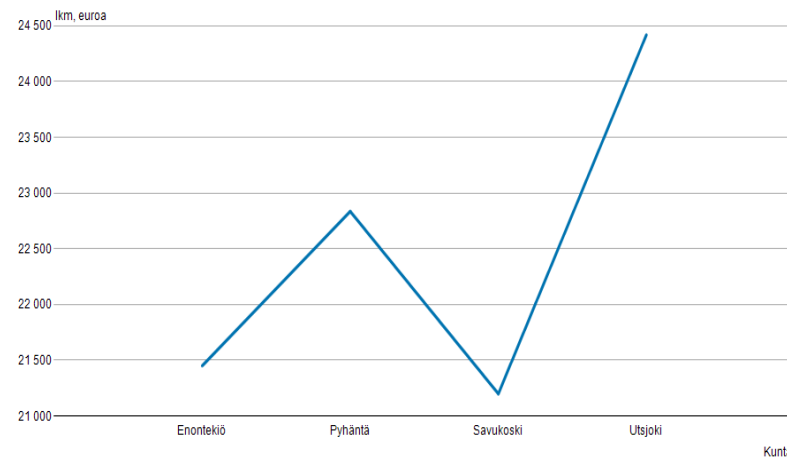
Tilastokeskus

Savukoskella keskimääräiset veronalaiset tulot olivat vuonna 2017 22 759€ / henkilö ja keskimääräiset ansiotulot 21 200€ vuodessa / henkilö. Määrät ovat pysyneet melko tasaisena viime vuosien ajan.

Veronalaiset tulot ovat hieman laskeneet vuoteen 2016 verrattaessa, kun taas ansiotulot ovat hieman nousseet. Määrät ovat kuitenkin alhaisemmat verrattaessa kolmeen muuhun vastaavan kokoiseen kuntaan.

Ansiotulot

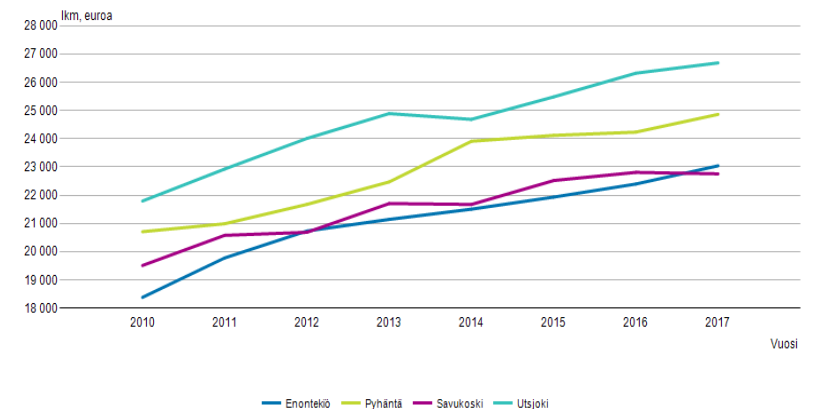
Yleisesti verovelvollisten tulonsaajien luku, tulot ja verot muuttujina Kunta, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Veronalaiset tulot, Tilastokeskus

Veronalaiset tulot

Yleisesti verovelvollisten tulonsaajien luku, tulot ja verot muuttujina Kunta, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Veronalaiset tulot, Tilastokeskus

Vuonna 2017 koko Suomessa oli yhteensä 606 000 pienituloista. Pienituloisia ovat henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti (ns. ekvivalentti rahatulo) ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanitulosta. Tämän tulorajan alapuolelle jäävien osuutta väestöstä kutsutaan pienituloisuusasteeksi. Pienituloisuuden euromääräinen raja vaihtelee vuosittain. Määritelmä perustuu Euroopan unionin tilastolaitoksen Eurostatin suosituksiin.

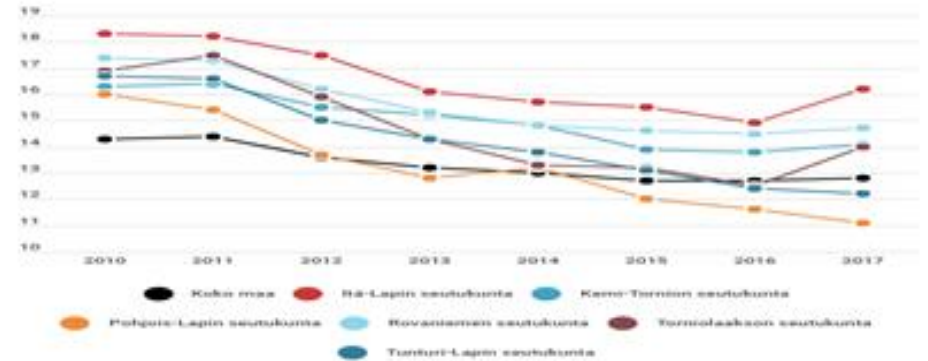
Vuonna 2017 pienituloisuusraja oli yhden henkilön taloudella 14 750 euroa vuodessa eli 1 230 euroa kuukaudessa. Tuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista ja tulonsiirroista. Neljännestä tilastosta (Kunnan yleinen pienituloisuusaste seutukunnittain Lapissa vertailulukuna koko maa) on huomattavissa, että Itä-Lapissa on pienituloisia eniten koko maasta.

Savukosken pienituloisuusaste oli vuonna 2017 17,2%. Vuonna 2016 se oli 15% eli se on noussut 2,2% vuoteen 2017 (Sotkanet).

Savukoskella pitkittyneesti pienituloisten osuus asuntoväestöstä oli vuonna 2017 12,1%. Vuonna 2015 se oli vielä 14,23%, joten määrä on laskenut jonkin verran viime vuosien aikana. Verrattaessa muihin vastaavan kokosiin kuntiin, Savukoskella on jonkin verran enemmän pitkittyneesti pienituloisia.

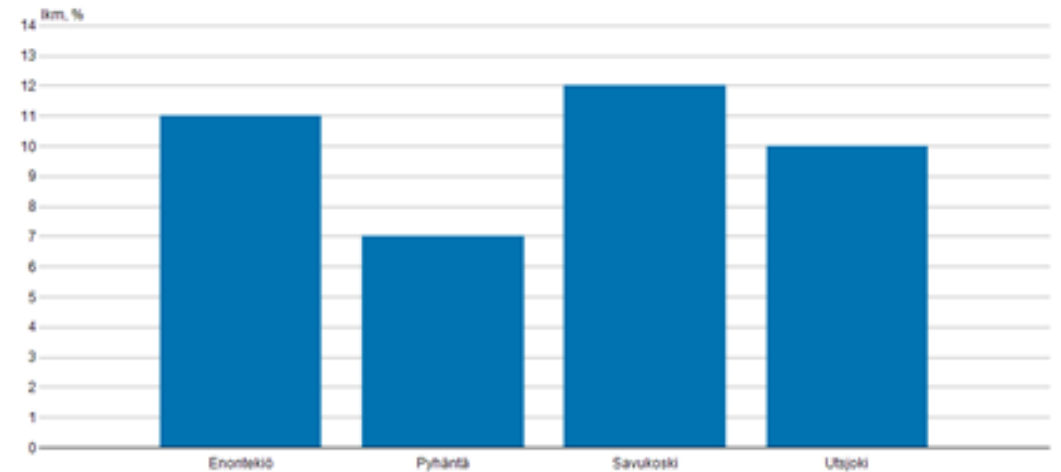
Kunnan yleinen pienituloisuusaste seutukunnittain Lapissa ja vertailulukuna koko maa

Indikaattori ilmaisee pienituloisten kotitalouksien kuberien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan ekvivalentin rahatulon (suositusella OECD-skaafalla laskien) mediaanista kunkin vuonna.

Lähde: SotkaNet (sotkanet.fi)
Lapin liitto

Pitkittyneet pienituloisuus muuttujina Kunta, Vuosi ja Tiedot

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2017 25-64-vuotiaita toimeentulotukea saavia oli 5,9% Savukosken väestöstä. Vuonna 2015 se oli 9% ja 2016 8,9% eli määrä on selkeästi laskenut.

Toimeentulotukea on maksettu vuonna 2017, 48 000 euroa. Vuonna 2016 toimeentulotukea on maksettu vielä 90 000 euroa.

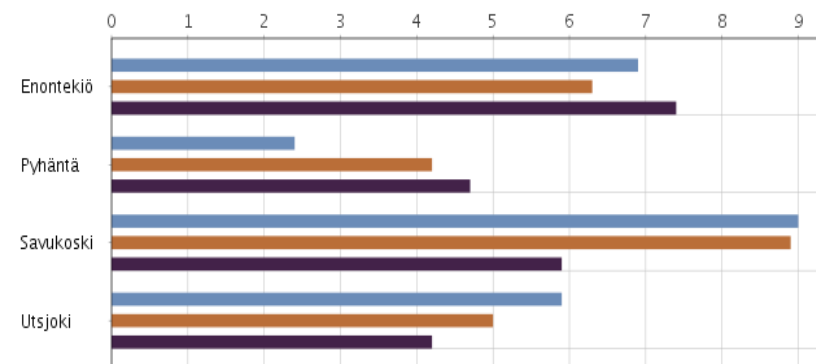
Enontekiöllä maksetaan selkeästi eniten, 143 000 euroa / vuosi kun taas esimerkiksi Pyhännällä toimeentulotukea on maksettu tasaisen alhaisemmin jo useamman vuoden ajan. Siellä onkin vähiten näistä vertailukohteista toimeentulotukea saavia henkilöitä.

Köyhyyttä mitataan niin sanotun suhteellisen köyhyysasteen avulla. Kotitalous on köyhä silloin, kun sen käytettävissä olevat tulot ovat alle 60 % väestön keskimääräisestä käytettävissä olevasta tulosta. Työelämän ulkopuolella olevien köyhyysriski on moninkertainen työssä käyviin verrattuna. Kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa ovat ihmiset, jotka ovat pitkään eläneet pelkän perustoimeentulon varassa. Heidän tulonsa koostuvat yleensä useista päällekkäisistä tukimuodoista.

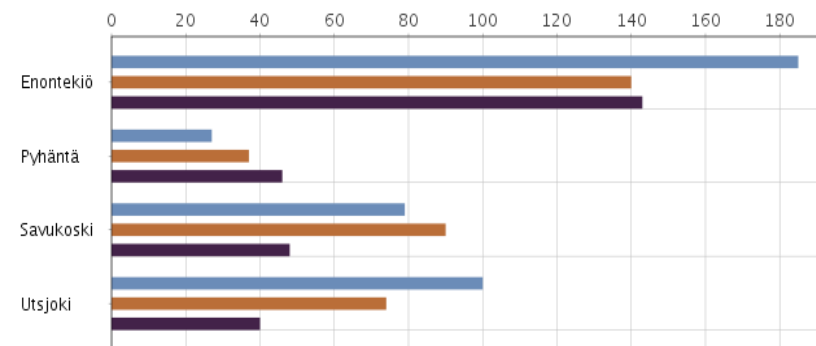
Erytesesti pitkäaikaistyöttömyys ajaa ihmisiä köyhyyteen ja useiden tukimuotojen varaan. Perusturvan varassa elävien köyhyysriski on tänä päivänä paljon suurempi kuin se oli parikymmentä vuotta sitten.

Köyhyys on yhteydessä useisiin hyvinvoinnin vajeisiin kuten pitkäaikaiseen työttömyyteen, heikkoihin työolosuhteisiin ja raskaaseen työhön, alhaiseen asumistasoon, heikkoon terveydentilaan, terveyttä vaarantaviin elintapoihin sekä sosiaalisen tuen puutteeseen. Nämä tekijät kasautuvat vaihtelevina yhdistelminä samoihin väestöryhmiin.

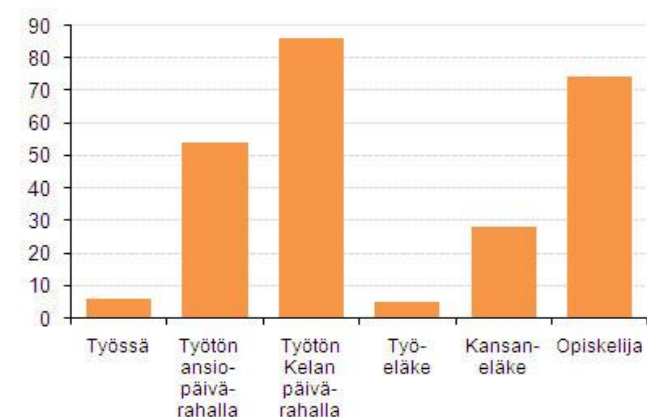
Toimeentulotukea saavat 25-64 – vuotiaat, % väestöstä. Sin. 2015, Orans. 2016, Viol. 2017. Lähde: Sotkanet

Maksettu toimeentulotuki yhteensä / vuosi. Sin. 2015, Orans. 2016, Viol. 2017. Lähde: Sotkanet

Suhteellinen köyhyysaste kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Lähde: THL, Toimeentulo

3 HYVINVOINNIN TILA JA HAASTEET

3.1 Koettu hyvinvointi yleisesti

Savukoskelaisille hyvinvointia tuottavat mm. luonto, vapaus, terveys, riittävä toimeentulo, yhteisöllisyys, harrastukset, turvallisuus sekä toimivat peruspalvelut. Savukosken voimavaroiksi koetaan turvallisuus, luonto, puhtaus, alkutuotanto sekä hyvän laatuinen koulutus peruskoulussa ja lukiossa.

Lapsille hyvinvointia tuottavat mm. kaverit, leikkiminen, perhe ja erilaiset aktiviteetit.

Huhtikuussa 2019 tehdyn kyselytutkimuksen perusteella koettu hyvinvointi vaihteli hieman ikäryhmittäin. Pääasiassa kuntalaiset tuntuvat voivat melko hyvin, mutta joitakin asioita kyselystä erottui.

Suurimmalla osalla vastaajista oli joko melko myönteinen tai neutraali mielikuva Savukosken kunnasta.

Hyvinvointia tuottavista tekijöistä yleisesti katsottuna eniten korostuivat perhe ja ystävät sekä luonto. Työikäisillä näiden lisäksi korostui myös harrastukset. Ikäihmisillä eniten hyvinvointia tuottaa selkeästi harrastukset. Kunnassa onkin paljon erilaisia tapahtumia ja aktiviteettia ikäihmisille.

Yksinäisyyttä toisinaan kokevat eniten nuoret ja työikäiset.

Eniten omasta tai jonkun läheisen päihteiden käytöstä on huolissaan työikäiset, noin 30% työikäisistä kyselyyn vastanneista.

Kunnan sosiaali- ja terveystaloutta kaikista ikäryhmistä käyttää suurin osa 0-5 kertaa vuodessa.

Työikäisistä n. 35% ei ole tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa kun taas nuoret ja ikäihmiset ovat siihen tyytyväisiä.

Merkille pantavaa on, että iäkkäät arvioivat oman hyvinvointinsa melko hyväksi. Esimerkiksi elämäntapansa ja ihmissuhteensa enemmistö iäkkäistä arvioi hyväksi. Heillä oli myös selkeästi myönteisin mielikuva kunnasta. Muilla ikäryhmillä arviointi oli enemmän jakaantunutta. Varsinkin yleinen jaksaminen oli keskimääräistä n. 30% nuorista ja työikäisistä.

Haastatteluiden perusteella nuorilla on huoli lapsiin ja nuoriin kohdentuvien palveluiden vähenemisestä. Kunta ikääntyy ja lapsia ja nuoria on vähän verrattuna muuhun väestöön. Nuoret toivoisivatkin parempia vaikuttamismahdollisuuksia sekä sitä, että heidän kiinnittymistään kuntaan helpotettaisiin. Tulevaisuuden työpaikat pitäisi turvata.

Haastatteluissa korostuivat myös ennaltaehkäisevän työn merkitys ja siihen panostaminen. Mielenterveyspalveluita toivotaan helpommin lähestyttävimmiksi ja muutenkin huomion kiinnittämistä myös ihmisten henkiseen hyvinvointiin ja erityistarpeisiin.

Lapsille tehdyn haastattelun perusteella lapset kokevat olevansa onnellisia. Joitakin puutteita kuitenkin löytyi, joihin he tahtoisivat parannusta. Tällaisia olivat esimerkiksi hyvä pulkkamäki ja enemmän lasten tapahtumia, missä olisi muidenkin lähikylien lapsia. Yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä kaivataan myös tälle rintamalle.

3.2 Sairastavuus

Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu Kelan rekisteritietojen avulla indeksiluku, joka kertoo, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100).

Luvut perustuvat kolmeen rekisterimuuttujaan:

- kuolleisuus, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä ja erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitettuihin peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin oikeutettujen osuus väestöstä.

Savukoskelaisten sairastavuus on melko korkea. Kelan sairastavuusindeksin mukaan sairastavuus on Savukoskella hieman vertailukuntia suurempaa. Sairastavuusindeksi on hieman noussut vuodesta 2015 ja ennusteen mukaan se ei ainakaan laske lähivuosina.

Kansantauti-indeksi toisaalta on vertailukunnista pienempi vain Utsjoella. Kansantauteihin lasketaan tässä tapauksessa diabetes, psykoosit, sydämen vajaatoiminta, nivelreuma, astma, verenpainetauti ja sepelvaltimotauti.

Työkyvyttömyyseläkettä saavia 16-64 –vuotiaita oli vuonna 2017 Savukoskella 9,3% väestöstä. Se on hieman vähemmän edellisvuoteen verrattuna. Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 25-64 –vuotiaita oli 3,8% vastaavan ikäisestä kunnan väestöstä.

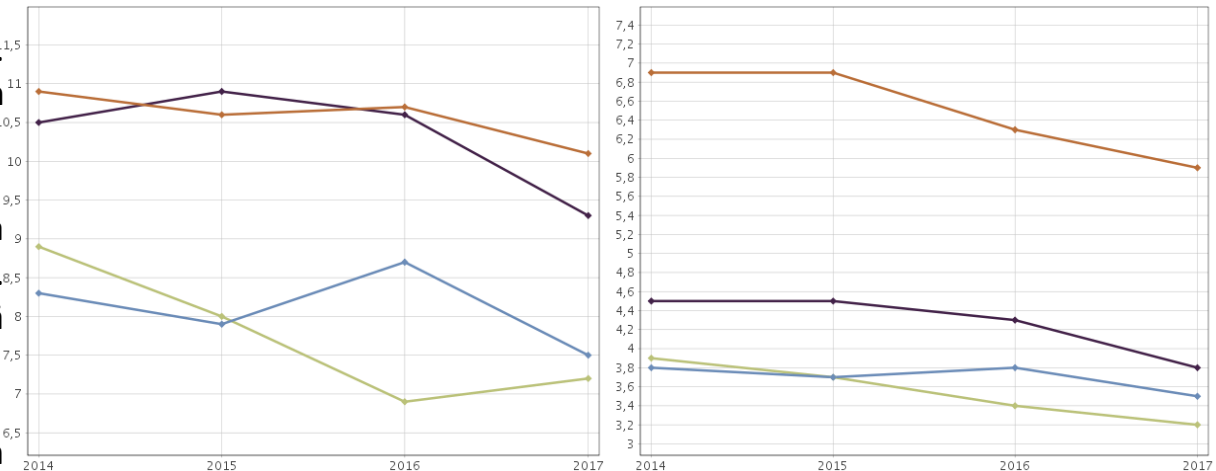
Seuraavalla sivulla on vielä raportit Savukosken kunnan perusterveydenhuollon käynneistä vuosilta 2018 ja 2017. Savukosken ja Pelkosenniemen kuntayhtymän perusterveydenhuollon käynnit olivat vuonna 2018 yhteensä 10 399, joista myytyjä palveluita oli 186. Vuonna 2017 käyntejä oli yhteensä 11 298, joista myytyjä palveluita 76.

Vakiointi: Vakioitu

Alue	Indeksi	Aika			
		2017	2016	2015	2014
Enontekiö	Sairastavuusindeksi	111,1	109,5	103,3	104,5
Pyhäntä	Sairastavuusindeksi	116,4	114,9	118,0	121,3
Savukoski	Sairastavuusindeksi	119,4	119,7	112,3	113,4
Utsjoki	Sairastavuusindeksi	96,2	94,9	102,4	106,7

Alue	Kansantauti	Aika			
		2017	2016	2015	2014
Enontekiö	Kansantauti-indeksi	133,7	133,6	132,4	134,4
Pyhäntä	Kansantauti-indeksi	139,4	146,6	145,2	148,3
Savukoski	Kansantauti-indeksi	103,0	113,7	112,5	115,7
Utsjoki	Kansantauti-indeksi	92,8	97,1	95,2	99,6

Lähde: Kelasto

Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16-64-vuotiaista. Lähde: Sotkanet

Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä. Lähde: Sotkanet

Savukosken terveydenhuollon toimintatilastot, perusterveydenhuolto:

1.1.2018-31.12.2018

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit

Äitiysneuvolakäynnit	95
Perhesuunnitteluneuvolakäynnit	x
Lastenneuvolakäynnit	181
Kouluterveydenhuollon käynnit	127
Opiskelijaterveydenhuollon käynnit	31
Työterveyshuollon käynnit	40
Kotisairaanhoidon käynnit	225
Mielenterveyskäynnit	x
Fysioterapiakäynnit	786
Muut avohoitokäynnit	3285
Yhteensä	4775
(vert. Pelkosenniemi	5005)

Lääkärin avohoitokäynnit ikäryhmittäin

Alle 1 -vuotiaat	23
1-6 -vuotiaat	55
7-14 -vuotiaat	55
15-49 -vuotiaat	289
50-64 -vuotiaat	483
65-74 -vuotiaat	287
75-84 -vuotiaat	222
Yli 85 -vuotiaat	74
Yhteensä	1488

1.1.2017-31.12.2017

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit

Äitiysneuvolakäynnit	86
Perhesuunnitteluneuvolakäynnit	x
Lastenneuvolakäynnit	141
Kouluterveydenhuollon käynnit	212
Opiskelijaterveydenhuollon käynnit	17
Työterveyshuollon käynnit	24
Kotisairaanhoidon käynnit	629
Mielenterveyskäynnit	0
Fysioterapiakäynnit	919
Muut avohoitokäynnit	3770
Yhteensä	5804
(vert. Pelkosenniemi	4982)

Lääkärin avohoitokäynnit ikäryhmittäin

Alle 1 -vuotiaat	21
1-6 -vuotiaat	44
7-14 -vuotiaat	63
15-49 -vuotiaat	274
50-64 -vuotiaat	516
65-74 -vuotiaat	296
75-84 -vuotiaat	239
Yli 85 -vuotiaat	92
Yhteensä	1545

Terveydenedistämisasiivisyys perusterveydenhuollossa - TEA, pistemäärä Savukoskella oli 40 vuonna 2018.

Pistemäärä kuvaa, miten hyvin terveydenedistämisasiivisyys toteutuu kunnassa. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin oletetun hyvän käytännön ja hyvän laadun mukaista. Koko Lapin pistemäärä oli 56 ja koko Suomen 67. Tässä asiassa olisi vielä parannettavaa ja ennaltaehkäisevän työn merkitys korostuu.

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta Savukoskella oli vuonna 2017 4,9 henkilöä. Se on hieman suurempi määrä verrattaessa koko Lapin ja koko maan tilastoon.

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäyntien indikaattori mittaa aikuisten mielenterveyden avohoitopalvelujen käyttöä. Sen sijaan mielenterveyspalveluiden käytön ei voida sanoa mittaavan mielenterveysongelmien yleisyyttä alueella, sillä kaikki palvelua tarvitsevat eivät välttämättä hae tai saa tarvitsemaansa palvelua, tai ovat hoidossa muualla kuin kunnan järjestämässä perustason palveluissa.

Mielenterveyslaki korostaa avohoidon asemaa ensisijaisena hoitomuotona mielenterveyshäiriöistä kärsivän potilaan hoidossa. Mielenterveyspalvelut on ensisijaisesti järjestettävä avopalveluina sekä niin, että oma-aloitteista hoitoon hakeutumista ja itsenäistä suoriutumista tuetaan. Sairaalahoittoa tarvitaan vähemmän niillä alueilla, joilla mielenterveyden avohoitto toimii hyvin.

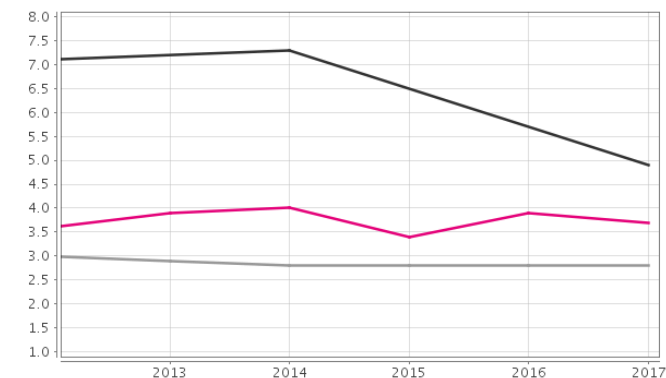
Mielenterveyden avohoitokäyntien rinnalla olisi hyvä tarkastella psykiatrian laitoshoidon kokonaiskuvan saamiseksi.

Savukoskella aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit ovat vähäisemmät verrattaessa koko maahan tai Lappiin. Psykiatrisen laitoshoidon hoitopäivät kuitenkin ovat suunnilleen samalla tasolla Lapin ja koko maan kanssa. Määrä on pysynyt melko tasaisena viime vuosina, pientä laskua on ollut parina viimeisenä vuotena.

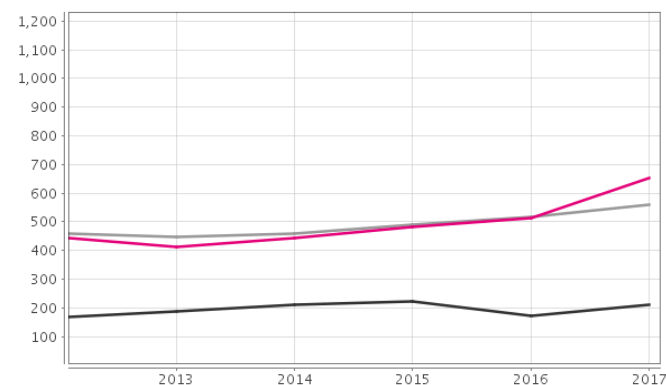
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta.

Harmaa: Savukoski, Pinkki: Lappi, Vaalea harmaa: koko maa.

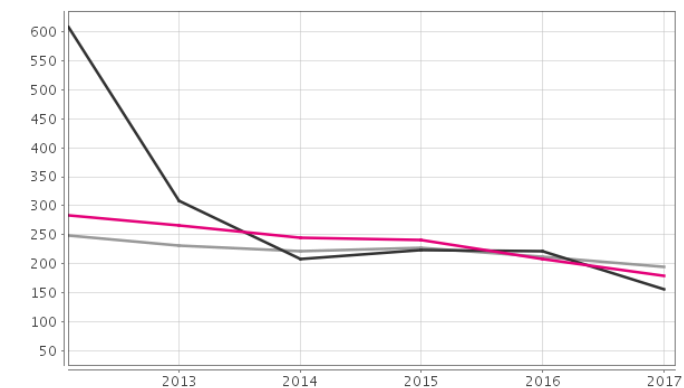
Lähde: Hyvinvointikompassi

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttäneitä. Lähde: Hyvinvointikompassi

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät / 1 000 asukasta. Lähde: Hyvinvointikompassi

3.3 Lapset ja lapsiperheet

Vuonna 2018 alle 15 –vuotiaita oli Savukoskella 9,9% koko kunnan väestöstä. Tässä kohdassa vertailukuntina on Enontekiön, Utsjoen ja Pyhännän lisäksi käytetty myös Inaria ja Rovaniemeä. Esimerkiksi Utsjoella oli vuonna 2018 noin 22% alle 15 –vuotiaita koko väestöstä. Rovaniemellä osuus on pysynyt tasaisesti noin 17%:ssa jo vuosien ajan. Vertailukunnista Savukoskella on kuitenkin vähiten alle 15 –vuotiaita.

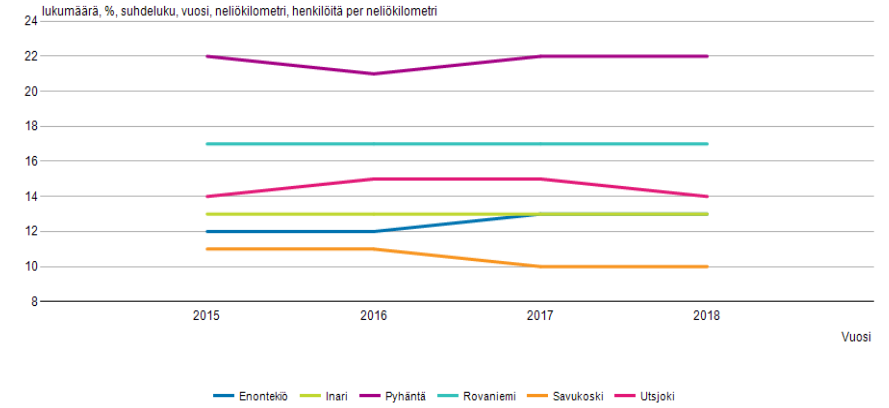
Lapsiperheitä oli vuonna 2017 25,8% perheistä, joista yhden vanhemman perheitä 11,1%. Perheiden lukumäärä vuonna 2017 oli 279.

Savukoskella on vertailukunnista vähiten yhden vanhemman perheitä.

Vuonna 2017 syntyneiden enemmitys eli luonnollinen väestönlisäys oli Savukoskella -23. Luku lasketaan elävänä syntyneiden ja kuolleiden erotuksella.

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien indikaattori ilmaisee ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuuden prosentteina kaikista lapsiasuntokunnista. Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun (määritelmä vuodesta 1990 lähtien). Savukoskella tämä luku oli vuonna 2017 35,2%, joka on noin 5% enemmän Lappiin ja koko maahan verrattaessa.

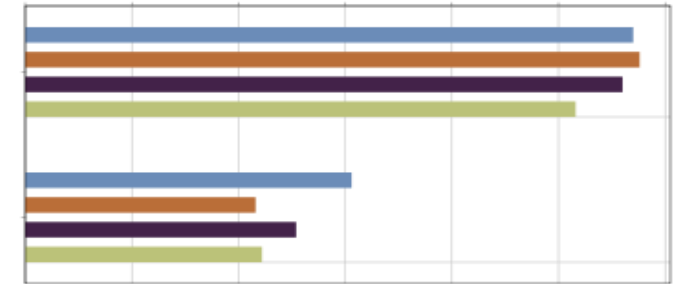
Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi

Alle 15 –vuotiaiden osuus väestöstä, %.
Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Väestörakenne, Tilastokeskus

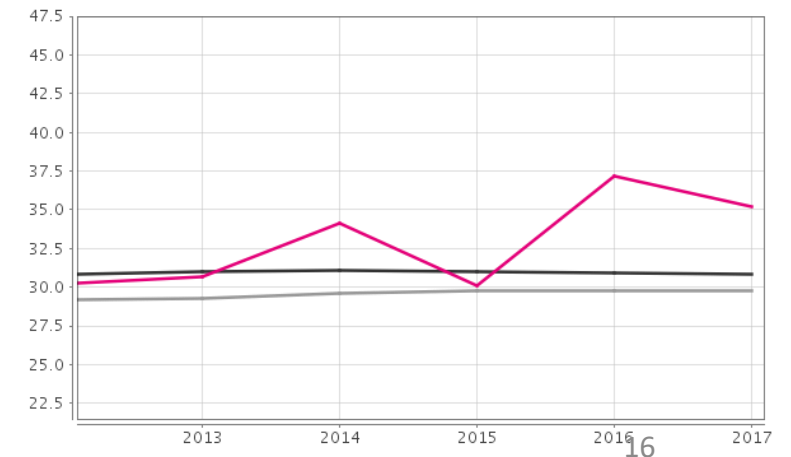
Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Savukoski, vuodet 2014-2017. Lähde: Sotkanet

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista.
Lähde: Hyvinvointikompassi.

Laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus antavat vahvan kivijalan pienille kuntalaisillemme. Varhaiskasvatustyön arvoja ovat turvallisuus, tasa-arvoisuus ja yhdenvertainen kohtelu, vuorovaikutus ja yksilön tarpeista lähtevä toiminta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Toiminnan keskiössä on lapsi. Laadukkaaseen varhaiskasvatukseen sisältyy myös asianmukaisen infrastruktuurin rakentaminen. Uusi ryhmäpäiväkoti on vasta avattu.

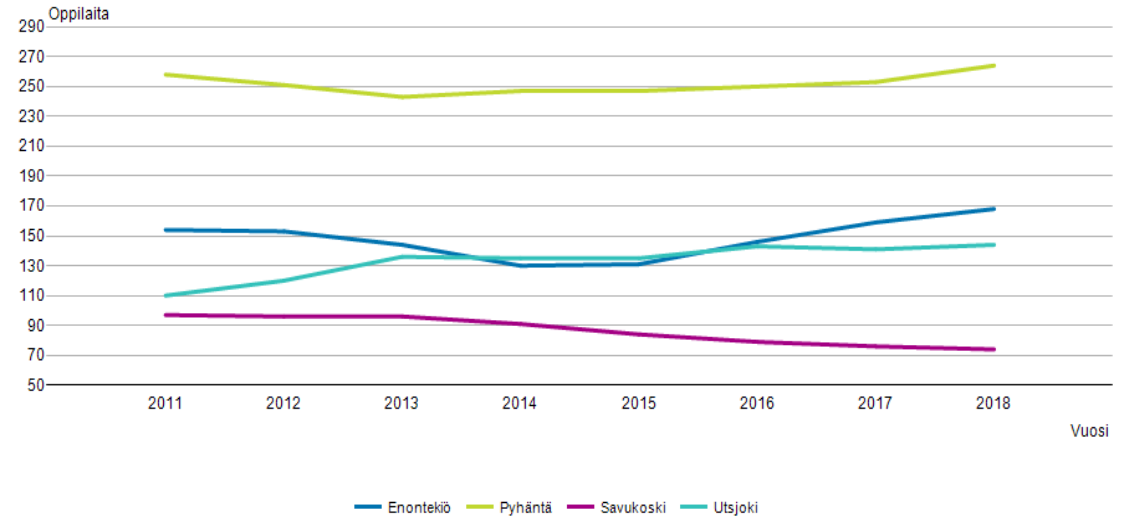
Savukoskella kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa osallistuneita 0-6 –vuotiaita oli 20 vuonna 2017. Kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneita oli 57,1% kaikista kunnan 1-6 –vuotiaista (Sotkanet).

Vuonna 2018 Savukoskella oli esiopetuksessa ja peruskoulussa 74 oppilasta. Määrä on laskenut tasaisesti jo vuosien ajan. Muihin vertailukuntiin verrattaessa määrä on huomattavasti pienempi.

Vuoden 2017 8. ja 9. luokkalaisten Savukoskelaisten kouluterveyskyselyn tuloksia (THL):

- oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua 41,2%, koko Lapissa 18,8% ja koko maassa 20,1% 9. ja 9. luokan oppilaista
- 27,8% 8. ja 9. luokan oppilaista tupakoi päivittäin. Lapissa ja koko maassa prosentti on 6,9%
- ylipainoisia on 38,9% kun koko maassa 18,9%
- 44,4% harrastaa hengästyttävää liikuntaa viikossa korkeintaan yhden tunnin viikossa
- harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa 93,8%
- kokenut syrjivää kiusaamista koulussa tai vapaa-ajalla 35,3%

Peruskoulun oppilaat alueittain, opetuskielittain ja vuosiluokittain 2011-2018 muuttujina
Oppilaitoksen sijaintikunta, Oppilaitoksen opetuskieli, Vuosiluokka, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Tilastokeskus

3.4 Nuoret

Vuonna 2018 Savukoskella oli 69 15-24 –vuotiasta koko kunnan väestöstä. Määrä on Enontekiöön ja Pyhäntään verrattuna huomattavasti pienempi ja Utsjokeen verrattuna hieman pienempi.

Toisen asteen oppilaitoksista Savukoskella on lukio. Lukiolaisia on neljän abiturientin lisäksi ensimmäisellä luokalla viisi ja toisella kaksi. Opetus on lukiossa on laadukasta ja siellä voidaan antaa yksilöllistä tukea ja järjestää esimerkiksi pitkän matematiikan kurssi vaikka vain yhdelle oppilaalle. Savukosken lukio kiilasikin kaikista Suomen lukioista viidenneksi ylioppilaskirjoitusten tuloksissa vuonna 2018 (Maaseudun tulevaisuus, 25.5.2018).

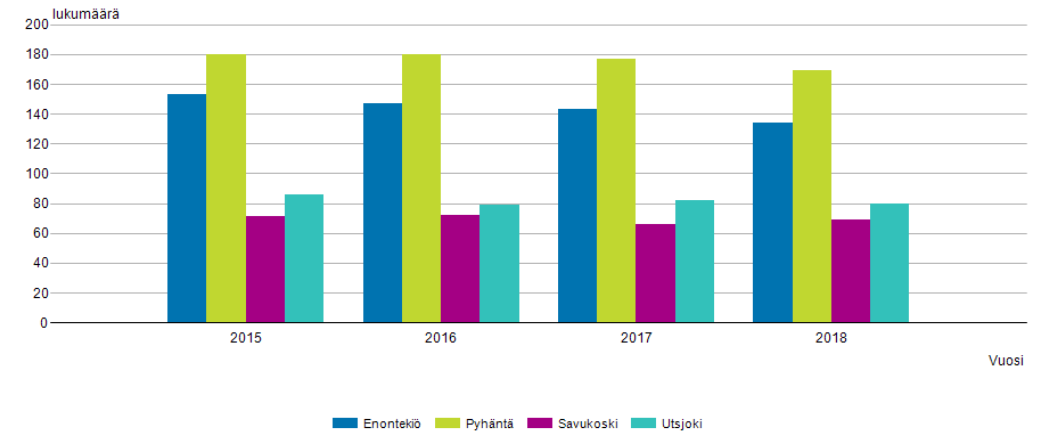
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (TEA) pistemäärä vuonna 2016 on ollut Savukosken lukiossa 68 pistettä 100 pisteestä.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli vuonna 2017 8,2% vastaavan ikäisestä väestöstä. Määrä on laskenut vuosien aikana melko paljon ja on suunnilleen sama muiden vertailukuntien kanssa.

Nuoria on kunnassa vähän, joten eristäytymisen ehkäisy on tärkeää. Positiivisia muutoksia on tapahtunut lasten ja nuorten henkisen hyvinvoinnin huomioimisessa. Vuoden 2018 lopusta lähtien kuraattori on käytettävissä yhden kerran kuukaudessa, psykologi joka toinen viikko ja psykiatrinen sairaanhoitaja kaksi kertaa viikossa.

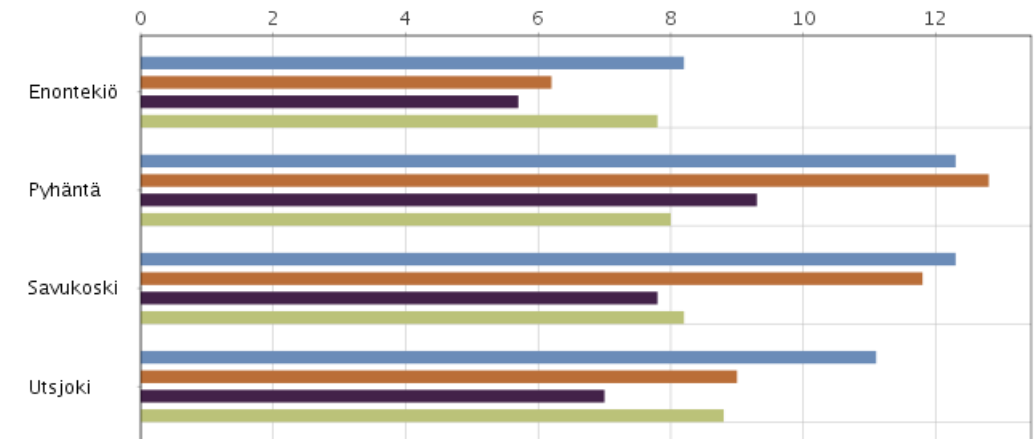
Etsivä nuorisotyö toimii kunnassa aktiivisesti ja sen tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut.

Väestö 31.12. muuttujina Kunta, Sukupuoli, Ikä, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Väestörakenne, Tilastokeskus

15-24 –vuotiaita henkilöitä väestöstä. Lähde: Tilastokeskus

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 –vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vuodet 2014-2017. Lähde: Sotkanet

3.5 Työikäiset

Savukoskella työikäisten määrä on tasaisesti laskenut vuosien aikana. Vuonna 2017 18-64 –vuotiaiden määrä oli 559 henkilöä, josta työllistä työvoimaa 369 henkilöä. Määrä on melko paljon pienempi kuin vertailukunnissa. Etenkin Enontekiöllä 18-64 –vuotiaita on huomattavasti enemmän.

Määrän ennustetaan laskevan melko reilusti tulevien vuosien aikana ellei kunnassa tapahdu muutoksia muun muassa työllisyyden parantamiseksi.

Kunnan heikkouksiin kuuluu tällä hetkellä kapea elinkeinorakenne. Kunnan tärkeimpänä tavoitteena on monipuolistaa elinkeinorakennetta työpaikkojen lisäämiseksi ja kääntää kunta muuttovoittoiseksi.

Heikkoutena on myös työpaikkojen vähyys ja se, ettei uusia yrityksiä juurikaan synny sekä kapea ammatillinen osaaminen (Kuntastrategia 2019-2021).

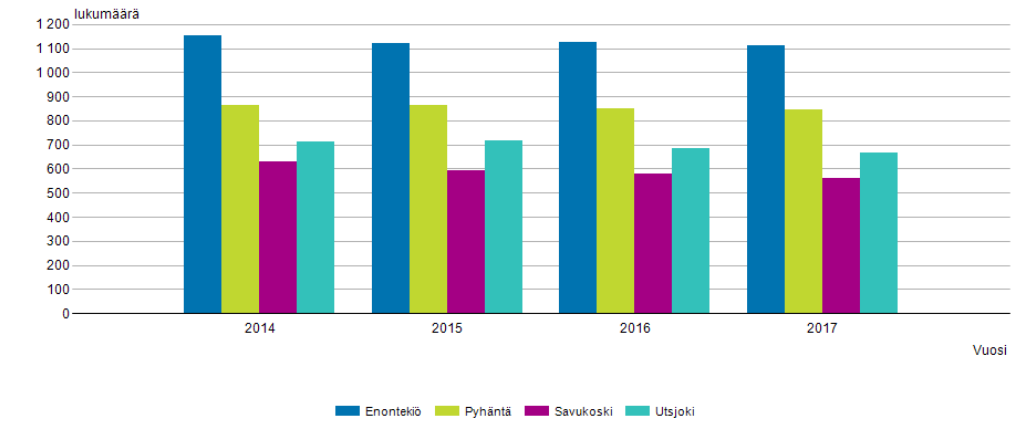
Työllä, työoloilla ja työmarkkina-asetella on keskeinen merkitys terveyserojen synnyssä. Korkeammin koulutetut, toimihenkilöammateissa työskentelevät ja hyvin ansaitsevat työikäiset miehet ja naiset ovat keskimäärin terveempiä ja elävät pidempään kuin työntekijäammateissa toimivat, vähemmän koulutetut, työttömyyttä kokeneet ja heikommin ansaitsevat (THL: Hyvinvointi- ja terveyserot).

Savukoskella yhden hengen asuntokuntia oli vuonna 2017 42,7% kaikista kunnan asuntokunnista. Se on hieman vähemmän verrattaessa koko maahan ja Lappiin.

Erityisesti yksinasuvilla, korkeintaan perusasteen koulutuksen saaneilla miehillä, tapaturmat ja väkivalta sekä niihin liittyvä kuolleisuus on suurta koko maan tilastoissa. On huomioitava laajat suuressa syrjäytymisriskissä olevat väestön osaryhmät (THL: Hyvinvointi- ja terveyserot).

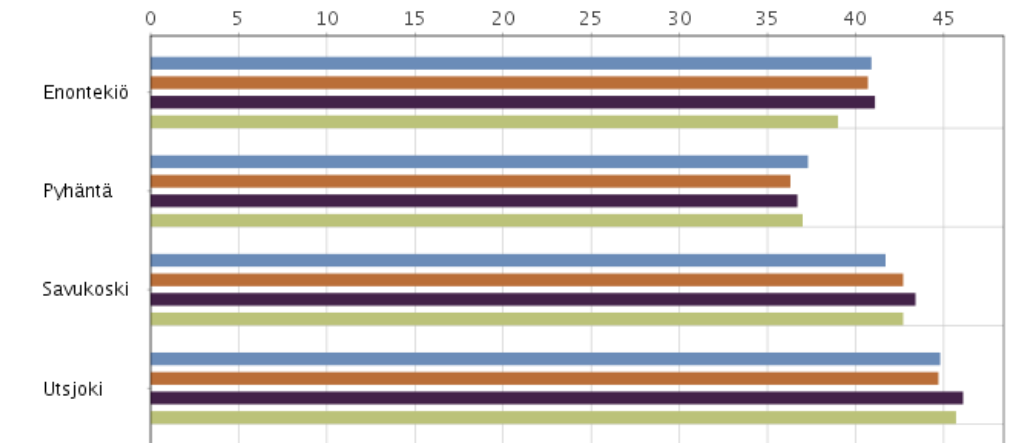
Työikäisten hyvinvointia tarkasteltaessa on hyvä ottaa huomioon aiemmin esitetyt tilastot työllisyydestä ja toimeentulosta sekä sairastavuudesta.

Väestö alueen, pääasiallisen toiminnan, sukupuolen, iän ja vuoden mukaan muuttujina Alue, Pääasiallinen toiminta, Sukupuoli, Ikä, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Työssäkäynti, Tilastokeskus

18-64 –vuotiaat. Lähde: Tilastokeskus

Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista 2014-2017 (vihreä 2017). Lähde: Sotkanet

3.6 Ikäihmiset

65 –vuotta täyttäneiden osuus oli vuonna 2018 33,2% koko kunnan väestöstä. Se on hieman noussut vuodesta 2017 (31,8%) ja ennusteen mukaan ikääntyneiden määrä kasvaa vain.

Savukoskella ikääntyneiden määrä on vertailukunnista kaikkein suurin ja ennusteen mukaan määrä nouseekin jyrkemmin kuin useammassa muussa kunnassa.

Etenkin yli 75 –vuotiaiden määrän ennustetaan nousevan melko jyrkästi seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Vuonna 2017 Savukosken keskimääräiset kokonaiseläkkeet olivat 1383€ / kk / eläkkeen saaja. Summa on pysynyt suunnilleen samana jo useamman vuoden ajan ja on samaa luokkaa kuin vertailukunnissakin. Ainoastaan Utsjoella kokonaiseläkkeet olivat jonkin verran suuremmat (1547€).

84,5% yli 75 –vuotiaista asuu edelleen kotonaan.

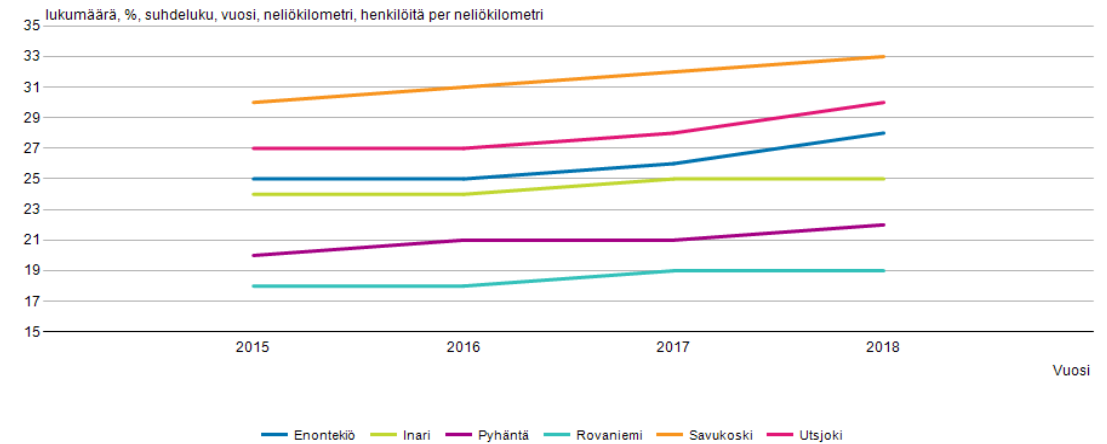
Kotihoidon henkilöstön osuus ikäihmisten palvelujen henkilöstöstä oli 20% vuonna 2017.

Säännöllisen kotihoidon piirissä 2017 olleita 65 -vuotta täyttäneitä asiakkaita oli 7,8% vastaavan ikäisestä väestöstä.

Kotihoidossa asiakkaat ovat entistä heikkokuntoisempia ja paljon palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä kasvaa koko ajan.

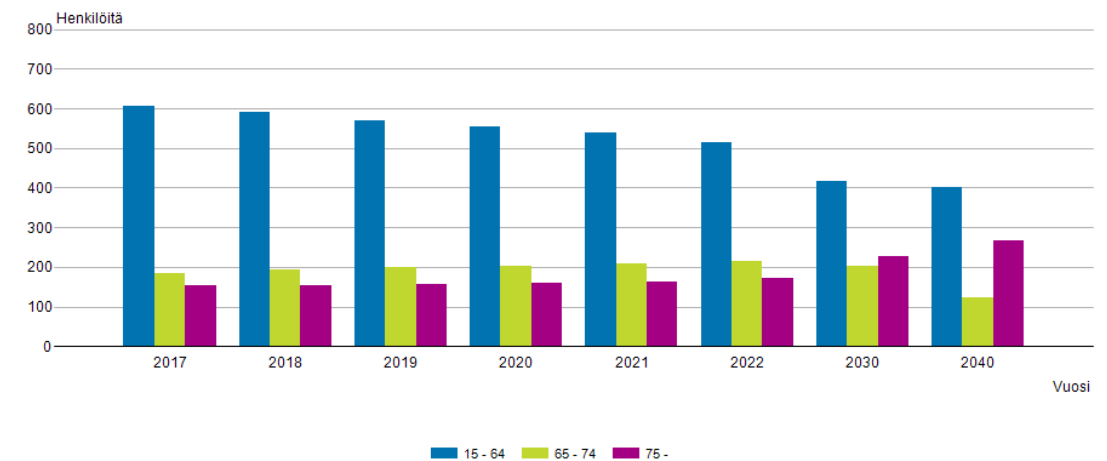
Suurin osa vanhushpalvelujen asukkaista on myös muistisairaita.

Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi

Lähde: Väestörakenne, Tilastokeskus

Väestöennuste 2015 muuttujina Alue, Sukupuoli, Ikä ja Vuosi

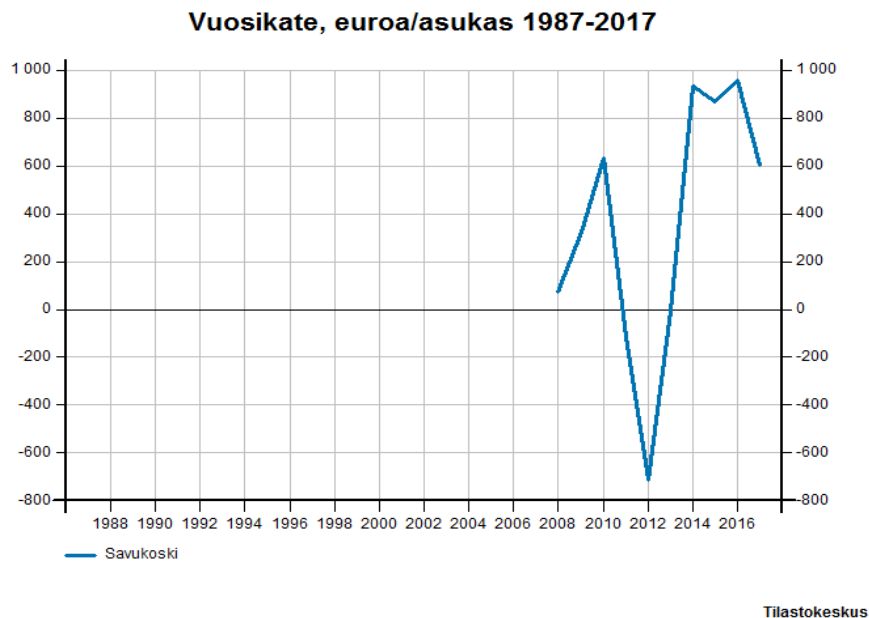
Lähde: Tilastokeskus

4 TALOUS

4.1 Tulot

Savukosken kunnan talouden tila oli pitkään vaikea johtuen valtionosuuksien pienenemisestä ja verotulopohjan kaventumisesta väestön ikääntyessä ja eläköityessä. Viime vuosien talous on kuitenkin ylijäämäisten tilinpäätösten myötä parantunut. Kunnan budjetista yli 60% muodostuu sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Asukasluvun muutos vaikuttaa suoraan kunnan verotuloihin ja valtionosuuteen. Kuntien taloudellinen kantokyky on vahvasti valtionosuusriippuvainen. Tulevaisuudessa kunnan on mahdollista panostaa elinvoimaan, mikäli se onnistuu johtamaan muuttoliikettä ja sopeuttamaan palvelurakennetta väestön ikärakenteen ja asukasluvun mukaan (Perlacon).

Savukoski:

2019 kunnallisvero 21,75%

2019 yleinen kiinteistövero 1,20%

Enontekiö:

2019 kunnallisvero 21,25%

2019 yleinen kiinteistövero 1,05%

Utsjoki:

2019 kunnallisvero 21%

2019 yleinen kiinteistövero 1,25%

Pyhäntä:

2019 kunnallisvero 19,75%

2019 yleinen kiinteistövero 1,05%

Päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2019 tehtiin 31.12.2018. Kunnille myönnetään valtionosuutta yhteensä 8 389 miljoonaa euroa vuonna 2019 (8 459 milj. euroa vuonna 2018). Kuntien valtionosuudet vähenevät -70 milj. euroa (-0,8 %, 13 €/asukas) vuodesta 2018 vuoteen 2019.

Valtionosuuden muutokseen vaikuttavat mm. vuodelle 2019 tehtävä kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus (-231 milj. €) ja valtionosuuden kautta kunnille maksettavat veromenetysten kompensatiot (+224 milj. €). Kilpailukyky sopimuksen (kiky) takia kuntien valtionosuutta vähennetään vuonna 2019 yhteensä -497 milj. € (-91 €/as). Lisäksi hallitusohjelman mukaisten indeksijäädysten takia kunnilta jää peruspalvelujen valtionosuutta saamatta -92 milj. euroa vuonna 2019. Peruspalvelujen hintaindeksin arvo vuodelle 2019 on 1,3 %.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 0,03 prosenttiyksikköä ja on 25,37 vuonna 2019 (25,34 vuonna 2018).

Samassa yhteydessä valtionosuuksien kanssa maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset. Kotikuntakorvauksen perusosa on 6 600,17 euroa vuonna 2019.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM).

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2019			
Taulukon täyttöohje:			
	Valitse, syötä tai tarkista sinisten kenttien tiedot		
	Tiedot siirtyvät automaattisesti työkirjan muista taulukoista keltaisiin kenttiin. Tarkista tiedot.		
Lisätiedot: Suomen Kuntaliitto / Sanna Lehtonen, p. 050-5759090			
Kunta:	Savukoski	Klikkaa solu aktiiviseksi ja valitse kunta alasetalokista	
Asukasluku 31.12.2017:	1 012		
YHTEENVETO			
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)		euroa	euroa/asukas
Ikärakenne		3 350 596	3 311
Sairastavuus		1 429 154	1 412
Muut laskennalliset kustannukset		935 117	924
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä		5 714 867	5 647
Kunnan omarahoitussuosus laskennallisesta kustannuksesta	-3 524,51 €/asukas	-3 566 804	-3 525
Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta		2 148 063	2 123
Lisäosat		1 245 748	1 231 28 %
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä		591 650	585 13 %
- mistä veromenetysten kompensatiot vuosina 2010-2019		569 251	563 13 %
- mistä kunnan rahoitus Kelan myöntämän perustoimeentulotuen menoihin		-9 018	-9 0 %
Vuoden 2015 valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (+/-)		0	0 0 %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta		3 985 460	3 938 90 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+tasauslisä/-tasausvähennys)		381 922	377 9 %
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)		4 367 383	4 316 99 %
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet		50 469	50 1 %
Kunnan valtionosuusrahoitus 2019		4 417 852	4 365 100 %
Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset			
Kotikuntakorvausmenot (-)		-17 160	
Kotikuntakorvaustulot (+)		4 026	
Kotikuntakorvaukset, netto		-13 134	

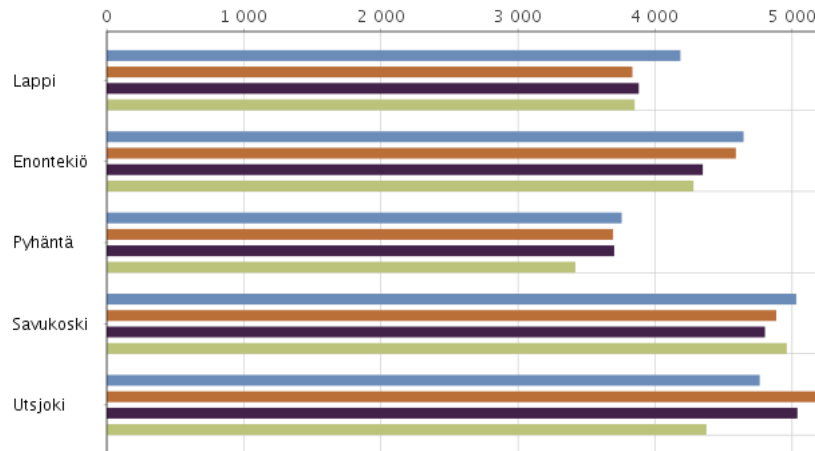
Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti
25,37 %
Kunnan oma valtionosuusprosentti
37,59 %

4.2 Menot

2017 nettokäyttökustannukset yhteensä / asukas 8103 €.

Vuonna 2017 sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset olivat yhteensä 4 960,5€ / asukas. Koko Lapissa se oli keskimäärin 3850,9€ / asukas;

- Lastensuojelu + muut lasten ja perheiden palvelut 43€ / asukas (Utsjoki 188€, Enontekiö 9€)
- Ikääntyneiden palvelut 1177€ (291€, 563€)
- Vammaisten palvelut 462€ (372€, 496€)
- Kotihoito 165€ (358€, 209€)
- Työllistymistä tukeva toiminta 155€ (80€, 30€)
- Perusterveydenhuolto yhteensä 1537€ (1790€, 1044€)
- Erikoissairaanhoido 1297€ (1107€, 1531€)
- Muu sos.- ja terveystoiminta 124€

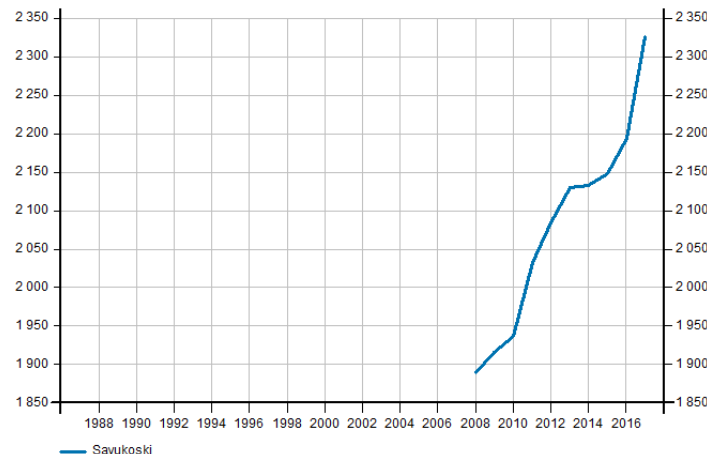
Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas, 2014-2017. Lähde: Sotkanet

Opetus- ja kulttuuritoiminta yhteensä 2326€ / asukas;

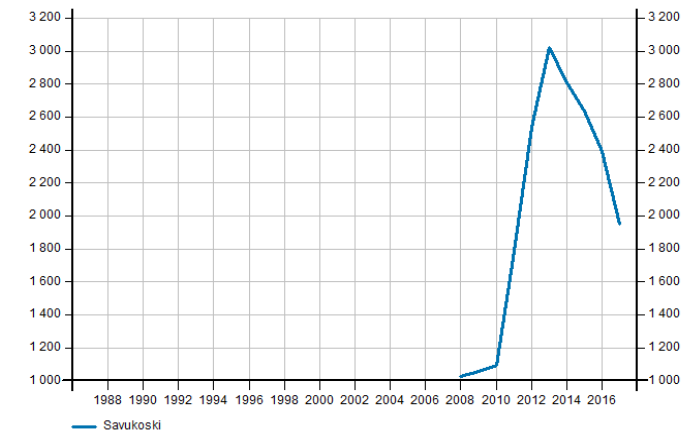
- Varhaiskasvatus 0-6v. 5848€ (Utsjoki 6786€, Enontekiö 8324€)
- Esiopetus 85€ (184€, 127€)
- Perusopetus 1203€ (1365€, 1246€)
- Lukiokoulutus 440€ (312€, 256€)
- Muu opetustoiminta 13€ (37€, 73€)
- Liikunta ja ulkoilu 62€ (169€, 66€)
- Nuorisotoiminta 52€ (31€, 24€)
- Kulttuuritoiminta 206€ (134€, 97€)
- Kulttuuritoiminnasta kirjastotoimintaan 148€

Lainakanta vuonna 2017 1948,60€ / asukas.

Opetus- ja kulttuuritoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas 1

Lainakanta, euroa/asukas 1987-2017

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTOIMEPIDE-EHDOTUKSET

5.1 Lapset ja lapsiperheet

Savukoskella on turvallista ja rauhallista asua ja elää. Usein nämä asiat merkitsevät paljon lapsiperheille. Haastatteluiden perusteella ainakin varhaiskasvatuksessa osallisena olevat lapset vaikuttavat olevan onnellisia eikä ylimääräisiä huolia ja murheita haastatelluilla lapsilla ollut.

Kunnan väestönkehitys on kuitenkin koko ajan menossa siihen suuntaan, että ikääntyviä aina vain enemmän. Lapsiperheiden määrä on vuosi vuodelta vähentynyt ja alle 15 –vuotiaita oli viime vuonna alle 10% väestöstä. Kunnan pitää silti muistaa huolehtia lasten ja lapsiperheiden tarpeista jatkossakin ja kannustaa lapsiperheitä pysymään kunnassa. Yhtenä kunnan valttikorteista on tällä hetkellä uusi ja sisäilmaltaan terve ryhmäperhepäiväkoti ja työn alla on myös uusi koulurakennus. Näitäkin asioita on hyvä hyödyntää myös uusien lapsiperheiden paikkakunnalle houkuttelemisessa.

Huolestuttavaa on, että kouluterveyskyselyn perusteella yli 35% 8. ja 9. luokkalaisista oppilaista oli kokenut jonkin asteista syrjintää tai koulukiusaamista. Tällaisen ilmiön ennaltaehkäisy on erityisen tärkeää lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta. Kiusatuksi tuleminen jättää usein elinikäisiä arpia ja on myös edesauttamassa mielenterveysongelmien syntyä. Yhtenä syynä tällaiseen on syrjäkylä

suppeat harrastusmahdollisuudet ja osallistuminen kirkonkylällä toteutettaviin tapahtumiin ja harrastuksiin.

Lasten ja nuorten vähäisyys myös haastaa kaverisuhteita, koska valinnanvaraa ei juuri ole.

On erityisen tärkeää, että lapsella olisi aina ainakin yksi turvallinen aikuinen, jolle kertoa asioista avoimesti ja, että kiusaamiseen ja syrjintään puututaan erilaisin keinoin niin kauan, että se loppuu.

Esimerkiksi erilainen kerhotoiminta voisi vähentää ja ennaltaehkäistä syrjintää ja kiusaamista. Myös järjestelmällinen yhteiskyytien järjestäminen helpottaisi syrjäkyläisten lasten pääsyä harrastuksiin.

Suomen Mielenterveysseuran sivuilta löytyy tietoa Lapset puheeksi – työmenetelmistä, jonka tarkoituksena on tukea lapsen hyvää, toimivaa arkea ja ehkäistä ongelmia. Lapset puheeksi- työ perustuu ymmärrykseen lapsen pärjäävyydestä, joka muodostuu arjessa olevista lapsen suojaavista tekijöistä. Menetelmä on kaksipuolinen ja siihen kuuluu Lapset puheeksi- keskustelu ja – Neuvonpito. Lapset puheeksi menetelmää voidaan käyttää erilaisissa lapsen ja perheen tilanteissa. Lapsi/nuori, vanhempi ja varhaiskasvatuksen työntekijä tai

opettaja keskustelevat lapsen arjesta kotona ja kehitysympäristössä. Keskustelussa kartoitetaan lapsen/nuoren suojaavia tekijöitä eli vahvuuksia sekä pärjäävyyttä uhkaavia tekijöitä eli haavoittuvuuksia. Tarvittaessa keskustelun lopuksi tehdään toimintasuunnitelma arjen tueksi.

Myös lasten tavoitteelliseen harrastustoimintaan voisi jatkossa panostaa enemmän laadukkaalla valmentamisella, esimerkiksi hiihto, jääkiekko, lentopallo ja jalkapallo. Erään lapsen toiveena oli, että muun muassa hiihtokisoja järjestettäisiin enemmän.

Kouluterveyskyselystä kävi ilmi, että Savukoskella on melko paljon ylipainoisia lapsia. 8. ja 9. luokkalaisista n. 39% oli ylipainoisia kun koko Suomessa oli 18,9%.

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden haastattelussa nousi esille, että hoitajat kokevat ryhmäperhepäiväkodin pihan epäkäytännölliseksi. Kesällä aurinko paahtaa suoraan pihaan eikä suojaa juurikaan ole. 2018 kesä oli erityisen kuuma ja silloin pihalle saatiin hieman suojaa avonaisesta teltasta. Tuulisen paikan vuoksi pihalla pölisevä hiekka koettiin myös häiritseväksi. Talvellakin pihassa on omat haasteensa runsaan lumen vuoksi.

Hoitajat myös kaipasivat enemmän yhteistyötä esikoulun kanssa esimerkiksi järjestämällä enemmän yhteisiä tapahtumia. Tämä tekisi siirtymävaiheen lapsille helpommaksi. Myös enemmän yhteistyötä lähikuntien kanssa kaivattiin. Lapsia on kylässä melko vähän, joten yhteistyön ja yhteisöllisyyden merkitys korostuu.

”Tykkään uida Kemijoella.” 4v.

”Haluaisin oppia soittamaan jotakin soitinta.” 6v.

”Turvallinen kasvuympäristö, mutta toivoisi saavan enemmän apuja esim. erityislasterien kanssa pärjäämiseen.”

Merkille pantavaa oli myös, että ahtaasti asuvia lapsiperheitä oli vuonna 2017 35,2%. Määrä saattaa kertoa siitä, että perheet asuvat vanhoissa taloissa, joissa on usein vähän makuuhuoneita. Mikä taas kertoo siitä, että uusia taloja ei kunnassa juurikaan rakenneta.

Tonttien ostamisen voisi kehittää houkuttelevammaksi ja kunnan imagoa parantaa, jotta ihmiset mahdollisesti rakentaisivat herkemmin ja myös uusia lapsiperheitä saisi houkuteltua kuntaan asumaan.

”Olisi kiva jos joka aamu linnut laulaisi.” 6v.

”Toivoisin, että eskarissa olisi välillä hiljaisempaa.” 6v.

”Iskän kanssa onkiminen ja kalastus tekee minut iloiseksi.” 7v.

”Käyn perhejumpassa.” 3v.

5.2 Nuoret

Tulevaisuuden haasteena on lukiokoulutuksen säilyminen kunnassa. Myös jatkokoulutusmahdollisuuksien puuttumisesta aiheutuva nuorten aikuisten poismuutto paikkakunnalta aiheuttaa omat ongelmansa. Lukiotoiminnan houkuttelevuuden lisääminen ja uudet askeleet kansainvälistymiskysymyksissä ovat tärkeitä.

Kunnassa voisi kehittää myös kaksoistutkintomahdollisuutta esimerkiksi luonnonvara- ja matkailualoilla.

Nuorten kiinnostus luontoon ja luonnonvaroihin on kasvanut viime vuosien aikana ja tätäkin olisi helppo hyödyntää tarjoamalla esimerkiksi erilaisia luontoon ja luonnonvaroihin liittyviä lisäkursseja. Myös erilaiset perinnekäsityöt voisi nuoria kiinnostaa. Tällainen saattaisi houkutella nuoria myös kaupungeista tänne opiskelemaan.

Savukosken lukio on kärkisijoilla ylioppilaskirjoituksissa ja syynä tähän on varmasti se, että kun oppilaita on vähän, niin opetus on laadukasta ja yksilöllisempää ja oppilaat saavat tarvitsemaansa tukea.

Kunnassa opiskelun tavoitteellisuutta ja opiskelijan omaa kokonaisvastuuta korostetaan. Lukion opetuksessa tavoitteena on nostaa oppimisen laatua. Tärkeää on oppimaan oppiminen, joka mahdollistaa ongelmakeskeisten opetusmenetelmien ja nuorten yksilöllisen etenemistahdin huomioon ottavien työskentelymenetelmien kehittämistä. Uuden koulurakennuksen suunnittelu on käynnissä, joka viestii pitkántähtäimen panostuksesta nuoriimme ja koulutuspalveluihimme.

Nuoret toivoivat enemmän erilaisiin ammatteihin tutustumista ja lisää

tulevaisuuteen tähtääviä tilaisuuksia sekä opinto-ohjaukseen panostamista. Myös enemmän pakollista liikuntaa ja monipuolisempia harrastusmahdollisuuksia toivottiin.

Vaikka henkiseen hyvinvointiin onkin panostettu edellisvuonna, siltikin osa oppilaista toivoisi, että kuraattori olisi aina käytettävissä ja psykologikin useammin kuin kaksi kertaa kuukaudessa. Ennaltaehkäisevän työn merkitystä korostettiin tässäkin sekä eristäytymisen ehkäisemistä ja verkostoitumista muiden maan nuorten kanssa.

Nuorilla nousikin huoli lapsiin ja nuoriin kohdentuvien palveluiden vähenemisestä kunnassa ja he kokevat palveluiden olevan kaukana ja haluaisivat enemmän heille suunnattuja tapahtumia ja retkiä. Nuoret toivoivat jotakin isoa tapahtumaa, mihin tulisi muiltakin paikkakunnilta nuoria mukaan.

"Omasta lukiosta on pidetty kiinni, sillä se on kunnan ainoa toisen asteen oppilaitos. Ja nyt nähdään, että pienikin voi pärjätä" (Irja Harju, Maaseudun tulevaisuus – lehti, 2018).

Huomion kohteena ovat myös peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa jäävät sekä toisen asteen opinnot keskeyttävät nuoret tai nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Esimerkiksi psykologin ja psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut kattavat vain peruskoulun ja toisen asteen opiskelijat. Palvelut olisi hyvä tuoda lähemmäksi myös koulutuksen ulkopuolelle jääville nuorille.

Hyvinvointipalveluiden ja sivistys - ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä voisi kehittää toimintaa kaikille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.

Savukosken Etsivä nuorisotyö toimii tässä asiassa aktiivisesti ja toimintaa kehitetään koko ajan aina vain paremmaksi.

Savukoskella on hyvin toimiva nuorisovaltuusto ja nuoret ovat aktiivisesti osallistuneet erilaisiin kunnan järjestämiin tilaisuuksiin ja vaikutusmahdollisuuksiin. Tärkeää on jatkossakin huomioida nuoret päätöksenteossa ja kuunnella heidän mielipiteitään ja kannanottoja. Nuoret toivoivat parempia vaikuttamismahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä.

”Pitemmät tet – jaksot kouluihin.”

”Tapahtumia nuorille myös kouluajan ulkopuolella.”

”Nuvalle yhteisiä tilaisuuksia kunnan hallituksen kanssa.”

Jatkokoulutusmahdollisuuksien uupumisen lisäksi myös työpaikkojen vähyys ajaa nuoria kaupunkiin. Hyvään asuinympäristöön tulisi panostaa sekä luoda uusia työpaikkoja, jotta Savukoski olisi tulevaisuudessa houkutteleva työnantaja ja asuinkunta nuorille aikuisille. Nuoret toivovatkin, että heidän kiinnittymistä kuntaan parannettaisiin. Esimerkiksi kesätyöpaikkojen turvaaminen kaikille nuorille edesauttaisi nuorten kiinnittymistä kuntaan.

Väestön ikääntyessä nuorten merkitys yhteiskunnallisina toimijoina kasvaa. Nuorten osaamisen hyödyntäminen on avainasemassa. Myös nuorten toiveet ja käsitykset työelämästä haastavat monet julkisen hallinnon perinteiset, hierarkkiset toimintatavat ja arvot.

Nuoret ovat tulevaisuudessa yksi kunnallisten palvelujen suurimmista käyttäjäryhmistä. Tämän johdosta kunnan keskeisimpiin tehtäviin kuuluu tulevaisuudessa lasten ja nuorten laaja-alaisen hyvinvoinnin varmistaminen.

Nuorten näkökulmasta koulutus ja sen saavutettavuus, taso sekä houkuttelevuus, sujuvat kulkuyhteydet sekä joustavuus ja alueellisen tasa-arvon varmistaminen myös muissa palveluissa näyttäytyvät tärkeinä työllisyysmahdollisuuksien ohella. Nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen tukeminen, nuorten kuuleminen ja kansalalaisuuskasvatuksen merkitys korostuvat (Tulevaisuuden kunnan skenaariot ja visiot 2030, 2017) .

”Kodin ja koulun yhteistyön lisääminen.”

”Ilmaiset joukkoliikennemahdollisuudet nuorille, ei vain koulumatkoihin.”

”Hyvä ja luotettava mielenterveyshoito.”

5.3 Työikäiset

Työ- ja toimintakyky ovat työikäisten hyvinvoinnin perusta.

Hyvinvointikyselyssä nousi esille ajatuksia ja toiveita muun muassa työhyvinvoinnin kehittämisestä. Hyvinvoiva työntekijä myös tuottaa paremman tuloksen.

Työn fyysiset kuormitustekijät sekä fysikaaliset ja kemialliset riskit yhdistyvät usein huonoihin psykososiaalisiin työoloihin, mikä edelleen heikentää terveyttä. Monissa työntekijäammateissa työperäisiin riskeihin yhdistyvät terveyskäyttäytymiseen ja elämäntilanteeseen liittyvät riskit, joiden kumuloituminen voi näkyä työpaikoilla sairastavuutena ja poissaoloina. Sairauspoissaoloihin saattavat vaikuttaa myös työyhteisötekijät, organisaation rakenteet ja työpaikan kulttuuri (THL: Työikäiset).

Savukoskella joissakin työpaikoissa kärsitään sisäilmaongelmista, jotka vaikuttavat osaltaan melko runsaastiin sairaspöissaolojen määrään. Runsas sairaspöissaolojen määrä taas kuormittaa muuta henkilöstöä, etenkin kun sijaisia on vaikea saada.

Strategiakauden painopiste on henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta huolehtimisessa. Työhyvinvointi olisikin asetettava strategiseksi tavoitteeksi. Suunnitelmana on, että hyvinvointi- ja sivistysjohtaja laatii yhdessä sosiaalisihteen ja palkkasihteen kanssa ohjelman, jolla henkilöstön työssäjaksamista tuetaan ja sairaspöissaolojen määrää pyritään vähentämään.

Hyvinvointikyselyssä nousi myös esille, että työhön liittyvissä ongelmissa ei työntekijöiden kokemuksen mukaan aina ole saanut tarvittavaa apua ja huomiota. Työyhteisössä mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin pyritään puuttumaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Työpaikkakohtaisia, koko henkilökunnan kattavia, palavereita olisi hyvä järjestää enemmän, jotta kaikkien työntekijöiden ajatukset ja mahdolliset mieltä painavat asiat tulisivat esille ja käsittelyyn. Työntekijöille on tärkeää tulla kuulluksi ja olla osaltaan vaikuttamassa työhönsä liittyvissä asioissa. Myös enemmän yhteisiä TYKY –päiviä kaivattiin.

Kunnan epävarmasta taloudellisesta tilanteesta johtuen vapautuvien virkojen ja toimien uudelleen täyttäminen on joka kerta harkittava tarkkaan. Mikäli kyseessä ei ole lakisääteinen tehtävä, on tehtävät ensisijaisesti pyrittävä jakamaan muiden viranhaltijoiden ja toimenhaltijoiden kesken.

Uusia ei-lakisääteisiä virkoja ja toimia ei perusteta, ellei tälle ole erityisen painavaa syytä ja taloudellisia resursseja.

Mahdollinen henkilöstön vähentämistarve pyritään hoitamaan eläköitymisen avulla.

Työhyvinvoinnin kannalta onnistuneimpia työpaikkoja ovat ne, jotka näkevät henkilöstön koko organisaation tärkeimpänä voimavarana. Näihin työpaikkoihin on myös halukkaita työntekijöitä. Tutkimuksen mukaan 84% uskoo työsuhde-etujen vaikuttavan työhyvinvointiin. Työterveyslaitoksen mukaan yksi työhyvinvointiin sijoitettu euro tuo jopa kuusi euroa takaisin vähentyneiden sairasteluiden ja parantuneen ilmapiirin muodossa.

Näitä etuja kaivattiin myös Savukosken työpaikoille esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntaseteleiden muodossa.

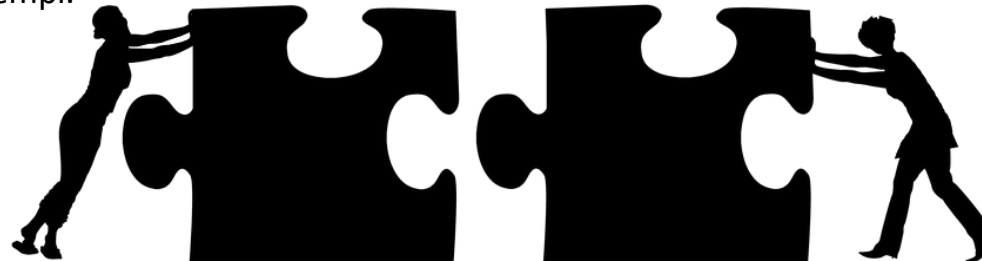
Savukosken kunta on jo pitkään ollut savuton työyhteisö ja savuttomuuteen kannustetaan myös vapaa-ajalla. Savuttomuuteen voisi vielä tehokkaammin kannustaa tarjoamalla osittain työntekijöiden nikotiinikorvaushoidot esimerkiksi nikotiinipurukumit. Tällainen käytäntö on jo joissakin lähikunnissa käytössä.

Hyvinvointikyselyn perusteella työkäisten kokonaismielikuva kunnasta oli melko jakaantunutta. Suurin osa vastanneista sanoi mielikuvan olevan melko positiivinen tai neutraali. Osalla kuitenkin oli melko kielteinen tai jopa kielteinen mielikuva. Jonkin verran nousi esille mielipide kunnan suhtautumisesta uusien asioiden kehittämiseen ja tulevaisuuteen sijoittamiseen. Kunnalta toivottiin yrittäjyystävällisempää suhtautumista ja kauaskantoisempia päätöksiä.

Viimeaikoina on julkisessa mediassa mainostettu erilaisia yrittäjyyteen liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia myös täällä Itä-Lapin alueella. Ihmisille olisi hyvä selvittää yritysmahdollisuuksista täällä Savukosken alueella sekä ohjata ja opastaa muun muassa mahdollisista apurahoista, käytettävissä olevista tiloista yms. Työpaikkojen lisäys on välttämätöntä, koska ilman tulojen kasvua kunta ei pysty huolehtimaan pitkällä tähtäimellä lakisääteisistä velvoitteistaan. Matkailua, porotaloutta ja palveluelinkeinoja on kehitettävä ja samalla mietittävä kokonaan uusia aluevaltauksia. Kunnan tehtävä on mahdollistaa asioita elinkeino- ja kaavoituspolitiikan keinoin tarjoamalla näin suotuisat olosuhteet yritystoiminnalle.

Noin 35% hyvinvointikyselyyn vastanneista työkäisistä ei ollut tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa. Savukoskella ansiotulot ovat jonkin verran alhaisemmat kuin muissa vastaavan kokoisissa kunnissa. Myös pienituloisuusaste on ainakin vertailukuntia suurempi.

Riittävä toimeentulo takaa hyvinvointia.
Kilpailukykyinen palkkataso vaikuttaa myös uusien työntekijöiden rekrytoinnissa.

Merkille pantavaa on myös työkäisten yleinen jaksaminen. Noin 40% vastasi yleisen jaksamisen olevan keskinkertainen. Terveys ja mielialakin oli noin 30%:lla keskinkertainen. Myös huoli omasta tai läheisen päihteiden käytöstä huolestutti noin 30% vastanneista.

Kunnan tulisikin panostaa tulevaisuudessa fyysisen jaksamisen lisäksi enemmän myös työkäisten henkiseen jaksamiseen ja pyrkiä tuomaan esimerkiksi mielenterveyspalvelut helpommin lähestyttävimmiksi. Mielenterveyteen liittyvät tabut ja stigmat pitäisi pyrkiä poistamaan. Myös työttömyys vaikuttaa haitallisesti terveyteen ja hyvinvointiin. Kaikkien työkäisten, myös työelämän ulkopuolella olevien, mahdollisuudet sosiaaliseen osallistumiseen tulee varmistaa. Kunnan tulee tarjota yhteisöllisyyttä vahvistavia paikkoja, joissa kuntalaiset voivat yhdessä maksutta kokoontua, tavata ihmisiä ja tehdä asioita yhdessä. Kuntalaisten hyvinvointia lisää myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa alueen kehitykseen.

Mielenterveyden häiriöiden epäsuorat kustannukset ovat moninkertaisia suoriin kustannuksiin verrattuna. Mielenterveystaitoja voi opetella esimerkiksi Suomen mielenterveysseuran järjestämässä maksuttomissa Mielenterveyden ensiapu –koulutuksissa. Tällaisista koulutuksista voisi olla hyötyä esimerkiksi lasten vanhemmille ja esimiehille.

Olisi myös tärkeää pystyä tarjoamaan keskustelumahdollisuutta vaikeiden elämäntilanteiden tai kriisien kohdatessa. Palveluiden tulisi olla näkyvää ja helposti lähestyttävää.

”Jatkuvasti auki oleva kirjasto.”

”Enemmän yhteistyötä lähikuntien kanssa.”

”Kunta työnantajana ei juurikaan satsaa siihen, miten työntekijät jaksavat työssään.”

”Hyvinvoivat työntekijät ovat tuottavia! Hyvinvoivat lapsiperheet jäävät kuntaan! Panostakaa ihmisiin, älkää imagoon.”

”Mukavia ihmisiä, kaunis luonto, kohtuulliset palvelut (paitsi huonot hammaslääkäripalvelut).”

”Esim. lyhytaikaisille sijaisille asunnon järjestäminen edullisesti.”

”Luonto lähellä ja tällä hetkellä palvelut toimivat hyvin.”

”Keski-ikäisille työssäkäyville liikuntaa yms. Klo 18 jälkeen.”

”Kirjastopysäkki Värriölle.”

”Täällä on rauhaa ja hiljaisuutta.”

”Harrastetilat.”

5.4 Ikäihmiset

Savukoskella 65 –vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli vuonna 2018 33,2%. Suurin osa yli 75 –vuotta täyttäneistä asuu edelleen kotonaan. Kotona asumista tuetaan ja mahdollistetaan esteettömyyttä edistämällä, ja huolehtimalla turvallisesta asumisympäristöstä ja liikkumisesta. Uuden korjausavustuslain myötä siirtyi korjausavustusten käsittely ja myöntäminen kunnista ARAan vuoden 2017 alusta. Avustusten hakemisessa tarvittava korjausneuvonta ja avun saanti tulee kuitenkin turvata jatkossakin.

Kotona asumista ja toimintakykyisyyttä tulee tukea erilaisilla ennaltaehkäisevillä palveluilla, neuvonnalla ja ohjauksella, monipuolisilla avopalveluilla ja kuntoutuksella sekä perhehoidolla ja omaishoidon tuella. Teknologiaa tulisi hyödyntää enemmän. Oikea-aikainen palvelutarpeen arviointi ja paljon palveluja tarvitsevien palvelujen koordinointi on tärkeää.

Myös melko vähäinen laitosasumisen ja tuetun asumisen paikkojen määrä tulee ottaa tulevaisuudessa huomioon. Saukodin tulevaisuus on vielä avoin, koska vanhemmassa rakennuksessa on havaittu ongelmia. Myös sote-uudistukset tulevat vaikuttamaan mahdollisesti ainakin omistajuuteen.

Koska ennusteen mukaan työikäisten ja nuorten määrä vähentyy ja ikääntyneiden määrä kasvaa, etenkin yli 75 –vuotiaiden, olisi erityisen tärkeää saada kuntaan uusia hoitajia. Uusien työntekijöiden rekrytoinnissa on tärkeää, että kunta on kilpailukykyinen muiden lähikuntien kanssa esimerkiksi palkkatasossa ja työhyvinvoinnissa. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla myös oppisopimuskoulutus.

Kyselyn perusteella ikäihmiset tuntuvat voivan melko hyvin ja palveluita on tarjolla kattavasti. Ikäihmisten toiminnassa korostuu kolmannen sektorin tuottamat palvelut ja kolmas sektori toimii kunnassa ikäihmisten kohdalla aktiivisesti.

Kunnassa käynnistyi vastikään myös Hyvinvointia ja lihasvoimaa kuntosalilta – hanke, johon osallistuminen on maksutonta. Ohjatut ryhmät on suunnattu eläkeläisille ja työikäisille ja ohjaajana toimii fysioterapeutti.

Merkille pantavaa oli myös se, että vain hyvin pieni osa ikäihmisistä tunsivat olonsa toisinaan yksinäiseksi. Tämä kertonee siitä, että kunnassa on paljon yhteisöllistä toimintaa ikäihmisille. Silti joitakin palveluita kaivattiin, kuten esimerkiksi harrastetiloja, parturikampaajaa, enemmän yleisiä tapahtumia kuten esimerkiksi tansseja ja yhteisiä liikuntatapahtumia.

Huomioitavaa on, että Saukodissa asuvien ikäihmisten ajatukset eivät tulleet tässä kyselyssä ilmi. Hoitajien toiveena kuitenkin olisi tietynlainen kiireettömyys ikäihmisten kanssa, jotta ehdittäisiin enemmän seurustella ja järjestää ohjattua toimintaa.

Myös kotihoidossa olisi tärkeää ehtiä kysymään ihmisten kuulumisia ja keskustelemaan mahdollisista mieltä askarruttavista asioista. Ikäihmiset toivoivatkin kotihoitoon enemmän henkilökuntaa ja enemmän apua tavallisiin arjen askareisiin.

Kyselyssä korostui myös huoli tulevaisuuden terveystalouden tilanteesta. Palveluiden toivotaan pysyvän mahdollisimman lähellä ja esimerkiksi hammashoitola kovasti toivottiin kuntaan.

THL:n kaksi asiantuntijaa nostavat neljä asiaa, mitä vanhustalvelujen kehittämiseksi tulisi tehdä tarkasteltaessa koko Suomen vanhustalvelujen tilannetta.

Myös Savukoskella nämä neljä asiaa olisi hyvä nostaa, varsinkin kun huomioidaan Hyvinvointikyselyssä nousseet yli 65 -vuotiaiden toiveet ja ajatukset sekä se, että tulevaisuudessa iäkkäitä on koko ajan vain enemmän ja suurin osa heistä asuu kotonaan.

1. Iäkkäille tarvitaan keskitettyä asiakasohjausta, joka varmistaa, että asiakas saa tarpeen mukaiset talvelut ja joka seuraa vanhustalvelujen menoja ja niiden muutosta. Asiakasohjauksen asiantuntijoita, esimerkiksi gerontologisen sosiaalityön osaajia, pitäisi kouluttaa nykyistä enemmän.

2. Kotihoidon henkilöstön riittävyyteen ja osaamiseen on etsittävä nopeasti ratkaisuja. Vanhustalveluihin tarvitaan lisää toimintakyvyn tukemisen ammattilaisia ja kotona asumisen tueksi päivystysluonteisia kotiin tuotavia tai etäyhteydellä toimivia terveydenhuollon talveluja.

3. Omaishoitajan jaksamista tukevia kevyitä talveluja, kuten päivätoimintaa, tarvitaan nykyistä enemmän. Omaishoito vähentää raskaampien talvelujen tarvetta. Tuhannet muistisairaatt henkilöt ovat kotona omaishoitajan tukemana.

4. Ympäri vuorokautisen hoidon ja kotihoidon toimintayksiköiden ympärille on luotava toimiva ja osaava palliatiivisen hoidon ja saattohoidon tukiverkosto (THL: Kahdeksan faktaa vanhustalvelujen tilasta 2019).

”Tähän saakka talvelut pelanneet suhteellisen hyvin. Pelottaa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan.”

”Luonto ja ihmiset +, tulevaisuuden näkymät –.”

”Erlaisia kotitalveluita kuten siivousta, lumitöitä, haravointia.”

”Siltatanssit!”

”Lääkärintalvelut taattava, hammaslääkäri myös.”

”Oli paljon parempi jos uutisoitaisiin useammin kunnan positiivisista puolista eikä aina vain naristaisi.”

5.5 Tulevaisuuden entistä hyvinvoivampi kunta

Savukosken kuntastrategian mukaan tärkeänä tehtävänä nousee entistä korostuneemmin esiin kuntalaisten hyvinvoinnista ja kunnan elinvoimasta huolehtiminen.

Uudessa tilanteessa tulee ottaa tarkasteltavaksi eri hallintokuntien yhteistyö kunnan tehtävien hoidon järjestämiseksi entistä tehokkaammin. Kunta on pyrkinyt virtaviivaistamaan toimintaansa luopumalla sellaisista eilakisäateisistä toiminnoistaan, jotka rasittavat kuntataloutta ja jotka yksityinen sektori pystyy järjestämään julkista sektoria tehokkaammin.

Jokainen kuntalainen on omalta osaltaan vastuussa viihtyisästä elinympäristöstä. Avainasemassa ovat yrittäjät, kuntapäätäjät ja kunnan viranhaltijat sekä työntekijät. Tavoitteena on viihtyisä kunta, jossa jokaisen kuntalaisen on hyvä asua, tehdä työtä, yrittää, käydä koulua ja opiskella.

Lisäksi viihtyisyydellä ja kunnan imagolla on merkitystä myös matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden kannalta.

Kunnan tärkeimpänä tavoitteena on monipuolistaa elinkeinorakennetta työpaikkojen lisäämiseksi ja kääntää kunta muuttovoittoiseksi. Valtionosuuksien vähentyessä kuntien on pystyttävä selviämään jäljelle jäävistä tehtävistään pienentyneen verotulo kertymän turvin.

Savukosken kunnan tavoitteena on passiivisen odottamisen sijaan olla aktiivinen muutoksentehtäjä.

Tulevaisuuden kunnan menestystä määrittää kyky uudistua ja uudistaa toimintaa. Uudistumiskykyä tarvitaan yhä monimutkaistuvassa toimintaympäristössä toimimiseen, vaikeiden haasteiden ratkaisuun sekä

yhtä lailla meneillään olevien hallinnon- ja palveluiden uudistusten onnistuneeseen toimeenpanoon.

Kunnan uudistumiskyky voi olla suuri tai pieni. Jos kunnan uudistumiskyky on suuri, kunta on aktiivinen toimija, jolle toimintaympäristössä tapahtuvat laajat muutokset näyttäytyvät mahdollisuutena uudistaa kunnan roolia, tehtäviä ja toimintatapoja.

Uudistuminen samoin kuin yhteistyö perustuvat kunnan vahvaan tahtotilaan. Kuntalaiset ovat sitoutuneita uudistumiskykyisen kunnan toimintaan, sillä kunta tarjoaa kiinnittymisen paikkoja ja mahdollisuuksia.

Toimintaa kehitetään yhdessä kuntayhteisön muiden toimijoiden, yritysten, järjestöjen, seurakuntien, yhteisöjen ja kuntalaisten kanssa, vahvistamalla osallisuutta sekä avointa, monikanavaista ja läpinäkyvää viestintää. Tietojohtaminen ja tiedolla johtaminen tukevat uudistumista. Kunta toimii myös verkostomaisesti ja ottaa kehittämistoimintaansa mukaan kunnan ulkopuolisia toimijoita alueellisesti, kansallisesti ja globaalisti. Kunnassa on panostettu hyvään ammatti- ja luottamushenkilöjohtamiseen sekä motivoivaan ja kannustavaan henkilöstöjohtamiseen.

Yhteistyö erityisesti Itä-Lapin muiden kuntien ja toimijoiden kanssa on merkittävää ja avainasemassa rakentaessamme tulevaisuuden kuntaa. On tärkeää ylläpitää ja edistää hyvän elämän edellytyksiä: ekologisia, kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia.

Hyvinvoiva saulainen on aktiivinen, sosiaalinen sekä henkisesti ja fyysisesti hyvinvoiva.

Hyvinvointia lisätäksemme vahvistamme kuntalaisvaikuttamista ja – osallistamista, kartoitamme kuntalaisten ajatuksia hyvinvoinnista ja sen rakenteista, sitä mistä yksilöllinen hyvinvointi muodostuu. Kolmannen sektorin aktivointia palvelutuottajana tutkitaan mahdollisuutena (Kuntastrategia 2019-2021).

Palvelujen säilyttäminen nykytasolla on Savukoskella tärkeää. Perinteinen käsitys palveluiden järjestämisestä ei kuitenkaan vastaa tulevaisuuden palvelumuotoa. Palvelujen tuottajan ja vastaanottajan fyysinen välimatka saattaa olla pitkä, mutta saavutettavuus voi olla jopa parempi kuin aikaisemmin. Toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitys korostuu entisestään digitalisaation myötä.

Yhtenä vaihtoehtona palveluiden lähelle tuomiseen olisi hyödyntää erilaisia etäpalveluita. Etäpalveluilla tarkoitetaan terveydenhuollossa sitä, että potilaan tutkiminen, diagnostiikka, tarkkailu, seuranta, hoitaminen, hoitoon liittyvät päätökset tai suositukset perustuvat esim. videon välityksellä verkossa tai älypuhelimella välitettyihin tietoihin ja dokumentteihin (Valvira). Onnistuneen etäpalvelun edellytyksenä ovat teknologiaan liittyvät toimintavarmuus ja tietoturva, etäpalveluja antavan henkilöstön osaaminen sekä asiakkaan soveltuvuus ja valmius etäpalvelujen käyttäjänä.

Etäpalvelut kehittyvät koko ajan ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla sitä on alettu hyödyntämään jo jonkin verran. Esimerkiksi mielenterveyspalvelut ja erityislasten palvelut, kuten puheterapia, saataisiin tällä tavoin helpommin saataviksi.

On silti huomattava, että kaikkia palveluita ei voi tuottaa etänä ja siksi on tärkeää varmistaa lähipalvelujen riittävä kattavuus.

Lähipalveluista tärkeimpiä ovat sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Erityisesti iäkkään väestön tarve on suuri ja siksi palvelujen saatavuus kotipaikkakunnalla on olennaista.

Palvelujen saatavuuden varmistamisessa olennaista ei ole mikä tahoo palvelut tuottaa, vaan olennaista on saavutettavuus, toimivuus ja kustannustehokkuus (Kuntastrategia 2019-2021).

Järjestöt:

Savukoskella järjestöjen rooli hyvinvointi työssä on merkittävää ja se korostuu tulevaisuudessa varmasti vielä enemmän. Paikalliset järjestöt osallistuvat hyvinvoinnin luomiseen rakentamalla kuntalaisten välistä osallisuutta muun muassa järjestämällä tilaisuuksia, joissa ihmiset ovat kohdanneet toisiaan.

Järjestöjen hyvinvointia tukeva työ on nähtävä laajasti. Se voi tapahtua itsenäisesti järjestöjen toimesta tai erilaisten hankkeiden kautta. Kun ajatellaan palveluiden verkostoa sektorirajat ylittävänä ja laajana kokonaisuutena, saadaan oikeampi käsitys kolmannen sektorin osuudesta hyvinvointi työssä.

Sote:

23.5.2019 Sdp:n puheenjohtajan Antti Rinteen mukaan hallitusneuvotteluissa on sovittu, että sote-uudistus valmistellaan 18 maakuntaan pohjautuvan itsehallintoalueen pohjalta ja uudistus toteutuisi vuoden 2021 loppuun mennessä.

”Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Kuntien osalta tämä ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta vuoden 2019 loppuun mennessä” (Uusi Suomi 23.5.2019). Tämän vuoden loppuun mennessä selvitetään, voisivatko kaupungit ja kunnat toimia myös tuottajina.

Jos sote-uudistus toteutuu, kuntien budjetista poistuu 60-70%.

HYTE:

Jos sote-uudistus toteutuu, kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2021 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen.

Menestyjiä ovat ne kunnat, jotka ovat rohkeita, eivät tyydy helppoihin ratkaisuihin, vaan uudistavat rooliaan omista lähtökohdistaan yhteistyössä eri toimijoiden ja kumppaneiden kanssa etupainotteisesti sekä hyödyntävät tehokkaasti kunnan laajaa toimialaa (Tulevaisuuden kunnan skenaariot ja visiot 2030, 2017).

”Luultavasti myrskyjä onkin vain siksi, että niiden jälkeen saataisiin auringonnousu.”
Muumipappa

6 HYVINVOINTISUUNNITELMA

Lapset ja nuoret

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Arviointimittarit
Turvallisuutta tukevat peruspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset puheeksi -ohjelma • Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisy → Kerhotoiminta → Suunnitelma → Teematunnit • Päiväkodin takapihan suojaaminen ja käytännöllisyys • Uusi koulu	Sivistyspalvelut Työntekijöiden kouluttaminen Käytössä olevat resurssit	Sotkanet – tilastot → Kouluterveyskyselyt Palaute
Lasten ja nuorten osallisuuden parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuteen tähtäviä tilaisuuksia nuorille • Lukio toiminnan houkuttelevuuden lisääminen → kaksoistutkintomahdollisuus • Kimppakyydit • Lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia yhteistyössä lähikuntien kanssa • Tavoitteellinen harrastustoiminta → Valmentajia eri lajeihin • Nuorten kiinnittyminen kuntaan → kesätyöpaikat, kesätyösetelit	Sivistyspalvelut Vanhemmat Vapaaehtoistoiminta Yhteistyö lähikuntien kanssa Kaikki toimialat Etsivä Nuorisotyö Käytössä olevat resurssit	Tilastot Palaute

Työkäiset

Ennaltaehkäisevän työn tehostaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kriisityön kehittäminen → Keskustelumahdollisuus → Kriisityöryhmä • Mielenterveys- ja päihdepalvelut helpommin lähestyttävimmiksi → Mielenterveyden ensiapu -koulutus	SPR Suomen Mielenterveysseura Vapaaehtoistoiminta Koulutetut henkilöt	Tilastot Tutkimustulokset Palaute
Työhyvinvoinnin edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Työsuhde-edut → TYKY-päivät, liikunta- ja kulttuurisetelit • Savuttomuuden tukeminen → Korvaus nikot.korvausvalmisteista • Säännölliset henkilöstöpalaverit • Riittävästi henkilökuntaa → Sijaiset • Syrjinnästä vapaa – aluekampanja • Koulutukset → Osaamisen ylläpito ja kehittäminen	Kaikki toimialat Käytössä olevat resurssit	Palaute Tutkimustulokset Sairaspoissaolojen määrät
Uusien työpaikkojen luominen	<ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjämönteisyyden parantaminen • Ohjaus ja neuvonta → Yrittäjyyteen liittyviä tilaisuuksia • Suotuisat olosuhteet yritystoiminnalle	Hallinto- ja kehittämisspalvelut	Palaute Tilastot → väestöennuste

Ikäihmiset

Kotona asumisen ja toimintakyvyn ylläpitäminen

- Ennaltaehkäisevät palvelut, neuvonta ja ohjaus
- Oikea-aikainen palvelutarpeen arviointi
- Teknologian hyödyntäminen
  - Etäpalvelut
  - Apuvälineet
- Kotiavun lisääminen
- Omaishoitajien tukeminen
  - Monipuolista päivätoimintaa
- Hoivaa ja voimaa luonnosta
  - Luontopolut ja -reitit monipuolisesti käyttöön

Vanhustyö
Vapaaehtoistoiminta
Järjestöt

ARA – avustukset

Käytössä olevat resurssit

Palaute

Tutkimustulokset

Tilastot

Viihtyisä ympäristö ja asuminen

Vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen ja viihtyisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolista harrastustoimintaa → Savukosken Kuohon elvytys → suunnistus/geokätköily → Harrastetilat → Perinnekäsityökurssit → Laajempi latuverkosto → Frisbee golf -rata • Matonpesupaikka • Siltatanssit	Suomen Latu Yhditykset Järjestöt Vapaaehtoistoiminta	Palaute Tutkimustulokset
Palvelut lähemmäs	<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisten palveluiden kehittäminen → Etäpalvelut • Kirjastoauton hyödyntäminen palveluiden tarjoamisessa	ODA-hanke → Omaolo-palvelut Yhteistyö lähikuntien kanssa Kaikki toimialat	Palaute Tulevaisuuden haasteet palvelutarjonnassa
Tiedon lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Savukoski.fi – kehittäminen ja ajantasaisuus • Some - näkyvyys • Kaikille kuntalaisille avoimia tilaisuuksia • Järjestötoiminnasta tiedottaminen	Kaikki toimialat	Palaute
Asuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan houkuttelevuuden lisääminen → Tontit → Kilpailukykyiset palkat • Sijaisille asuntoetu	Hallinto – ja kehittämisspalvelut	Palaute Tutkimustulokset Tilastot